

Délibáb

Megjelenik minden szombaton

Emil Jannings az „Elsodort ember“ címszerepében
Paramount-film. Bemutatja a Royal Apollo

Hus
írágó
ával.
rgoná
nem.
zándé
iszni
ehetm
ban les
boron
yesztó
a man
filmek

sóhajj
az egy
ködfell
A
mondja
ól val
onyva
ébe.

Berli
et, H
ázak
szte
falunk
ogy a
gyütt
a j
téli ta
eküldt
öző ká
nyáro
agyobl
szásgg
lnek
gságb
gjobba
k az
egteszi
szi sz
nak.

Délibáb

14

Több sötétséget!

Írta: Lakatos László

Husvét hete. A levegő tele van a virágok és az új színházi tervek szagával. A virágok szaga — ibolyák és orgonák! — édes, a színházi terveké nem. Tavasz és hallunk tervekről és zándékokról. Hogyan lehetne megszűzni a nyári hónapokat, hogyan lehetne a színházak nívóját még jobban leszállítani. Le, valahová a cirkusz porondja alá, a mozivetítő gép súlygyesztőjébe és az irodalmat beállítani a manézs zabos zsákjai és a lejátszott filmek árjegyzékei közé.

— A nappal nehéz konkurrálni — sóhajtja az igazgató, amikor felnéz az égbe, amelyet ő csak novemberi ködfelhők szürkéségében szeret.

A nappal nehéz konkurrálni — mondják. És a nyár, a nap világosságából való félelmében belemenekülnek a ponyva és a művésziatlenség sötétjébe.

*

Berlinben Shakespeare, Strindberg, Hauptmann játszanak a színházak nyáron is. (Ebben a jubileáriusztendőben különösen sok Ibsent is.) Hallunk azonban úgy gondolkoznak, hogy az emberek a télikabátjukkal együtt levetették az intelligenciájukat, a józanságukat és tudásukat pedig téli takarókkal és függönyökkel együtt elküldték a molytól megóvó különböző kámforozó intézetekbe. És mert nyáron konkurrálniuk kellene a legnagyobb művésszel és a legnagyobb színpadossal, a természettel — belemenekülnek a művésziatlenségbe és a hárságba. Amikor a legszebbet és a legjobbbat kellene produkálniuk, jönnek az olesójánoskodással és nyárra költözik Budapestet (színházi és művészi szempontból) Szkutari elővárosnak.

*

Nem lehet szó nélkül nézni azt a céltudatosan megtervezett, azt az előreláthatóan és tudatosan szándékos népbudítást és intelligenciarambolást, ami nyáron át Budapesten folyik. Ami akarat és ambíció itt a téli szezonban mégis úgy ahogy megnyilatkozott, azt most megjegelik és elvermelik, közben a vurstlit benozzák a belső területekre és a külvárosta város szívébe. Budapestet (színházilag) minden nyáron balkanizálják.

*

Furesa csillagászat, amely a melegebb idő és a hosszabb napok beálltával lefokozza az emberi intelligenciát. Furesa és érthetetlen. Mert bárhogyan is tanulmányozzuk Ptolomeusztól Keplerig, Newtontól Laplaceig mindazokat a tudósokat, akik az égitestek járásával foglalkoztak, idáig egy sori vagy érvet sem sikerült fölfedeznünk, amelylyel ezek a nagyok azt bizonyították volna, hogy nyáron az ember kevésbé intelligens, mint télen és hogy júliusban Feld Mátyás nagyobb író, mint Shakespeare.

Nyár, napfény... A legkomolyabban merjük megkockáztatni azt az állítást, hogy Görögország a nyár házája és a napfény rendkívüli intenzitással sütött arra az athéni piacra, amelyen éppen a nyári forró mitológikus ünnepeken játszották Szofokleszt Aiszküloszt Euripideszt és Arisztófaneszt. Ha a nap és a világosság csakugyan butítana, akkor Szofoklesz hülye lett volna, minden iramszarvashajcsár pedig odafele magas északon lángész. De ez éppenséggel nincs így, sőt éppenséggel fordítva van és éppen ezért számunkra a tavasz és a napfény nem ürügy, de még csak nem is mentség arra, hogy

újra megkezdődjék az a szorgalmas és céltudatos kultúrromboló munka, ami a pesti színházakban elindul májusban, hogy eltartson októberig, de úgy, hogy annak hatása lehetőleg a következő téli szezonban is érezhető legyen.

*

— Több világosságot — mondta Goethe, aki, úgy halljuk, hogy a nyári

hónapokban is szorgalmasan dolgozott „Faust”-ján.

— Több sötétséget — mondja pesti színházi dramaturg, aki, ha nem is ír nyáron „Faust”-ot, viszont má a téli hónapokban is előleget vesz arra a nivótlanságra, amit kötelezőnek tart nyárra és ízlésében és gondolkozásában már a karácsonyi ünnepek alatt is dinnyeszüretet rendez.

Podzuk kisasszony, az ismert revütáncosnő (D'Or-Benda felv.)

Déli

Végn
tanusá
a dara
meri o
oktalan
ban is,
mulatt
tel do

Fabi
római s
kelően
honába
A bág
gúságo
za kiss
zatéro
szénatu
tátoráv
A nag
főlött ö
szénator
amikor
a csinos
tatorné
mint s
rög nő
dekelne
ékszerek
hívságo
mint fé
karriérje
lán nem
kapcsoló
tartásos
sadalom
tatják a
háborúk
roknál i
szénator
sei, mind
római sp
— Ki
nibal? —
kor férje
fenyegető
hadakról
Csinos-e
ber? Me
ez fonto
szobrai sz
ból?

Végre valami, ami bátorságról tesz tanúságot és mégis — színdarab. Bátor a darab abban, hogy kertelés nélkül meri osztorozni a háborúk, a gyűlölet oktalanságait; bátor abban is, hogy ezt a komoly tendenciát mulattató eszközökkel dolgozza fel.

Az unalomba a felvonás végén beledörrent a rémhír, hogy Hannibál Róma falai alatt áll. És az asszony legújabb zöld selyemruhájában, két hűséges, fiatal rabszolga kíséretében otthagyja férjét, anyósát és a többi

Fabius Maximus római szenátor előkelően unalmas otthonában vagyunk. A bágyadt egyhangúságot felvillanyozza kissé a házazatéró ura, akít a szenátus Róma diktátorává választott. A nagy esemény fölött örvendeznek a szenátor és az anyja, amikor hazaérkezik a csinos, fiatal szenátorné is, akít, mint született görög nőt, inkább érdekelnek a selymek, ékszerek és egyéb hívságos holmik, mint férje politikai karrierje. Egyáltalán nem tud bekapcsolódni a szertartásos római társadalom életébe. Unatják a sorozatos háborúk, a szenátoroknál is ostobább szenátornék fecsegései, minden unalmas római specialitás.

— Ki az a Hannibal? — kérdi, mikor férje a Rómát fenyegető karthágó hadakról beszél. — Csinos-e az az ember? Mert ugyebár, ez fontos leendő szobrai szempontjából?

Rajna Gábor (Magó)
Vigszínház—Hannibal (Harsányi felv.)

rómaikat, nyakig az erényekben és a rettegésben.

Hannibalnak egy Vesta-templomban felütött sátrába kémgyanus rómaiakat állít elő az őrség. A szenátorok és kísérői ezek, akikre Hannibal hadiszokás és hadijog alapján kimondja a halálos ítéletet. Hogy öcsének és a többi nőre éhes katonának a karmai közül kiszabadítsa a halálraítelt asszonyt, a lovagias Hannibal felajánlja hogy (ilyen kitüntetés!) sajátkezüleg öli meg őt. Ebbe, természetesen, a nő nem nyugszik bele olyan egyszerűen, hanem szépségével és összes női eszközzeivel addig „főzi” a vezért, addig beszél a lelkére a gyilkolás oktalanságáról és minden szépről, amíg —

Tilkos Ilona (Amytis)
Hannibal—Vigszínház (Harsányi felv.)

ő győzi le a győzött... Ennél a résznél azonban a szerző annyira belemerül a pacifista propagandába, hogy még akkor is a szerelem örökkévalóságát és a haditettek porszemjelentéktelenségét harsogtatja Amytissel, a szenátorával a kegyetlen Hannibal fülébe, még pedig tíz percig, amikor amaz már a nyakán tartja sakterkés formájú kardját.

A szerelem: az élet mégis győz az öldöklésen: a halálon.

Hannibal a szerelmes éjszaka után elveszítve hitét az istenek hamis ígében, önmagát is legyőzte. Legyőzte magában a vad katonát és megtalálta magában a megaláztatást — az embert. Amytis ráveszi, hogy vonuljon

el Róma alól, ami alvezérei ellenére is elrendel. Azzal a kifogással szereli le őket, hogy az éjszaka Bál isten leányától intelmet kapott, hogy ne támadja meg Róma városát.

— Hiába is minden akkor — nyugosznak bele a vérszomjas hadiak, — ha a sorsunkat Bál egy nő kezébe adta!...

Amytis zokogva int a seregei élet továbbvonuló Hannibal után. Megmentette Hannibalt önmagának, Rómát a rómaiaknak, de a szerelmében is becsületes asszony elveszítette az élet értelmét: a szerelmet, melyet feláldozott amazokért.

A szenátor alakját Góth Sándor alakította végtelenül mulatságosan. Somlay egyébként kitűnően kidolgozott Hannibalja talán kissé lágyan hatott Titkos Ilona a görög asszony szerepében a legtökéletesebb illuziók

nél a rész-
yira bele
lába, hogy
rökkévaló-
mjenték-
ytissel, a
Hannibal
ig, amikor
sakterkés

is győz az

zaka után
amis igé-
Legyőzte
megtalálta
— az em-
vonuljon
alól, ami
ellenére
Azzal a ki-
szereli le-
y az éj-
isten le-
elmet ka-
y ne tá-
eg Róma

a is min-
— ny-
ele a vé-
adfiak, —
nkat Bá-
kezébe

zokog-
gei élé-
Hann-
Megmen-
nibalt ör-
Rómát
k, de
n is be-
sszony el-
az élet-
a szerel-
vet fel-
mazokért

tor alak-
ndor ala-
égtelenü-
an. Som-
ként ki-
dolgozot-
a talán
n hatott
na a gő-
y szere-
egtökele-
lluzióka

Góth Sándor (*Fabius Maximus*)
Hannibal—Vígshínház (Harsányi felv.)

keltette. Drámai hangjai finomak és mélyről hozottak voltak. Rajnaynak minden szava derűtséget keltett. Kürthy József mint Hasdrubal alvezér, őszerejű tehetségével pompázott. Gyöngyössy Erzsébet az anyós szerepében nyújtott elsőrendű alakítást és hibátlanul jók voltak: Zala Emmi, Mály Gerő, Bercezy Géza, Maklár Zoltán, Kabók, Dózsa, Somló István és az egyik katona szerepében feltűnt a fiatal Kédly Gyula is.

A bátor és irodalmi színvonalú darab a legkisebb zökkenő nélkül

pereg a finisig. Tárháza a szellemes, szimbólikus mondásoknak. A szerző bátorságával vetekszik a Vígszínház igazgatóságának a bátorsága, amikor ilyen komoly időkből ilyen komoly tendenciájú darabbal merészkedik a közönség elé. Dicséretre méltó bátorság, feltétlenül.

A darab szép, ügyes, hangulatos jeleneteit a lendületes rendezés teljesen kiemelte s illymódon legálább annyival járult hozzá a hiánytalanul jó előadáshoz, mint a szereplő színészek.

Hajmási (Scipiő), Dózsa (Carthago), Kürti (Hasdrubal) és Zatony (Nahabal)
Vígszínház—Hannibal

hag
Lab
írás
és e
a f
déli
ugy
krón
dob
spék

A
ben,
neve
akar
hatá
neki

Ti
és e
Min
cimm
keszt
Ugy
len v
kézz
bora
győzt
nikai
gaim
hagyt

Tiz
kedve
tiste
az els
egy
után

Nincs
hiszen
volt a
amit n
meg n
,szerke
Min
desen
ki első
tól, M

VII. Lakatos László

— Pesten születtem és ez nyomot hagyott az egész életemben — mondja Lakatos László, — sőt később az írásaimban is. Nagyvárosi író vagyok és ezt nem szégyelem bevallani. Ahogy a falunak, a tarkavirágos rétnak, a délibábos rónának vannak lantosai, ugyanúgy kell, hogy legyen modern krónikása a magas kőházakkal teli-dobált és szédítő forgalommal megspékelt nagyvárosnak.

Apám, aki kereskedő volt, jólétben, de a kor minden elfogultságával nevelt fel. Mindenáron kereskedőt akart belőlem faragni és kétségbeesése határtalan volt, amikor bejelenttem neki, hogy *újságíró szeretnék lenni*.

Tizenhárom éves koromban kitört és eget kért bennem az írói tehetség. *Mint harmadik gimnazista, „Csipős” címmel egy vicclapot alapítottam és szerkesztettem* Hallatlan sikerem volt. Ugyhogy a második szám után kénytelen voltam beszüntetni. Ugyanis a lapot kézzel írtam és miután az előfizetőim táborára rövidesen tízre emelkedett, nem győztem a másolást és így nyomdatechnikai okokból — egyéb elfoglaltságaim miatt — kénytelen voltam abbahagyni szerkesztői működésemet.

Tizenhét éves koromban egy műkedvelői társulat eljátszotta a „Baptiste” című inaskomédiámat. *Ez volt az első lépésem az irodalom felé*. Azután egy merész szaltóval új foglalkozás után néztem.

Áhírlapíró lettem.

Nincs benne semmi szégyenlenni való, hiszen mindnyájan így kezdtük. *Nem volt az az aljas és közönséges dolog, amit meg ne irtam volna*. Istenem, mit meg nem tesz az ember, csak hogy „szerkesztő” úrnak szólítsák.

Minden igyekezetem ellenére rövidesen mégis felmondás nélkül rúgtak ki első lapomtól, a „Magyar Estilap”-tól. Megokolás; ez a Lakatos-gyerek

tehetségtelen, használhatatlan és abszolút rossz újságíró. Szegény édesanyámnak — aki legjobban ellenezte az újságíráskodásomat, — ez volt az egyetlen boldog perce, abban az időben, velem kapcsolatban.

— Csakhogy nem vagy már szerkesztő! — kiáltott fel boldogan, amikor meghallotta a jó hírt, hogy ki-dobtak és örömkönnyekkel a szemében ölelgetett össze-vissza.

Boldogsága nem sokáig tartott, mert rövidesen elvittek katonának. Azt hiszem, hogy sem azelőtt, sem azután nem volt még egy olyan rossz és renitens katonája az osztrák-magyar monarchiának, mint én. Már akkorában is pacifista voltam és ezt minden pillanatban hangoztattam. Ennek köszönhettem, hogy *két évre tartottak vissza mint egyedüli önkéntest és ezalatt az idő alatt egyetlen egy csillagot sem tudtam szerezni. Egyes fogságot, kurtavasat azonban annál löbbit*.

Lakatos László öt éves korában öcsével

Azután jött újból az ujságírás. *Vázsonyi* Vilmos lapjánál, a régi „Polgár”-nál, most már nagyobb sikerrel. Mai napig sem bántam meg elhatározásomat és örülök neki, hogy ujságíró lettem.

Szerintem ma a dráma- és a regényírás is ujságírás.

Igy volt ez *Voltaire* és *Diderot* korában is, akiket különben mestereimnek is vallok. Ami közelebb hozott az íráshoz, az a malícia és a szatíra volt, az eredeti és született dolog bennem. Ettől azonban eltévedtem, amikor harmincéves koromban a szépirodalommal kezdtem foglalkozni. Azt hittem, hogy nem a saját nyelvemen kell megírni gondolataimat, hanem azon a túrhetetlen szentimentális hangon, amely akkoriban divat volt.

Mint rosszul sikerült harmincéves esodagyerek

Ébredtem rá arra, hogy helytelen utakon járok. Rövidesen levetkeztem magamról ezt a hamis álmezt és visszavettem régi énemmé. Azóta írok mindent. Színdarabot, regényt, novellát, kókót, de mindenben megtartom a szatirikus hangot. *Megnevettetem az embereket*, hogy fel ne akasszanak érte — mint ahogy *Bernard Shaw* mondta. Mert főként

azért írok humoros dolgokat, hogy ebben az alakban mindent elmondhassak, amiről máskülönb hallgatnom kellene.

Számomra lényegtelen a forma. A lényeg az, hogy őszintén kell elmondani azt, ami bennem van. Sajnos, az embereket csak rossz és ostoba dolgok érdeklik. A közönséget tehát be kell csapni. El kell találni a szájaizét és egy-egy írásban annyi jót kell adni, amennyit bele lehet észrevétlenül csempészni.

Ma mindig a holnap problémáiról kell írni, a tegnapiról — ami már a múlté — hallgatni kell.

Az elmúlt dolgok sohasem érdeklik az embereket, mindig csak az, amiről rövidesen ordítani fognak.

Nem vagyok cinikus, mint ahogy azt rólam híresztelik. A cinikus ember mindent helyben hagy, a szatirikus író maliciózus hangjával jót akar és segíteni igyekszik az emberiségen. Nem akarok azonban a világot ostromozó és javítani igyekvő próféta szerepében tetszelegni. Nemesak ezért választottam az írásnak ezt a formáját, hanem azért is, mert játékos és művészi öröömöt telik benne.

— Az első színdarabom a „Bécsi táncosnő” volt, amit „Az idegen jeány” követett.

Ezeknél ma már nem szívesen vállalom az apaságot:

a „Férj és feleség” című darabom az első, amelytől drámaíráskodásomat számítom.

Ma már körülbelül a tizenötödik könyvnel és a tizedik darabnál tartok, amiből sokat fordítottak le svédre, hollandra, de főleg olasz nyelvre.

Rövidesen befejezem új regényemet, az „Angora macská”-t, amelyben a mai nő-típust akarom bemutatni. A jövő szezonra pedig már gőzerővel készítem új szatirikus vígjátékomat.
Szilágyi Ödön.

Lakatos László családjával

ROSE MARIE

Otto Harbach, Oscar Hammerstein és Rudolf Friml, valamint Herbert Srothart neveit már régen a szárnyára vette a hír, amikor közös munkájuk, a „Rose Marie” még messze volt attól, hogy nálunk bemutatassák. Ők operettnek nevezik a „Rose Marie”-t, de mi a főpróba és a premiér után inkább hajlandók vagyunk *színpadra állt és megzenésített filmnek* tekinteni. Még az elengedhetetlen happy end sem hiányzik belőle.

Igazságunk bizonyítékául íme, a darab tartalma:

Kanadai szálló ivószobája, amelyben aranyásók és indiánok isznak és kártyáznak. A szálloda tulajdonosnője Jane (Biller Irén), kissé szerelmes Tamásba (Rátkay Márton), egy hetvenkedő, szájhős, de alapjában nyúl-szívű és gyáva aranyásóba. De ott van a szállóban Jim Kenyon (Nádor Jenő) is, aki viharos multját és vad, fékezhetetlen természetét feledni akarja, amikor először meglátja a szép francia leányt, Rose Marie-t (Vaály Ilonka), Marie-nak is nagyon tetszik a jóvágású, és romantikus multú aranyásó, de bátyja (Szakács Zoltán) mindenáron meg szeretné akadályozni ennek a kezdődő szerelemnek a kifejlődését, mert az a terve, hogy hugát Edwardhoz (Solthy György), a gazdag kereskedőhöz adja feleségül. Jimnek és

hűséges barátjának, Tamásnak egy vitás földdarab miatt nézeteltérése támad egy garázda indiánnal, a Fekete Sással (Pártos Dezső). Már-már vérre megy a vita, amikor közbelép Malone (Latabár Árpád) csendőrmester és rábírja őket, hogy békésen intézzék el a dolgot. Közben odajön Wanda is (Ellyn Gleen), a Fekete Sas felesége, aki Edward szeretője volt és könyörög Rose Marie vőlegényének, hogy még egyszer látogassa

Biller Irén (Jane) és Vaály Ilona (Rose Marie)
Király Színház—Rose Marie (Harsányi felv.)

meg őt kunyhójában. Edward már csak azért is megígéri ezt, mert az a szándéka, hogy pénzt ad az asszonynak s házassága előtt ezzel likvidálja ezt a viszonyát. Rose Marie-nak el kell utazni a bátyjával, de megbeszéli Jim Kenyon-nal, hogy otthon is találkozni fognak. Ha ő élénkli a gyermekkorában tanult „indian csalogató”-t, akkor Jim jöhet hozzá...

Eddig csak a mese filmszerű, de a következő képben már a színpad és a játék is az. A színpad hirtelen elsötétül és egy fátolyfüggöny ereszkedik a sűgölyük elé. Mialatt hátul díszleteznek, addig a fátolyfüggöny előtt Marie és Jim megisméltlik az „indian csalogató”-t, majd ők is eltűnnek a színpad sötétjében.

Hirtelen világos lesz és a következő percekben egy szabályos film perreg le előttünk. A fátolyfüggönyön keresztül a Fekete Sas kunyhója látszik, amelyben Wanda várja Edward érkezését, aki hamarosan meg is érkezik. Először pénzt kínál a szép indian asszonynak, de az a pénzt nem fogadja el, hanem a szerelmét kéri. Andrew

Pártos Dezső (Fekete Sas)
Király Színház—Rose Marie (Harsányi felv.)

Latabár Árpád (Malone)
Király Színház—Rose Marie (Harsányi felv.)

egy ideig ellenáll, de aztán őt is elfogja a forróvérű nő exotikus varázsa. Megérkezik Jim is és Wanda egy függöny mögé bujtatja Edwardot. Jim csak azért jött, hogy a Fekete Sással békésen elintézzék a vitás föld ügyét, mivel a garázda indian nincs otthon. Wandának adja át igazának bizonyítékát, egy térképet. Távozása után Edward ismét előjön rejtekéből. Az újra egymásra talált szerelmesek éppen ölelkeznek, mikor betoppan a felbőszült férj, Fekete Sas. A két férfi dulakodni kezd és Wanda, hogy szerelmét megmentse, hátszúrja férjét. Mind ez egy hang, egy szó nélkül játszódik le a színen. A zene folyton szól és a színészek némán játszanak. Mint egy moziban, ahol egy jó amerikai filmet pergetnek.

Ismét sötét lesz és a színpad előterében egyszerre kigyúl a kanadai határrendőrök pásztortüze. Itt várja Tamás barátját, Jimmel. Jim csakhamar megérkezik és elmondja, hogy Wandának átadta a térképet.

Már heti 5 pengőért vásárolhat **kerékpárt, varrógépet és motorkerékpárt** 18 hónapra. **Albrecht Testvérek**, Német ucca 32. Rákóczi tér sarok. Árjegyzék ingyen

Vanda, férje emlékére az indián leányokkal eljárja az ősi indián haláltáncot, a „Totem-Tom-Tom”-ot. Rose Marie bátyja már sielteti hoga házasságát Edwarddal, de Rose Marie Jimet szereti és szökni akar vele. De még nem tud határozni. Ezért megbeszéli Jimmel, hogy ha elénekli az „indián csalogatót”, akkor nem megy vele a hegyek közé, ahová Jim éppen készül. Közben megérkezik Malone, a határrendőrség őrmestere, aki Jimet keresi a Fekete Sas meggyilkolása miatt. Marie ijedten hallja a súlyos vádat és hogy szerelmét megmentse az elfogatástól, elénekli a megbeszélte dalt, mert tudja, hogy Jim a dal után azonnal útnak indul.

Ezután már boszorkányos gyorsasággal peregnék az események. Jane eladta kis havasi szállodáját, feleségül ment Tamáshoz és a városban divatszalonot nyitottak. Éppen Rose Marie esküvőjére készülnek és Tamásék készítik a kelengyét, amit Marie társalkodónője, Lady Ethel (Drosz Vilma) ellenőriz. Ide érkezik Jim is, aki megtudta, hogy gyilkossággal vádolják és ezért magával hozza Wandát is, hogy vele bizonyítsa ártatlanságát, de Wanda még mindig szereti Edwardot és ezért egyelőre hallgat, Marie-vel pedig elhítetik Jim bűnösségét és ezért elhatározza, hogy eltár elé megy Edwarddal.

Fényes külsőségek között készülődnek az esküvőre. Marie már menyasszonyi ruhában van és éppen a templomba indulnak, mikor Wanda — aki már látja, hogy Edwardot végleg elvesztette — mindent

bevall. Nagy meglepetés és zűzavar, de Rose Marie boldog, mert Jimet ismét becsületesnek és ártatlannak tudja és elhatározza, hogy nem lesz Edward felesége, hanem Jimnek nyújtja a kezét.

A következő képből Jane és Tamás egy cseppkőbarlangban keresik Jimet, hogy elmondhassák neki a történetet, de Jim, aki már azt hitte, hogy az esküvő megtörtént, elment.

Rose Marie sejti, hogy Jim bánatában a régi kunyhójába menekült, Jim valóban ott búsul a rózsákkal befutott kunyhó előtt. De felhangzik a völgyből az „indián csalogató” buja melódiája. Rose Marie és Jim megtalálják egymást és boldogok lesznek, mint az amerikai filmek hősei.

*

Ellyn Glenn (Vanda) és Solthy (Hardley)
Király Színház—Rose Marie (Harsányi felv.)

Eddig a darab meseje, amelyet a szerzők két felvonásra és kilenc képre tagoltak. „Amerikai történet 2 részben és 9 felvonásban”. Ha moziban láttuk volna, ez lenne a cím alá főírva. Moziszerű cselekmény, színpadra átdolgozva. A kísérlet nagyon érdekes és nagy feladat, annál örvedetesebb megállapítanunk, hogy a kísérlet sikerült. Újszerű, érdekes, szórakoztató és becsületes színpadi munka, amit érdemes és élvezet végignézni. A zenéről csak annyit, hogy minden száma: sláger. De még ezekből is kiemelkedik Jim belépője, a híres „Rose Marie”-dal, a „Totem-Tom-Tom” és az egész darab gerincét alkotó, buja és forró melódiájú „indian csalogató”-dal.

A színház is kitett magáért. A kiállítás gazdag és ragyogó, csak a szereposztás körül van egyetlen, de annál súlyosabb baj.* A címszerep alakítója nem tudott megbirkózni feladatával. Ez különösen az éneknél hangsúlyozódott. Az „indian csalogató” minden szépsége, exotikus romantikája elsikkadt az ő előadásában. Nem is vetjük volna észre ennek a számnak kiemelkedő szépségét, ha már nem hallottuk volna mástól is énekelni. De azért nem lehet a művésznőt hibáztatni, hanem csak a színház vezetését, mert higgyék el, hogy csak ártanak ennek az egyébként kedves színésznőnek, ha erején felüli feladataltalbízzák meg.

A többi azonban annál inkább a helyén volt. *Biller Irén* kedves, jasszos figurája, a vendégművész, *Ellyn Gleen* tüneményes táncstudása, de különösen a „Totem-Tom-

Tom” tánc, *Orosz Vilma* elragadó temperamentuma meghódították a közönséget. A férfiak közül első helyen *Rátkai Márton* kell megemlítenünk, de *Nádor Jenő*, *Latabár Árpád*, *Solthgy György*, *Szakács Zoltán*, *Pártos Dezső* alakításai is sok tapsot arattak.

A rendezés kitűnő munkájáért *Tihanyi Vilmost* illeti dicséret s az érdekes és szép táncokat a vendég miss *Jeanne Planas* és a kitűnő *Gallai Nándor* tanították be. A szép díszleteket *Gara Zoltán*, az artisztikus és stílusos jelmezeket pedig az elsőrangú *Faragó Géza* tervezte.

A zenekar élén *Bertha István* jeleskedett. A kitűnő fordítás *Stella Adorján* munkája.

Rátkai (Rettenetes Tamás) és Nádor (Kennyon)
Király Színház—Rose Marie (Harsányi felv.)

Az énekesnő és a toll

A színész, a színésznő kiruccanása az irodalom berkeiben a legnagyobb ritkaságok közé tartozik és ha ez mégis megtörténik, rendszerint a memoár-irodalom bővül ki egy újabb kötettel. A színésznő, mint regényíró nálunk Magyarországon teljesen ismeretlen valami.

Ezen a téren tehát úttörő Medveczky Bella, a Városi Színház mezzoszoprán énekesnője, akinek most jelent meg „Mámor” címmel a második regénye. A kétféle foglalkozás — az írás és a színészet egy időben űzve, feltétlenül valamelyiknek a rovására megy. Medveczky Bella azonban ebben is kivétel. Új regényét ugyanolyan siker kíséri, mint színpadi szerepléseit.

— Gyerekkorom óta foglalkozom az írással — mondja Medveczky Bella. — Rengeteg verset, novellát írtam, de csak a saját szórakoztatásomra az íróasztalom fiókjai számára. Lánykoromban egyszer édesapám egy névjegyet nyomtatott a számomra, amelyen ez állt:

MEDVECZKY BELLA

Az íróasztal belső munkatársa

Később az udvarlóni is versben adtam ki az útját. Ugyhogy ezt tudva, kérőim már csak hexameterekben próbáltak meggyőzni a házasság helyes intézményeiről.

A végén, magam sem tudom, hogyan, mégis színésznő lettem. Míg végre öt évvel ezelőtt újból nekiláttam az írásnak. Az első novellám, „A kulcslyukon át”, a Nyugatban jelent meg és azóta egyre-másra közzölték le novelláimat a napilapok.

Medveczky Bella

Azóta mindig jobban és jobban kezdek kiábrándulni a színészetből, pedig ott is voltak sikereim.

De milyen más is az írás! Sokkal komolyabb, mélyebb és gyönyörűbb dolog írni, mint a színpadon deklamálni, énekelni. Igaz, hogy a színész is sok életet él át, hiszen az élete skáláján esavargótól a királyig minden alakot a színpadra visz. Mégis, hol van ez az írói átélésektől, aki — nem úgy, mint a színész — a saját fantáziájából alkotott személyek életét éli át. Nem egyet, hanem egyszerre öt-hat figuráét is.

Új regényem megírása alatt löbb átélésben volt részem, mint az egész eddigi színésznői pályafutásomon.

Három sikeremre vagyok büszke az életemben. Mint ember arra, hogy nem vagyok kicsinyes és mindenkor, minden helyzetben le tudtam győzni saját magamat. Mint színésznő, Saljapin dícséretére, aki azt mondta, hogy én vagyok a világ legjobb Mártája a „Fauszt”-ban. Mint író pedig — és számomra most ez a legfontosabb — azt tartom a legnagyobb sikeremnek, hogy sikerem van.

A „Mámor” a színház világában, a színpadok között játszódik le. Nincs benne „happy and” és igyekeztem az erotikát belőle teljesen kiküszöbölni. Ugy látszik, hogy az utóbbi nem sikerült teljes mértékben, mert az egyik kiadóvállalat éppen erre való hivatkozással, adta vissza regényemet.

Most egy kicsit pihenni fogok, de csak egy kicsit, mert már most kezdenek bennem élni új regényem alakjai. Őket nem lehet megvártni.

„A jazz-zenéből sohasem lehet opera partitúra” ~ mondja Radnai Miklós

A „Húzd rá Johnny” körül újból kitört a vita a jazz ellenségei és barátai között, hogy van-e létjogosultsága ennek a modern muzsikának. Nyilatkozatok hangzottak el pro és contra nagynevű politikusoktól egészen a cigányzenészekig. Csak egy ember hallgatott, aki pedig állásánál és szakavatottságánál fogva a legkompetensebb véleményadó ebben a kérdésben — Radnai Miklós, az Operaház igazgatója.

— Nem akarok kritikát mondani a „Húzd rá Johnny”-ről. Ezt már megtették a napilapok kritikusai, akiknek a véleménye nagyjában egyezik az enyémmel. *Kreneck* művét annak idején a bécsi Operaház premiérjén láttam és nagy megnyugvással hagytam el az előadást, mert újból bebizonyosodott előttem, hogy

a jazz-zene sohasem fog bevonulhatni az operaházak színpadára.

Nem mondom, látványos, sőt néha mulatságos is a darab és a közönség, ha túlságosan lefokozott zenei igényekkel nézi végig, még el is szórakozhatik mellette. De egyet leszögezni kívánok. A „Húzd rá Johnny” nem jazz-opera, sőt nem is opera, hanem — egy kis jóakarattal mondva —

operaparódia.

A jazz-zenéből sohasem lehet opera-partitúra. Ez a pattogó ritmusú muzsika nem lehet aláfestője egy-egy drámai jelenetnek, ami pedig úgyszólván minden operában többször is előfordul. Képzeljük csak el a „Tosca”-t, a „Bohémélet”-et vagy pláne a „Lohengrin-t”, jazz-partitúrával. Azt hiszem, a leglelkesebb jazz-barát is sietve hagyná el a nézőteret az első félóra után. Tovább megyek — nehogy elfogultsággal vádoljanak — *ugyanaz az eset állna elő, ha a zenekarban cigányzenészeket ültetnék.* Hiába ülne ott hat brácsás, hat cimbalmos, hat nagybőgős — szóval, egy „nagy zenekar” — az előadás első negyedórájában a legjobb esetben elaludna a közönség.

Pedig — nem a nacionalizmus beszél belőlem — elvitázhatatlan tény, hogy amíg a cigánymuzsikát — alkalmas

időben és alkalmas helyen éjszakákon át hallgatni tudjuk és búsulunk vagy vigadunk mellette, addig *a jazz-zene még ezt a célt sem szolgálja.* Nem ismerek egy embert sem, aki azért menne el bárba vagy egyéb nyilvános helyekre, hogy jazz-zene mellett mulasson. Azt azonban annál többet hallok, hogy „menjünk valahova ma este, ahol jó jazz-zenekar van, mert táncolni szeretnék”. Szóval, a jazz csak egyedül Terpsichore híveit szolgálja és szolgálhatja a jövőben is. *Máskülönben semmi létjogosultsága nincs.* Én magam, aki táncolni nem tudok és csak társaságom kedvéért járok néha-néha bárba, őszintén megvallom, hogy *a cigányzenét órákon át tudom hallgatni — sőt felüldülök tőle — a jazz-zene mellett azonban rövid idő múlva elálmosodom.* Merem állítani, hogy ezzel mindenki így van, aki nem táncol.

Nem mondom azonban, hogy mereven elzárkózunk a jazz egynehány kétségtelenül életrevaló újításától. Lehet, hogy

a szakszofon esekély változtatással bevonul az operai zenekar egyéb hangszerei közé.

Hiszen a múltban is megtörtént ilyesmi. *Strauss* Richárd egy egész csomó új hangszert vezetett be egyes operáival, amiknek nagy részét azonban — mint divatját mult instrumentumot — már rég nem használják.

Lehet, hogy az operapartitúrákban is érezhető lesz a jazz hatása, de csak annyiban, hogy a komponisták több frissiséget, lüktetőbb zenei iramot visznek bele egyes jelenetekbe, ahol ezt a darab zeneileg megkívánja. *De a jazz mint opera-műfaj megbukott akkor, amikor kitalálták.*

Antenna a fejtetőn

Sebestyén Gézától kérdezte egy ismerőse :

— Mondja, direktor úr, mit jelent a Johnny-görlök fején az antenna ?

— Azt — felelte Sebestyén, — hogy ők minden csekélységet felvesznek.

era
s

akákon
k vagy
azz-zene
n isme-
menne
os he-
mulas-
et hal-
va ma
a, mert
zz csak
olgálja
Más-
nincs.
tudok
járok
rallom,
tudom
— a
id idő
lítani,
ki nem

mere-
éhány
ól. Le-

ítás-
ekar

örtént
egész
egyed
azon-
umen-
álják.
ákban
e csak
több
ramot
ahol
a. De
bukott

•••••

gy is-

jelent
anna?
—
fel-

Maria Ley

Hópehely — Wien — Boulevard Theater (D'Orá-Benda felv.)

MILYEN LESZ AZ ÚJ NEMZETI SZÍNHÁZ

Klebelsberg Kunó gróf kultúrprogramjának főcéljaként tűzte ki maga elé a *Nemzeti színház* felépítését.

Az építészeti tervek már több mint tizennégy év óta készen vannak, miután *Tóry Emil* és *Pogány Móric* műépítészek már 1913-ban kapták a megbízást az új *Nemzeti Színház* felépítésére.

Megkértük *Pogány Móric* műépítésztl. mondja el a *Délbáb*-nak, hogy milyen lesz az új *Nemzeti Színház* és hogy milyen változtatásokat szándékoznak tenni a tizennégy év előtti tervrajzokon.

— Végtelen örömmel tölt el úgy engem, mint *Tóry* kollégámat *Klebelsberg* gróf akciója, amelynek feltétlen sikere lesz — mondja *Pogány Móric*.

Mikor a zsűri az első díjat nekünk ítélte, az építészeti költségeket négy és fél millió koronába állapították meg. A mai viszonyok mellett azonban

Pogány Móric

hat millió aranykoronán alul nem lehet a nemzet színházát felépíteni!

miután tizenöt év alatt huszonöt százalékkal emelkedtek az építési anyagok árai.

A terveken természetesen apróbb változtatásokat tettünk, miután úgy a színpadot, mint a nézőteret modernizálnunk kellett. Azt akarjuk, hogy az

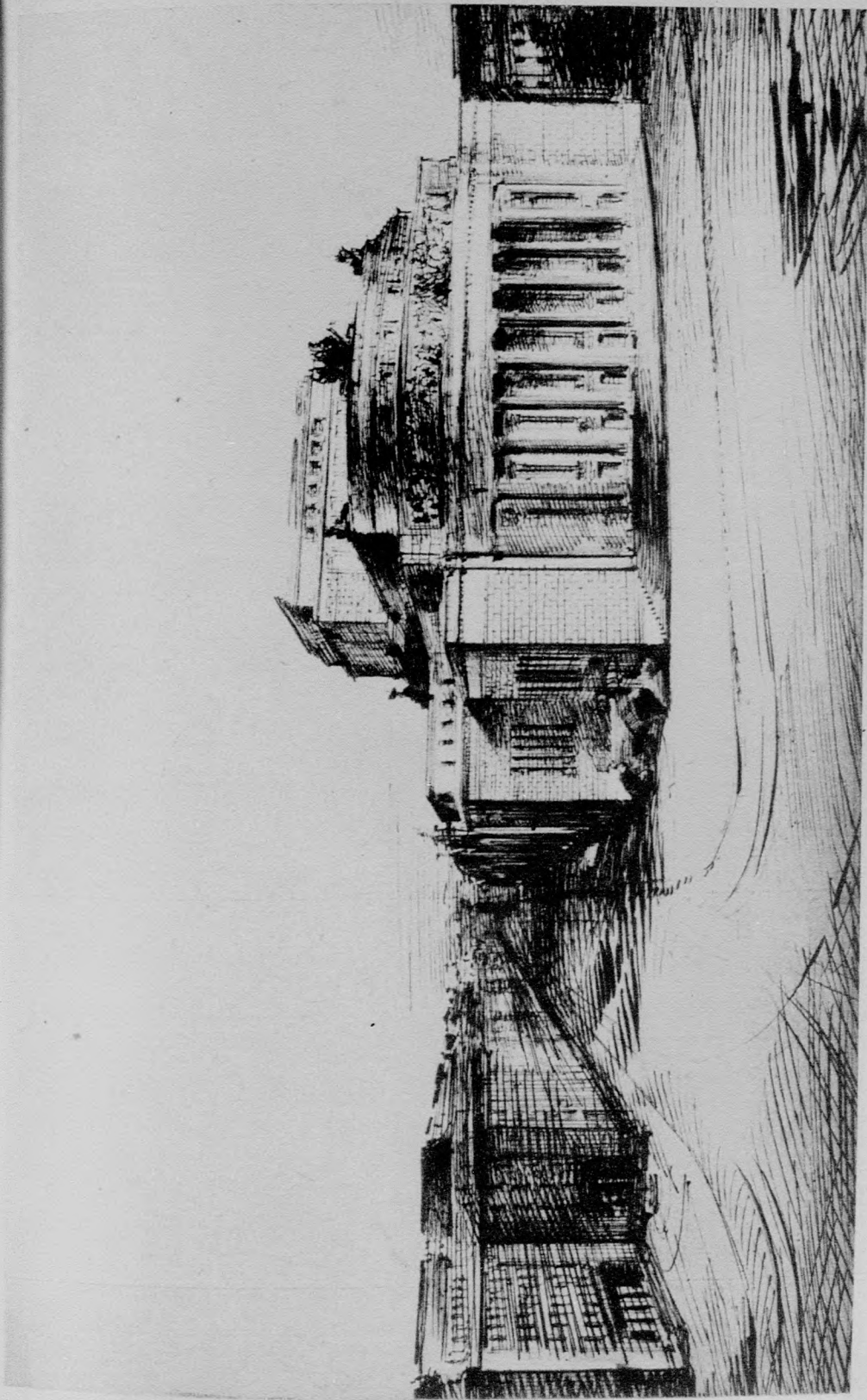
új *Nemzeti Színház* a világ legpazarabb és a mai követelményeknek megfelelően — a legmodernebbül felszerelt színháza legyen.

Ezt a célt fogja szolgálni a színpad és az abszolút tökéletességgel felszerelt gépek is.

Az új *Nemzeti Színház* minden, amire szüksége van, maga készítheti el, mert az egyes emeletéken külön-külön hatalmas festő-, asztalos-, lakatos- és szabóműhelyeket helyezünk

Tóry Emil

Az építendő Nemzeti Színház és a vele szemben lévő Vigyázó-telek kiképzésének perspektivikus látképe
(Tóry és Pogány kivitelre elfogadott terve)

el. Óriási díszletraktárt és ruhatárt is terveztünk, amelynek a befogadóképessége oly nagy lesz, hogy még az Operaház és a Kamaraszínház összes díszletei és jelmezei is elhelyezést nyerhetnek.

A Nemzeti Színház múzeuma az elsőemeleti fojterban fog helyet kapni. Maga a nézőtér pedig a Rangtheater és az Amfiteatrum elgondolás kombinációja lesz. Az eredeti tervekben földszinti páholyok a színház jobb és bal oldalán nem szerepelnek, csak a hátsó kijáratnál. Most ezt akképpen módosítjuk, hogy a földszinti páholyok teljesen körülveszi a nézőteret. A túlságosan sok oldalkijáratot is megszüntetjük és — az eddigi tervektől szintén eltérően — a széksorok között több utat nyitunk.

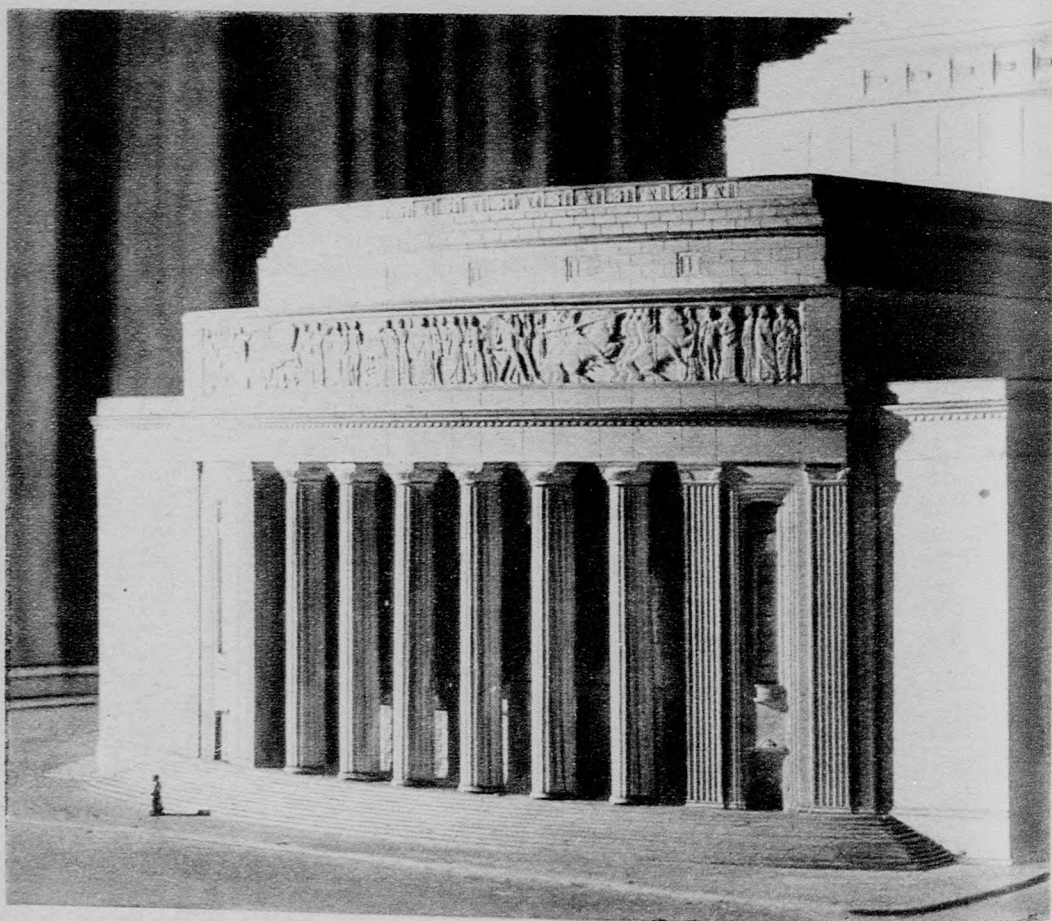
A régi tervek alapján a színház befogadóképessége ezerszáztizenöt személy lenne. Lehet, hogy az erkélyeket megnyújtjuk — miáltal a színház nézőtere is finomabb architektúrájú

volna — és ezzel a befogadóképesség ezerkétszázötvenre emelkedne.

A színház főbejárata a Rákóczi út és a Múzeum körút sarkán lesz.

A homlokzat ívalakban hajló oszlopsorának külső pontja négy és fél méterrel nyúlik a házak vonala mögé. A Pannónia-szálloda Rákóczi útra szögellő hegyes csücskére okvetlen szükségünk van. A szálló tulajdonosának eminens érdeke is, hogy ezt önmagától följárni, miután ezen a részen utat akarunk vágni, miáltal az ő épülete egy újabb uccai fronttal gazdagodik.

Az építkezés legkevesebb három évig fog tartani, miután az új Nemzeti Színház tető alá hozása a leggondosabb munkát igényli. További két évet fog igénybevenni a belső szobormunkák elkészítése és a festmények kellő elhelyezése. Mindazonáltal az utóbbi munkák alatt természetesen a színház már tarthat előadásokat. Sz. Ö.

Homlokzati részlet a. új Nemzeti Színház Múzeum körüli főbejárataról (Gipsz-modell.)

Fräulein-Bard
Reinhardt társulatának tagja, aki most Bécsben vendégszerepel
(D' Ora-Benda felv.)

Miből lesz a cserelobogár?

Egy komikus, aki komoly eszközökkel, művészi eszközökkel dolgozik a színpadon. Az életben is szolid, nyersen komoly modorú és gondolkodású úriember. Csaiádapa. Polgár. De kevesen tudnak ma színészek úgy nevetetni, mint ő. Az öltözőben éppen maszkirozza magát. Parókat rak fel a fejére, más arcot álcáz a kerek, mokány, becsületes, barna képe fölé, de azért ragaszkodik hozzá, hogy komolyan vegyünk. Kérdéseinkre, melyekkel azt akartuk elérni, hogy pályafutása egyes állomásainak napsütötte derűsebb oldalait mutassa be nekünk, egyre Kabos Gyula, a magánember felel. Mikor rájön, hogy mindenáron humoros alaknak szeretnénk lerajzolni, amilyennek a komikust a közönség színpadi szereplései után elképzeli, félelmetessé válik a helyzet. Ő szab irányt a kérdéseinknek és sehogy sem akar kötélnek állni.

*

Megint ő köszönte vissza a felköszöntőmet

Nagynehezen mégis sikerült. És ami elmondott az élete eddigi folyásából nem lehetne kedvesebb és érdekesebb. Még talán humorosabb sem. Különösen, ha egy komikusról van szó.

Igy történt:

— Szüleim — mondotta elégikus hangon — irigyletsreméltó, józan gondolkodású emberek voltak. Érthető tehát, hogy engem is becsületes, reális pályára szántak. Könyvelőt akartak belőlem képeztetni. El is végeztem akaratukhoz híven, a kereskedelmi iskolát, ugyanekkor azonban az én akaratomról és vágyaimról sem feledkeztem meg és szintoly hűségesen látogattam a Szidi néni iskoláját, a szüleim tudta és beleegyezése nélkül. De sikerrel. Ami a sikert illeti, nem voltam tőle meglepetve. Már az iskolában is olyan sok sikerem volt, hogy csak komikusnak lehettem jó. És jó is voltam komikusnak.

Sokat röhögtek a gyerekek az én ugratásaimon. Borzasztó komolyan tudtam a vicceket csinálni. Ha például valamelyik fiú nem tudott felelni, én felálltam és lehetetlenül hülye kérdésekkel addig tudtam lekötni a tanárt, amíg vége nem lett az órának.

A színiiskola elvégzése után mingyárt szerződést kaptam Szabadkára. Szabadkai karrierem nagyszerűen kezdődött. Tizennyolc éves kölyök voltam, soha addig egy pohár bort nem ittam. Első előadás után, mikor lementem a kávéházba, már vártak a többi idősebb színészek, akik több helybeli tekintélyes, őszbajuszú rácpolgárral javában ittak. Rögtön meg-invitáltak a társaságba, és első volt, hogy pertut igyak az összes mák- virágokkal. Én persze csak úgy a fogam közül mertem őket visszategezni. Ezután felállt a főjegyző és az egészségemre trojanicát üritett. Ez abból áll, hogy rövid dikciózás után úgy a felköszöntőnek, mint a felköszöntőtlenek háromszor egymás után kell ki-üriteniük háromdecis kis kupicájukat.

Ott i
Termés
hgy m
tenem.
hat po
nem v
megint
met, e
visszak
pohár
a mulat
Később
nagyon
várado
Nem a
utólag
hogy sz
köszönh
és menn
Várad
csinos
nevettek
kirándul
tam vez
tam. U
előadásig
félíg m
rettyóuj
autóban
tem elm
kaptam,
rosba, u
lépésnyir
ellopják
kis bales
replésem

Ott ültem az autóban mint egy mumia

Természetesen, az illem úgy kívánta, hogy nekem is vissza kellett köszöntenem. Ez, amint kiszámítható, már hat pohár bor. Bor, hangsúlyozom és nem valami vinkó. Öt perc múlva megint ő köszönte vissza a felkészítőmet, ez kilenc és miután én újból visszaköszöntöttem, a tizenkettedik pohár után az asztal alatt folytattam a mulatságot. De már csak álomban. Később persze tovább is vittem és nagyon megszerettek, akárcsak Nagyváradon, ahová innen mentem.

Nem akarok szerénytelen lenni és így utólag nem is próbálom megállapítani, hogy szabadkai karrieremet mennyiben köszönhetem színpadi szereplésemnek és mennyiben a trojanica-csatáknak.

Váradon is történt velem hasonló csinos kis história, amelyen hetekig nevettek a városban. Egy reggel autókirándulásra indultam. Akkor tanultam vezetni és örült ambíciózus voltam. Úgy terveztem, hogy eslig, az előadásig hazaérek. Három nap múlva félig megfagyva akadtak rám Berettyóújfalui határában. Ott ültem az autóban, mint egy múmia: nem mertem elmozdulni belőle, mert defektet kaptam, de nem mehettem be a városba, ugyanis félttem, hogy a pár lépésnyire tanyázó cigányok addig ellopják az autót. Ha valami hasonló kis balesettel kezdődött valahol a szereplésem, akkor ott mindig jól ment

a sorsom. Erre ma is adok, pedig nem vagyok babonás ember.

Ezután leszerződtek a Király Színházba. De ott öten voltunk komikusok s épp ezért olyan szomorú világ volt ott, hogy no. El is jöttem, mert nem tudtam szóhoz jutni. Ekkor kitért a világháború. Ugyebár ez olyan komoly dolog, hogy még egy komikus sem tudhat róla elég komolyan beszélni. Inkább ott folytatom, hogy a háború után az Andrássy úti Színház jött sorra, majd a Belvárosi és a Magyar Színház. Voltak sikereim. De legnagyobb sikerem mindig drámában volt. Molliére-t szeretnék játszani most már. Komolyabb dolgokat.

Elmondja még, hogy azokon a kis anyagiakon kívül, hála Istennek, semmi baja sincs. Ha nem ő volna ő, akkor legfeljebb a saját fia szeretne lenni. Fia: Kabos István György, nyolcesztendősi úriember, apja állítása szerint nagy jövőnek néz elébe. Modern Sobri Jóska lesz belőle, amint a jelek mutatják. A jelek a rosszakodás, eső-könyösség stb. Az apja, aki attól fél, hogy ezek a jó tulajdonságok a színpályára sodorhatják a fiát, igyekszik rábeszélni, hogy legyen színész. Így biztosítja magát affelől, hogy a nyakas fiú csak „zum trutz” sem lesz színész. Így harcol Kabos Gyula az apa, a színész Kabos Gyula ellen.

Kabos és fia

Lenormandot eddig egyetlen alig játszott darabja révén ismeri csak a budapesti színházi közönség, pedig sokkal érdekesebb író, mint a Verneülek, Hennequinek és az a sok más francia, akit inyesiklandoztatónak oly sűrűn szervíroznak a kaviárra és pezsgőre vágyó publikumnak.

Nos, ez a Lenormand esőppet se mondain író, nem ír frakkot és automobilt. Komoly freudizmust ír, problémákat, szenvedélyeket, exotikus miljót és általános emberi igazságokat. S tizenhárom képen alól meg sem áll. (Kevesebb-több lett volna!)

Igaz ugyan, hogy problémája kicsit grand-guignolos, kicsit elintézetlen és nem olyan megalapozott és kianalizált, mintha egy német expresszionista szerző írta volna, de érdekes és Budapest általános színházi repertoárjába igen jól beillik. Érdemes volt vele foglalkozni. Kis túlzással azt lehetne mondani: szükség volt rá.

A „Számum” meséje dióhéjban ennyi:

Laurency francia kereskedő egy kis arab városban él Aieshával, egy arab-spanyol nővel, aki már tizenöt éve vezeti Laurency háztartását és sze-

Dajbukát Ilona
Új Színház — Számum (Harsányi felv.)

Délb.
relmi
kezdi
megé
akit
Fesle
hónap
elhag
nevel
A
megd
szóla
ségér
séggel
géség
lensze
arab
Clotil
sítja
rokon
deleg
ember
A
Aiesha
egyrés
nél éh
félti, m
is szer
tal ar
minél
gédiát
finált
összer
apát
Lauren
érzi, m
tes irán
iránti s
jön a
idegőri
kában.
karjaib
lányt s
ter mag
Aiesha
vetéssel
juk. Szó
szégyen
fel. A l
menekül
légkörb
arabbal
de Aies
maga pe
a Szám
éjszakáb
pedig l
teste fel
rik, de n
nyúl az
lidéretől
Ez a

relmi ügyeit. Utóbbi a férfi unni kezdi, annál inkább, mert most fog megérkezni hozzá a leánya, Clotild, akít Laurency még sohasem látott. Feleségével ugyanis mindössze három hónapig élt együtt; az asszony aztán elhagyta, a gyermek pedig intézetben nevelődött.

A lány megérkezik és Laurency megdöbbenve veszi észre, hogy megszólalásig emlékezteti hajdani feleségére. Ettől fogva túlradó gyöngédséggel veszi körül a lányt s ez a gyöngédség szinte örül, féltékeny, szerelemszerű érzéssé válik, mikor az öreg arab törzsfőnök megkéri fia részére Clotildot. Az apa persze visszautasítja az ajánlatot, de a lány meleg rokonszenvet érez a délceg arab fiatalember iránt.

A bonyodalmat Aiesha okozza, aki egyrészt Laurency-nél élvezett jogait félti, másrészt maga is szerelmes a fiatal arabba. Hogy minél nagyobb tragédiát okozzon, rafinált eszközökkel összekeveri az apát a lányával. Laurency maga sem érzi, milyen végzetes irányt vesz lánya iránti szeretete. Eljön a Számum, az idegőrlő arab éjszakaiban. Laurency karjaiba kapja a lányt s csak akkor tér magához, mikor Aiesha őrvongó nevetéssel világít rájuk. Szörnyen megcségyenülve ocsudik fel. A lány ki akar menekülni ebből a légkörből a fiatal arabbal a pusztába, de Aiesha megöli, maga pedig kirohan a Számumba, az éjszakába. Laurency pedig lánya holtteste felett megtöri, de meg is könnyül az őt gyötrelidéretől.

Ez a mese sok

figurát foglalkoztat, színes epizódokkal van körül foglalta és ahol a pszichológia kissé sántít, ott az egzotikum mindig segít a szerzőn.

Az *Uj Színház* előadása színes, érdekes. *Upor* Tibor igen szép díszleteket komponált a darabhoz, melynek középpontjában *Gellért* Lajos megdöbbentően mély, megrázó és megható alakítása áll. A többi főszereplő: *Dajbukát* Ilona, *Tassy* Mária, *Toronyi*, *Baló*, *Bársony*, *Heltai* és főleg *Boross* egy epizódszerepben szintén kitűnőek. A rendezés nehéz munkáját *Hont* Ferenc oldotta meg. Ha az előadáson itt-ott kiütököző alpátoszt lecsiszoljuk, valószínűen a *Dybukhoz* hasonló sikert ér el a *Számum* is. Sz.

Gonda József és Dajbukát Ilona
Uj Színház — Számum (Harsányi felv.)

A *Komédia* Bemutatója * * *

Kabos Gyula és Tóth Böske a Komédia
premiérjén

Érezkövy és Rott Ferenc mint sportrajongó

„Babaintermezzo” a Komédiában. Faragó Sári, Békássy István, Páris Ila
és Krajnik Mária (Harsányi felvételei)

Neked írtam, óh Sztár!...

Ista
Favago
Sándor

Szegény, csak kétmilliót kap egy este
és nem írom ide a rímelt, hogy „lesté”,
mert nem vagyok költő, nem én.
De lángok lihegnek felkém peremén,
szegény szívem izzad és lütkében
könnyeznek,
lélekzetet veszek, óh, ezek a kezek...
Óh, Sztár, a te lábad a könnyembe
lábad
és meghalnék minden tagodért sorba,
itt fenn a karzaton, a hatodik sorba,
hol nem hallom a hangod, mert nin-
esen.
És nem írom ide a rímelt, hogy „kin-
csem”,
mert nem vagyok költő, nem én!

Mint vadász a lesen, figurád úgy
lesem
s csapzott hajzatom, fenn a karzaton
homlokomba lóg.
De térded idevillan, ha nem akarod,
úgy is,
de égél, mint a villany, ha eltakarod,
úgyis,
két buja demagóg,
kik átszavalnak édes harisnyádon,
s számra kiált a ruzs a te szádon,

óh, Sztár, te nem vagy e világra való!
és nem esőkolhatlak meg téged sosem,
pedig két kezem van, mint Casanová-
nak
és Don Juannak sem volt nálam több
feje!

Lehet, hogy csókjaim soványak,
ki karzaton született, karzaton a
helye...

És nem írom ide a rímelt, hogy „hülye”,
pedig hülye vagyok, mert álmodom,
hogy a földszinten
egyszer jómagamat a lábad elé hintem,
mint egy nagy buja esőkor virágot,
de ideírom a rímelt, hogy „kiragolt”,
mert a vágy spongyává ragta ki
szívem...

és egy tavaszi estén meghalok felőled...
óh, Sztár, nem tudom, mit akarok
főled...

Tudom, hogy nem vagy szép s szépnek
látasz mégis,
a muftád sem tisztá, tekéte is, kek is...
És idősebb vagy sokkal, mint nemnyi-
nek tisztól...
tudom, hogy Isten m, magyan rosszul
járszol.

És a nap fenn az égén magasan ível
És én állt állok, óh Sztár, egy nagy
stánivel.

A szívem van benne, áradom neked,
Szeretlek, szeretlek, mert nagy esőd
Hogy Pesten meg belőled is sztár
lehet...

ortrajongó

s Pa

Hallja maga Skót...

...mi a véleménye arról, hogy a „Rose Marie”-t előbb mutatták be Pesten, mint az „Abbie's Irisch Rose”-t, holott ez utóbbit jóval előbb kezdték reklámozni? Ne törje a fejét, megmondom én.

Az „Abbie's Irisch Rose” ugyanis megbukott nálunk, még mielőtt bemutatták volna.

A pesti színházak ugyanis nem nagyon reflektáltak rá. Tárgyalások folytak már a Belvárosi Színházzal, a Fővárosi Operettszínházzal és a Royal Orfeummal, de ezek a tárgyalások nem vezettek eredményre. És itt van az ügy pikantériája: miért nem vezettek eredményre?

Hát, édes skótom, itt Pesten kiderült, hogy ez az Amerikában óriási sikert aratott darab nagyon vérszegény, igénytelen kis történet és még az az erénye sincs meg, hogy eredeti volna. Hiszen a harmadik felvonása megdöbbentően hasonlít Pierre Weber „Titok” című darabjára, amelyet húsz év előtt adtak a Nemzeti Színházban. Ha mégis színre kerül Pesten ez a darab, akkor valószínűleg csak egy moziban lesz a premiéréje.

Elismerem, hogy ez nem valami nevetelő történet volt, de a jókedvet a végére akarom hagyni. Először végezzünk a kellemetlenségekkel. Volt elég a héten.

Például a Városi Színházban is nagy a szomorúság a görlok között. A szomorúság oka Fedák Sári volt. Az történet ugyanis, hogy a művész kivánságára a „Bob herceg” első és második felvonásából

kihagyták a táncokat.

A kiváló művész azzal okolta meg kivánságát, hogy járadt.

Ne húzza félre a száját, édes skótom, mert ez nem is olyan kis ügy, mint gondolja. Fedák kivánságának

ugyanis az volt a következménye, hogy sok görll kiesett a darabból és ezek a szegény leányok elvesztették két pengő napidíjukat, mert a jólkereső primadonna járadt.

Látom az arcán, hogy az ilyen hírek tetszenek magának, hát sielve elmondok egy hasonlót.

Az egyik pesti színházban, ahol görlok is szerepelnek, súlyos affér történt az egyik görll és a rendező között. A kiesi görllnek valószínűleg egy „ismerőse” ült

a nézőtérén és a kíváncsi kisleány az első felvonás alatt alaposan utvizsgálta a nézőteret, hogy ismerőseit felfedezze. Meglátta ezt a rendező és szörnyű haragra gyúlt. Ismerjük el, hogy haragja jogosult

volt. Bármelyik úr ült volna az ő helyén, szintén haragudott volna. De nem hisszük, hogy akadt volna úr, aki ugyanazt tette volna, amit később a rendező tett. Mikor ugyanis a függöny lement, a hatalmas termetű, haragos rendező úgy vágott egy nagy könyvet a vézna kis görll fejéhez, hogy az szegény menten elájult.

Már most elárulom magának, édes skótom, hogy nem lett botrány a dologból. A kis görll napokig feküdt odahaza, de nem merte feljelenteni a rendezőt, mert akkor talán sohasem léphetett volna löbbit annak a színháznak a deszkáira. Legalább is addig nem, amíg az a rendező ott rendez. Egyelőre nem árulom el a rendező nevét... pedig megérdemelné.

No, ne ráncolja a homlokát, skótom, mert minnyárt leesik a monokli a szeméről, ha megsúgom, hogy nemrégén

eltűnt egy színészről Pestről.

Gaal Annieről van szó, aki a „Noszti fiú esete”-ben tűnt fel. Örült is a sikerének és ő volt a színház legbuzgóbb tagja. Már az ötvenedik előadás körül tartottak, amikor egyszer eltűnt. Senki sem tudta, hová lett, mert még a kollégáitól sem búcsúzott el. Hosszú ideig találgatták a barátai, hogy hová mehetett, amikor váratlanul megérkezett Gaal Annie. Hiába faggatták, ő sem árult el semmit. Én itt azonban elárulom magának. A művész Egyiptomban volt hónapokig. Ugy látszik, ott is nagy sikereket aratott, mert alig érkezett haza, máris villát vásárolt az Alvinczy úton.

De ezen nem kell túlságosan csodálkoznia, hiszen az utóbbi héten mindenkinek jól ment a színházak körül. A „Tengészállatvásár” alkalmából nagy „felhajtás” volt kies városunkban és minden este zsúfolva voltak a színházak. Ebben semmi különös sem volna, mert ez így volt talaly is, de az idén még valami történt:

Megható levél lóg a Magyar Színház fekete tábláján.

amely levelet egy rajongó vidéki színházlátogató írt az igazgatásának. A levél írója megnézte az „Olympia” egyik előadását és elragadtatásában aradozó hangú levelet írt, amelyben kö-

szönetet mond az írónak, színháznak és a színészeknek az élvezetes estéért.

Nem nagy eset az egész, de jólesett látni, hogy vannak még lelkes emberek és nem esupa önhöz hasonló ember ül a nézőtérben, édes skótom.

Ha már a levélírásnál tartunk, meg kell emlékeznem Radó Sándor levéléről is, amelyben ő maga kérte a színház igazgatóságát, hogy

vegyék el tőle a szerepét

és mentse fel őt a további játéktól. A levél előzménye az volt, hogy Radó Sándort sokat agrasztotta „Zenebona”-beli sikerével Salamon Béla,

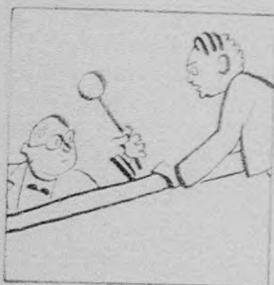

A két kitűnő komikus szóharcának az lett a vége, hogy Radó kijelentette, hogy ő már annyira hozzá van szokva a sikerekhez, hogy erről a sikerről hajlandó önként lemondani, annát is inkább, mert ezt az orvosa is ajánlotta már neki.

— Mit ajánlott az orvosod? — kezdett érdeklődni Salamon.

— Az orvosom — vágta ki Radó — annyira félt engem az elhízástól, hogy óva figyelmeztetett a sorozatos sikerektől. Én ugyanis minden este fürdök a sikerben és ez árt nekem.

A „Zenebona” egyik előadásán egyébként kedves eset történt. Maga nagyon jól tudja, hogy a „Zenebona” utolsó felvonása úgy végződik, hogy a szereplők sőt a zenekar tagjai is egyenként elhagyják a helyüket és a végén üres marad a színpad is, meg a zenekar is.

Legutoljára a dobos hagyja el a helyét. Már most az egyik este egy úr (egy ismert mágnás különben), amikor éppen a nagydobos is el akart tűnni a zenekarból, hirtelen felállt és rászólt a dobosra:

— Kérem, magas honoráriumot kap, ha tovább játszik.

A dobos zavarban megállt, de éber társai hirtelen kirántották.

Drága skótom, hiába csinál ilyen pléhpojál, a nagydobos helyében bizony maga is zavarba jött volna. Magának igazán nem érdemes mesélni. Ezért csak — mint a múlt héten is — távirati stílusban mondok el még egy hírt.

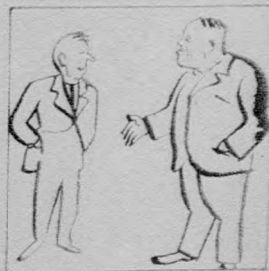
A Városi Színházban házi sakkverseny volt, amely több hétig tartott. Az első díjat Revere Gyula tanár és hárfaművész nyerte, a második Sebestyén Dezső igazgató lett.

Most pedig a szokásos vicc:

Latabárnak meséli egy barátja, hogy egy Kertész nevű ismerősükkel baj történt.

— Képzeld — meséli a barát, — megszökött a felesége a sofőrjükkal.

— Szegény Kertész! — sóhajtott fel Latabár. — Hol jog most ez a szerencsétlen ember egy jó sofőrt találni?

Hol van ez a nő?

Modell: Síró Anna

Fotografálta: L'Art

Azt hiszik a tükre
előtt, pedig... a
kávéházban

Azt hiszik, hogy bar-ban
pedig... a fogadónapján

Azt hiszik, hogy a szívesné,
pedig... premiéren

Azt hiszik esküvőn, pedig...
filmfelvételen

Azt hiszik a fürdőben, pedig...
tornaórán

Azt hiszik a hálószobájában,
pedig.... a szabónál

Azt hiszik bálban,
pedig... fényképésznél

SZERZŐK * A PREMIEREN *

Bizonyára önök is olvasták azt a szomorú hírt a lapokban, hogy egy külföldi drámaíró öngyilkos lett közvetlenül a premiérje előtt. Nem volt ereje kivárni az izgalmakat.

Ezzel kapcsolatban nem árt, ha sorra vesszük, hogyan izgulnak a magyar színpadi szerzők egy-egy premiérjük alkalmával.

Kezdjük talán szegény Szenes Bélával, akiről mesélik, hogy vígszínházi premiérjeit a kulisszák mögül egy széken ülve izzadta végig és arca az izgalmaktól olyan fehér volt, mint a fal... A tűzoltók állandóan közelében tartózkodtak, mert komolyan féltették az ájulástól...

Molnár Ferenc is a kulisszák mögül nézi darabjának első előadását. De ő nem drukkol. Mindent tud előre. Hajszálpontossággal bemondja, hogy mikor lesz kacagás és nevetés, zúgás és moraj, sőt azt is bejelenti, hogy most például köhögni fognak. Ha véletlenül egy-egy bemondása nem sikerül, átszalad a színházhoz közeli vendéglőbe és egy pohár habzó sörrel nyugtatja meg magát.

Biró Lajos a színház társalgójában szenved végig a premiért. Mindenkitől, aki a kulisszák felől érkezik, megkérdi: Nincs semmi baj? De sápadt és ijedt arcán, bármilyen feleletet is adjanak, a kételkedés vonásai tükröződnek. Mikor a „Mária vagy a házasságtörés iskolája” című darabját játszották a Belvárosi Színházban, egy jóbarátja megkérdezte tőle: Miért nem ülsz le a nézőtérre? Biró megremezt: Még csak az hiányozna.

Farkas Imre eleinte még közelébe se megy a színháznak. Vagy a klubban vagy egy szerkesztőségben drukkolja végig az első felvonást. Az asztalra kirakott órától le sem veszi szemét, számíttatja, hogy most hol is tarthatnak? Egy-egy gyengébb résznél végigfut a hátán a hideg. Az első felvonás után telefonon felhívja a direktiót és ha azt hallja, hogy siker van, rohan a színház felé.

Szép Ernő vagy a portással beszélget, vagy az öltöztető szabókat kérdezi ki családi viszonyaik felől.

Lengyel Menyhért meghúzódik egy páholy mélyén és a közönséget figyeli.

Bús Fekete László a primadonna öltözőjében várja a befutó híreket. Meglehetősen nyugodt. Az arca mintha azt mondaná: mondd már, mi lehet?

Fodor László ide-oda rohan. A titkári irodából a ruhatárhoz megy, a pénztártól az igazgatóhoz. Utközben, ha találkozik valakivel, sohasem felejt el megkérdezni: Ugye, megbuktam?

Szomorj Dezső cilinderral a fején és glazé-kesztyűvel a színház előtt szaladgál izgatótan.

Drégely Gábor percenként gyűjt rá egy-egy újabb szivarra.

Harsányi Zsolt a nyugodtak közé tartozik. Az utolsó pillanatban is utasításokat ad. A kellékest figyelmezteti, hogy a harmadik felvonás szalójában az asztalra okvetlen tegyen hamutartót.

Ime így viselkednek a szerzők a premierjeiken.

Színház és Mozi

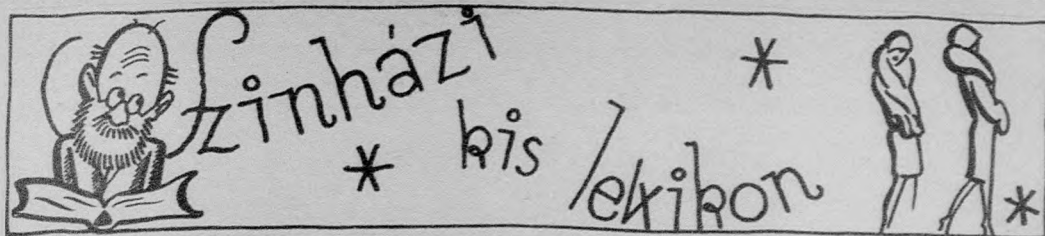
A szegedi Nemzeti Színház igazgatósága a napokban azzal a kérelemmel fordult a belügyminisztériumhoz, hogy a színház deficitjének kiküszöbölése végett moziengedélyt kapjon.

A színház igazgatósága Szeged városának színiügyi bizottságához is kérvényt nyújtott be, amelyben a mozi átvételéhez szükséges 600 millió koronát kérte megszavazni.

Szeged városának színiügyi bizottsága már a legközelebbi napokban dönteni fog a színház kérelméről és minden valószínűség szerint a kért összeget ki fogják utalni.

A szegedi Nemzeti Színház kérelme nem egyedülálló. Mult évben a debreceni Csokonai Színház fordult ugyancsak ilyen kérelemmel a belügyminisztériumhoz és a moziengedélyt meg is kapta.

A mozik jövedelme biztos anyagi bázist jelentene a vidéki színházaknak. A színházak igazgatói pedig a vidéki mozik műsorának színvonalát igyekeznek fővárosi színvonalra emelni.

Hogy olvasóink könnyebben betekintést nyerjenek a színházi világ rejtelmeibe, kis kézilexikont állítottunk össze. Az olvasó mindent megtalál benne, amire szüksége van. Tehát:

Artista: Lásd kereskedő. A bőrét viszi a vásárra potom pénzen.

Adó: A színigazgatók kedvenc szórakozása sírni az adó miatt, mert nem nagy élvezet üres házak után vigalmi adót fizetni.

Baritonista: Nálunk az operában a tenoristákat pótolják vele.

Bomba-üzlet: Lásd Molnár-darab.

Buffo: A férfi anyaszínésznőket hívják így.

B-lista: A félreismert színészszenik találkozó helye.

Bendzso: Aki nem tud más hangszeren játszani, bendzsózni megy.

Budapesti Színház: Lásd Feldhitelezet.

C: Sokan szeretnék kivágni, de nem tudják.

Copf: Színigazgatók használják modern fiatalok ellen.

Csokor: Színésznőknek küldik premiér után, ha nincs sikerük, hogy ne sírjanak.

Csorda: Színigazgatók hívják így a közönséget, ha nem megy be a színházba.

Cinci: Lásd Kővári Gyula.

Csortos: Kitűnő háziszor üres házak ellen.

Dybuk: Jobb ma egy Dybuk, mint tegnap egy kabaré.

Dajbukát: Aki a „Dybuk” premiérjén vált el először Bársony Istvántól.

Dénes Gyuri: Pethes Sanyi kiegészítő része.

Dénes Oszkár: Dizőz.

Drégely Gábor: A legszebb magyar színpadi író.

Egyed Zoltán: Isten ostroma.

Emőd Tamás: A „Dybuk” szelleme.

Előleg: A Sebestyének közt a legfiatalabb.

Eisemann: Zeneszerző, akit Falus Ferenc fedezett fel.

Erdős René: Drámaíró, aki nem ír darabot.

Fedák Sári: A legnagyobb magyar színésznő, aki nemcsak a színpadon, hanem a lapokban is szerepel minden nap.

Fodor László: Drámaíró, aki átmentet képez Molnár Ferenc és Fodor László közt.

Feld Mátyás: A Feld-dinasztia majoreszkója. Nyáron játszik, tavasszal ír, télen alszik, ősszel pereskedik a bíróság előtt.

Feld Irén: Az ő számára találták ki a rádiót.

Fazekas Imre: Pesti orosz író.

Gombaszögi Frida: Lásd akármelyik Est-lap akármelyik számának, akármelyik oldalát.

Gózon Gyula: Aki füttyül a közönségre és mégis megtapsolják.
Greta Garbo: Pesti ember vágya.
Gerő Erzsé: Akinek sikerült.
Góth Sándor: A Góthné ura.
Góth Sándorné: A Góth felesége.

H

Harmath Hilda: Ne lásd Sebestyén Géza.
Harmath Imre: Pehelysúlyú íróbajnok.
Honthy Hanna: operettprimadonna.
Honthy Hanna: Drámai színésznő.
Hevesi Sándor: Még igazgató.

I

Ibsen: Furcsa ember. Nem jár el pesti premiérjeire.
Ihász: Csuli.
Irodalom: Közben megszűnt.
Ikrek: Lásd Sisters Faludy.

J

Jonny: Opera, amelyet rendőrkisérrettel szoktak előadni. Ebben az operában alkalmazták először a zenekarban a búzbombát és a tüsszentőport.
Jazz: A legmodernebb zene. Azok a zenészek, akik más zenéhez nem értenek, jazz-zenét szereznek.
Játék: Lásd a kastélyban vagy a Fészek-körben.
Jolly Jaker: Sztár a kártyák között.

K

Király Színház: Angol import, magyar epixort.
Kiss Ferenc: Az első magyar színész, aki visszafizette előlegét.
Kosáry Emmy: Külföldi színésznő, aki néha Pesten is vendégszerepel.
Katicabogár: Pesti nemzeti dal.

L

Lakatos László: Lásd marólúg.
Lengyel Menyhért: Póstat munkákat készít.

Latabár Arpád: A Latabár-fiúk konkurenciáját is kibírja.
Lábass Juci: Sztár, aki akkor is ragyog, ha nem lép fel.

M

Móricz Zsigmond: Uri murista. Most írja a Női murit.
Magyar Színház: Olympiai stadion.
Mikszáth Kálmán: Forrásmunkákat írt a Vigszínház számára.
Z. Molnár László: Színházi szenátor.
Molnár Dezső dr.: Színházi szenátor.

N

Nászéjszaka: Egy darab, amely jól jött.
Naiva: Lásd Népfelkelő korosztály.
Nóti Károly: A vígjáték-gyártelep tulajdonosa.

O

Opera: Idegenforgalmi tényező. Idegen művészek találkozó helye.
Operett: Műfaj, amely 100 éve haladoklik.
Orska: Színésznő, aki 50 éve haladoklik.
Orthodox: Lásd „Dybuk”.
Öltöző: Ahol levetkőznek.
Ötlet: Ami mindig hiányzik.

P

Platinszky Pepi: Magyar táncosnő, akinek senki sem tudja a nevét kimondani.
Palasovszky Ödön: Hazudik, aki azt mondja, hogy érti.
Pirandello: A „Hat színház keres egy közönséget” szerzője.

R

Rátkai Márton: A legnagyobb magyar drámai színészek egyike, tehát operettben lép fel.
Rott Sándor: Az egyetlen magyar színész, aki munka közben is meg tudja nevetetni a sirató asszonyokat.

Roboz Imre: Akinek Jób a jobbkeze.
Radó Sándor: A magyar jambó.

S

Solti Hermin: Nem fog fellépni az
 Én Ujságom matinéjén.

Salamon Béla: Ő sem.

Somogyi Nusi: A legnagyobb ma-
 gyar jassz.

Súgó: Aki pénzt kap azért, hogy a
 legjobb helyen üljön a színházban.

T

Trivi: Posthumus színdarab.

Tabló: Régebben így hívták a hapy
 andet ...

U

Ujhelyi Nándor: Pósa bácsi utóda.

V

Vaály Ilona: Biller Irén-rajongó.

Városi Színház: A Sebestyén-család
 találkozó helye.

Vigszínház: Jób ma egy Roboz, mint
 tegnap egy Blumenthal.

Vendéjjáték: Amelyről azt hiszik,
 hogy kirántja a színházat.

Z

Zengeráj: Régebben így hívták a
 színházat.

Zri: Lásd főpróba.

Zsuga: Kártya magyarul.

Zaci: A művészvilág kedvenc talál-
 kozó helye.

Cyrano és Roxana egy bábjáték főszereplői

A marionette-játékok — külföldön már mindenütt — nagy nézőközön-
 ségnek örvendenek, csupán nálunk
 nem akad vállalkozó, aki dívatba
 hozná a bábjátékot. Pedig legutóbb,
 mikor egy olasz marionette-társulat
 vendégszerepelt Budapesten, a közön-
 ség váratlanul nagy érdeklődést mu-
 tatott a százszázalékos művészi pro-
 dukció iránt. Képünk egy bábjáték
 két sikerült figuráját mutatja be az
 olvasóknak: Cyrano de Bergerac-t
 és Roxane-t. Ha már „élve” nem
 láthatják őket — legalább képen lát-
 hassák.

LEGJOBB SZEGEDI

SZAKÁCSKÖNYV

újból kapható.

Összeállította: M. KRASZNAI ELZA.

Ára 2 pengő 90 fillér. Portó külön 50 fillér.

Megrendelhető: DÉLIBÁB kiadóhivatalában, Budapest, VII. ker., Dohány ucca 12

Párizsban és Londonban legközelebb-ről néger színtársulatok fognak vendégszerepelni, még pedig drámai színtársulatok, amelyek Amerikából jönnek Európába. Nem lehetetlen — hiszen nálunk olyan nagy az idegenkultusz, — hogy még nekünk is szerencsénk lesz a fekete színészekhez.

Európában kevesen tudják, hogy az óceánon túl egészen komoly néger színészet van, amely most, a háború utáni évtizedekben kezd nálunk is hódítani. A fekete katonák után a fekete színészek is megjelennek Európa nagy színpadán s Párizsban már pár éve van egy fekete „sztárja”, Habib Benglia. Két éve tűnt fel egy amerikai darabban, O'Neill *Jones császár* című drámájában és a kritika egyhangúlag elismerte róla, hogy a század egyik legjobb drámai színésze. Három év előtt Maran, néger író *Batuala* című regényével megnyerte a Concourtdíjat s még előtte Benglia a színházi világot hódította meg s ez a két esemény éppen elég volt, hogy Párizsban négerkultusz keletkezzék s egy-két év óta a drámaírók egymásután írják a néger szerepeket. Néger a főszereplője Saint Georges de Bouhélier *Oedipus király*-ának, d'Estoc *A nagy pásztorjáték* című legendájának, Maurice Verne *Ezeregyéjszaká*-jának, nem szólva egy csomó modern vígjátékról, amelyben egy-egy néger szereplő is fordul elő. Persze, a francia sajtó általában az európai civilizáció vagy még inkább a francia kultúra hódítását látja a fekete művészet megjelenésében, pedig — ahogy most Habib Benglia egy tanulmányában közli — a néger művészetnek nem az európai, a francia vagy angol kultúra az eredete, hanem az európaiak előtt teljesen ismeretlen ősrégi afrikai és amerikai néger népművészet. Ez az oka, hogy a négerek, mint színészek, elsősorban különös mozgásukkal és mimikájukkal tűnnek fel az európai színpadokon.

Afrikában európai értelemben véve nincsen színház, de van néger színpad, még pedig századok óta. A fekete színpada mindössze egy pódium,

amelyen a színészek szkeccszerű, többé-kevésbé szimbólikus jeleneteket játszanak, amelyek mindig táncsal végződnek. A dialógusokat sokhelyütt némajáték helyettesíti s ezért van az, hogy a néger színészek elsősorban rendkívül kifejező mimikával rendelkeznek.

Európai értelemben vett modern színjátszás csak Amerikában, az Egyesült-Államokban van. A modern néger művészet úttörője Frederik Aldrige, akinek akkoriban (az ötvenes években), tekintve a nagy négergyűlöletet, Angliába kellett áthajóznia, hogy a közönség elé léphessen. Fellépése világszenzáció volt. Az előkelő Covent Garden színpadán játszotta Othello szerepét és a nagy Kean-nek páratlan örömet okozott, hogy vele eljátszhatta Shakespeare remekét, Jágó szerepében. Aldrigenek Németországban olyan sikere volt, hogy megkapta a porosz királyi aranyérmét, amelyet előtte csak Humboldt-nak, Spontiniknek és Lisztnek adott meg a királyi kegy. Amikor a négerek 1860 után polgárjogot kaptak Amerikában, egyszerre több néger művész jelent meg az amerikai színpadokon, eleinte csak zenés és táncos darabokban. Főként ebben a színpadi műfajban fejlődtek ki. Ma már a néger buffók a szó teljes értelmében utolérhetetlenek. A legnagyobb buffo (a kilencvenes években) Bert Williams volt, aki akkor az Egyesült-Államokban a legnagyobb színészi fizetést kapta. Persze, az Egyesült-Államok fehér színészei mindent elkövettek a néger művészet elnyomására s az írók darabjaikban a négereknek csak intrikus szerepeket írtak, hogy a négergyűlöletet szítsák s a fehér színészek érdekeit szolgálják. De a tehetséges néger színészet mégis győzött s ma már nagyon szeretik a néger színészeket.

Amerikában a néger diákoknak mindenütt vannak műkedvelő-társulataik, amelyek pompás előadásokat rendeznek. A Stage Society irodalmi színházvállalkozás a háború előtt eljátszotta Ridgely Torrence *Monuné nagymama* című darabját, amely a négerek éle-

téről és sorsáról szól s ezzel a darabbal a néger társadalom bevonult a színpadra, mint téma és probléma.

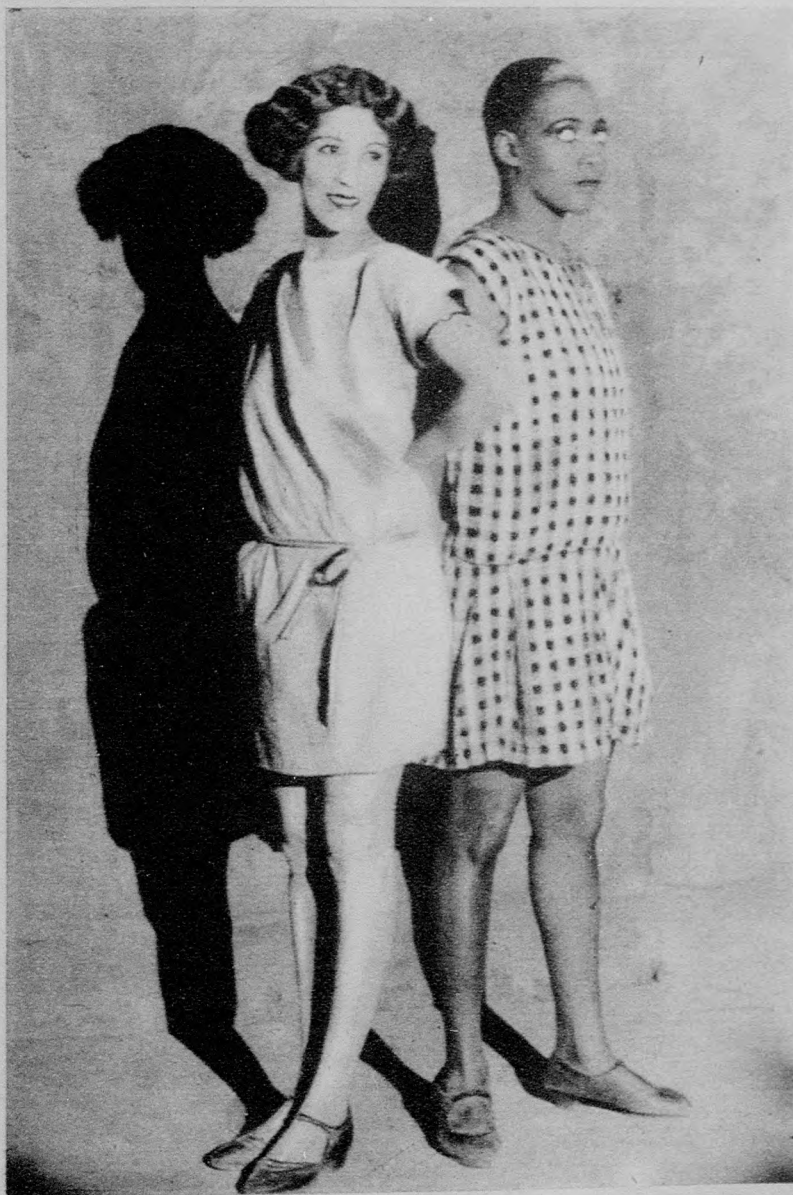
Azóta Amerikában nagyon sok — részben jó és igaz, részben rossz és hazug — négertárgyú drámát játszanak. 1917-ben megalakult New-Yorkban az első teljesen néger társulat, két nagy néger művésszel az élén, Opal Cooper és Huey Cloughgal s a társulat azóta a legnagyobb anyagi és erkölcsi sikerrel működik. 1913-ban különben a négernek egyik politikai vezére, Burghardt du Bois előadatta egy néger író darabját, amelynek címe *Ethiopiai csillaga*. A darabban háromszázötven szereplő van s a monstremutatóványban minden szerepet négernek játszottak. Ez az előadás nagy fajdemonstráció volt s ekkor az amerikai sajtó — első ízben — elismerte, hogy van néger színművészet, amelynek tradíciói is vannak.

Pár esztendeje Filadelfiában és New-Yorkban külön néger színiakadémia van.

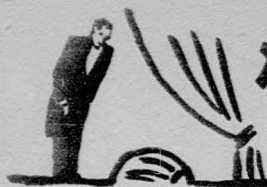
A néger művészet előtt a fehérek színházainak kapui lassan nyíltak, mint ahogy a négerellenes előítéletek is kezdenek megszűnni. A négereknek nincsenek nemzeti vagy faji aspirációik, ők bele akarnak kapcsolódni a művelt világ civilizációjába és a fehér emberekkel egyenrangú embereként élni. Művészetüket tartják a legjobb eszköznek az előítéletek leküzdésére.

Habib Benglia meg van győződve róla, hogy tíz esztendő múlva minden nagy világváros színházaiban lesznek néger tagok, nemcsak néger szerepek játszására, hanem mint statiszták, táncosok.

Benglia jóslata valószínűleg be fog válni, mert a négernek a színpadon nagyon jól megállják a helyüket s a Budapesten szerepelt néger társulatok produkciója is bizonyosság amellett, hogy a fekete fajtának nagy érzéke van a mimika, a tánc s általában a színpad iránt.

Lotti Drumond és Maud Forest néger táncművésznők, akik már Pesten is vendégszerepeltek (Kluger felv.)

A szerző meghajlik...

Írta: Göndes Géza

A „Nagy Tervey” közelebb járt az ötvenhez, mint a negyvenhez, de a „Nagy Tervey” volt, az ország körülrajongott histriója és így érthető, hogy az enyhe szőkeségében csillogó Szigeti Mariann megfélekedett a ráncokról és gondosan eltüntetett ősz hajszálakról.

Szigeti Mariann is tehetséges volt és talán nem is éppen Tervey nimbusza, mint a bontakozó tehetség ösztönös vonzalma a kiforrott tehetség erős és tiszta művészetéhez, húzta Tervey felé.

Színpadon és színpadon kívül gyöngéd és nyugalmas megértésben éltek Tervey és Mariann egészen „A védtelen asszony” érkezéséig.

„A védtelen asszony”-t egy ismeretlen, fiatal író írta és ajánlotta Tervey jóindulatába. Hetekig hevert Tervey fiókjában, míg végre egy üres este mégis elolvasta.

Másnap már szerepezték „A védtelen asszony”-t. Tervey lelkesült, mint még soha. Lelkesedésének volt is alapja. „A védtelen asszony” szívvel és ízléssel született darab volt és mégis a legpompásabb alkalom az igazi művész számára. A szenvedő, az uralkodó, a megtört, a győzelmes férfi minden öröme és fájdalma vo-

Mi van veled?

naglott a három felvonásban és a női szerep is színes, meleg, feltétlenül hatásos szerep volt.

Tervey az első próbákon égett, szikrázott, de aztán hirtelen elcsendesedett. Komolyan és alaposan vette a szerepét, mégis mintha a lelkesedés megkopott volna.

Pedig csak annyi történt, hogy a szerző is megjelent a próbákon.

Tombolóan fiatal ember volt. Haja hihetetlenül sűrű és rakoncátlan; szeme úgy csillogott, mint az olyan emberé, akinek semmi és senki sem okozott még fájdalmat. Zavartan szerény és illedelmes volt. Terveyvel alázatos áhitattal beszélt és Tervey mégis egyre jobban el-elkedvetlenedett. Sokáig maga sem értette meg a kedvetlenségét, de végre mégis rájött.

Kedvetlenségét az az ellentét okozta, mely élesen és kérlelhetetlenül domborodott ki a fiatal író töretlen tava-sza és az ő haldokló nyara közt.

A fiatal író síma homlokát nézte és szinte érezte a maga homlokán a redőket. A hangja pedig egyenesen fizikai fájdalmat keltett benne.

Tervey hangja még a régi színes és erőteljes hang volt, de a fiatal író hangjának mélyén forró hit és lobogó tavasz izzott.

*

Tervey későn érkezett a próbára. Sietve indult a színpadra. A lépcsőn megállt. A színpad felől jókedvű kacagás csengett fel. Megismerte. Mariann nevetett, de a nevetése idegen nevetés volt. Még sohasem hallotta így nevetni.

Felsietett. Mariann a fiatal író bátor-talan bókjait hallgatta.

Tervey köszönt. A próbát megkezdték. Mariann nem érezte magát bűnösnek, de valami feszültséget érzett. Próba után belekarolt Terveybe.

— Mi van veled?

— Semmi, semmi — mosolygott Tervey erőltetetten. Köhécselt és ahogy zsebkendőjét szájához emelte, Mariann látta, hogy kezén a bőr szárazon feszül meg. Ő is elcsöndesedett.

A darab kialakult. Egyre később és egészségesebb lett. Az alakok egyre előbb emberekké természetesedtek.

Tervey és Mariann közt látszólag semmi sem változott, de a valóságban feszülten figyelték egymást. Tervey Mariann minden elejtett szavát mérlegelte, elemezte, Mariann viszont, ha észrevétlenül tehetette, hosszan vizsgálta Tervey minden mozdulatát, szájának, szemének minden kis rándulását.

Az egyik próbán Tervey Mariannt a fiatal író karjába csimpaszkodva találta. Ajkába harapott és isteni nyugalommal köszöntötte őket.

— Szervusztok, gyerekek.

Mariann elpirult. — Meghajolni tanítottam — magyarázta.

Tervey derűsen helyeselt. — Persze, persze! — Mosolygott és kezét ökölbe szorította.

Érezte, hogy nem történik vele igazságtalanság a természet törvényei szerint, de magát a természet törvényeit kétségbeejtően igazságtalannak érezte.

*

Premier előtt Tervey biztatólag fordult a fiatal íróhoz.

— Na, tud-e már meghajolni?

A fiatal író elfogódottan hallgatott. Tervey jókedvvel sietett a színpadra.

Az előadás megkezdődött és a darab már az első felvonás első jelenetében megfogta a közönséget. Tervey a szavak, érzések minden rajzát, színt, értelmét felszínre hozta.

Már az első felvonás is nagy sikert aratott.

*

Tervey menekült a tapsok elől. A szűk folyosón megtorpant. Mariann ott hevert a fiatal író félszeg ölelésében. Kerek karjaival ráfonódva, odaadó védekezéssel símult karjai közé.

Tervey kifogástalan udvariassággal meghajolt. Kikerülte őket és az öltözőjébe sietett.

Szédült; halántéka lüktetett. Valami kialakulatlan bosszú forrt benne. Vágy, hogy megmutassa, a „Nagy Tervey” vagyok, erő, tehetség — ti pedig senkik vagytok nélkülem. Szürke és tehetetlen senkik.

Felhajtott egy pohárka konyakot. Megnyugodott. Elgondolkodva állt a tükör előtt. Egyszerre elmosolyodott. Gúnyosan és elégedetten.

— Igen, ez lesz a legjobb. Az első felvonás sikere nem jelent semmit. A darab súlypontja a második felvonáson nyugszik. A nagy jeleneten, mely egyúttal Mariannak is a főjelenése. — Igen, igen. — Tanuljátok meg, ki az a Tervey! — Igazi művész, aki elveszett darabokat ment meg, de aki, ha akar, minden sikert porba silányít. — És most ezt akarja. — Meghajolni tanítod!? — Bukás! Szégyen! — Az ujságok majd megírják, hogy a silány darabot a „Nagy Tervey” művészete sem tudta megmenteni. — Ugy van. — Mert úgy fog játszani, hogy a legvénebb kritikusok sem fogják benne keresni a hibát.

Az ügyelő csengetett, Tervey ki egyenesedett. A második felvonás megkezdődött.

A közönség az első felvonás után fokozott érdeklődéssel figyelt a színpadra, de lassanként kiábrándulás ült ki az arcokra.

A színpadról hűvös üresség tátongett a közönség felé. Napos párbeszédek, színtelen jelenetek sorakoztak egymáshoz.

Tervey tökéleteset produkált. Színlég szívvel-lélekkel harcolt a sikerért,

Tervey kifogástalan udvariassággal meghajolt

de valójában egyik szavával ütötte a másikat. Hamisan festett alá egész jeleneteket, de úgy, hogy a közönség azt érezte, hogy maguk a jelenetek hamisak.

Mariann a női főszerepben tehetetlenül vergődött. Az egyik jelenetben Tervey gúnyosan sziszegte a fülébe:

— Meghajolni tanítottad! ?

*

És pergett tovább az előadás szárazon és unalmasan.

A kulisszák között pedig ott állt a fiatal szerző sápadtan és összetörve. Nem tudott semmi biztosat, de érezte a hidegséget, mely a nézőtérrel a színpad felé terjengett és ez a hidegség megdermesztette agyát és idegeit.

Reszkető térdekkel és száraz torokkal állt, magányosan és elhagyatva és már arra gondolt, hogy elmenekül ebből a sötét jégveremből, melyet pár perce még forrónak és csillogónak látott. Már indult is, de valami ismeretlen érzéke visszatartotta. Nem a fülével, nem a szemével, de változást érzett a levegőben. Mint amikor a tél ereje még enged még és az emberek mégis, nem is márciust, de májust szimatolnak.

Makacs, elszánt várakozással meredt maga elé és egyszerre csak — nem akart hinni a fülének — hallotta amint a nézőtérben a tenyerek össze-
verődnek. Egyszer, kétszer, háromszor. De hiszen akkor ez nyíltszíni

taps! Talán még nincs is veszve minden! ?

*

Tervey nyugodt kegyetlenséggel gyilkolta a darabot. Öntudatosan. Művészi tökélyel, jelenetet jelenetre.

Igy érkezett meg a darab főjelenetéig.

A darabnak ez a része vérrel, könnyel és igazsággal volt megírva. Az élet maga kattogott és halkult el a sorok közt.

Tervey indult, hogy ezt a jelenetet is megfojtsa. Az első mondatok élettelenül peregtek el, de egyszerre csak minden megváltozott.

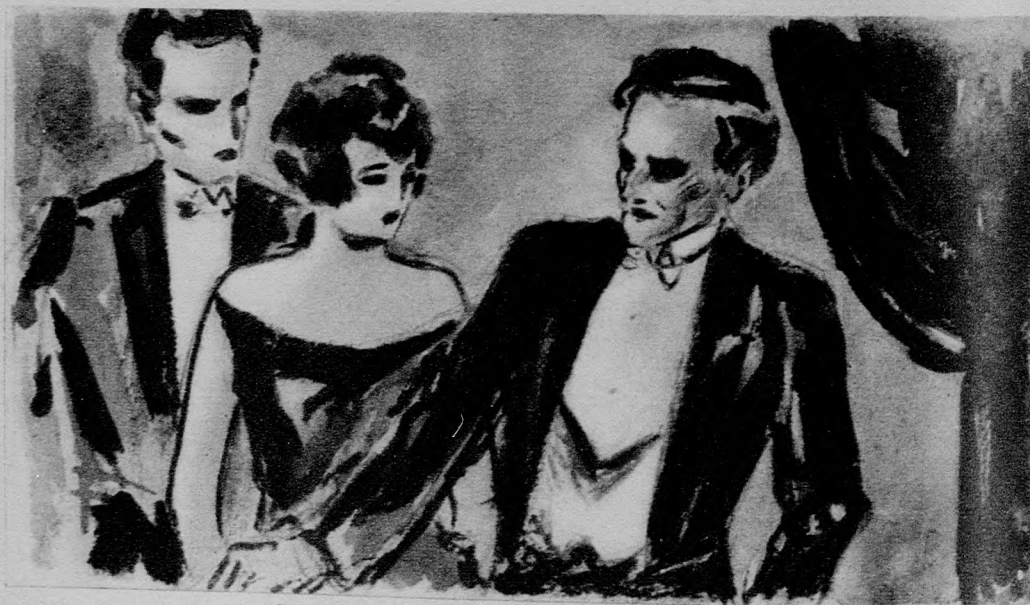
Tervey lépésről-lépésre megfélemlített Mariannról és magáról. A színész erősebb volt, mint az ember.

Minden szó életre kelt, minden mozdulat helyére talált. A szenvedő ember élt, járt, vergődött a színpadon és a közönség vele vergődött, könnyezett, jajdult fel és csendesedett el és mikor a függöny legördült, a tenyerek csillapíthatatlan lelkesedéssel csapódtak össze.

*

A „Nagy Tervey” először értelmetlenül bámult maga elé, de bölcs ember volt, hamar megértette ami történt. Haragja elszállt, keserősége csendes melancholiába olvadt.

Hátra sietett, Mariann kezét a fiatal író kezébe fektette, szelíden szólott: — Gyertek, gyerekek, meghajolni!

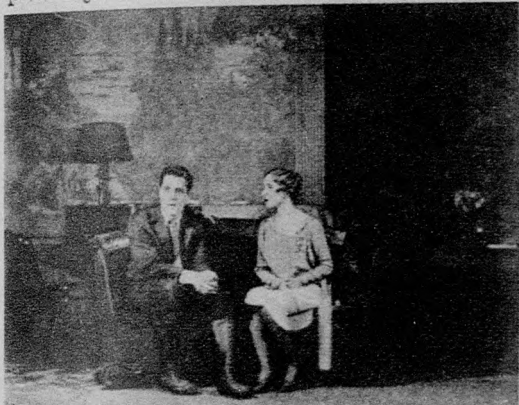

Gyertek gyerekek meghajolni (Byssz rajza)

Mit játszanak a külföldi színházak??

A színdarabok nyelve különbözik, de a színházi nyelvén túl kialakult már egy egységes színházi és színházi nyelv: a mai kor kétségtelenül

A „Cocquette” nagy jelenete az Elliott Theatre-ben

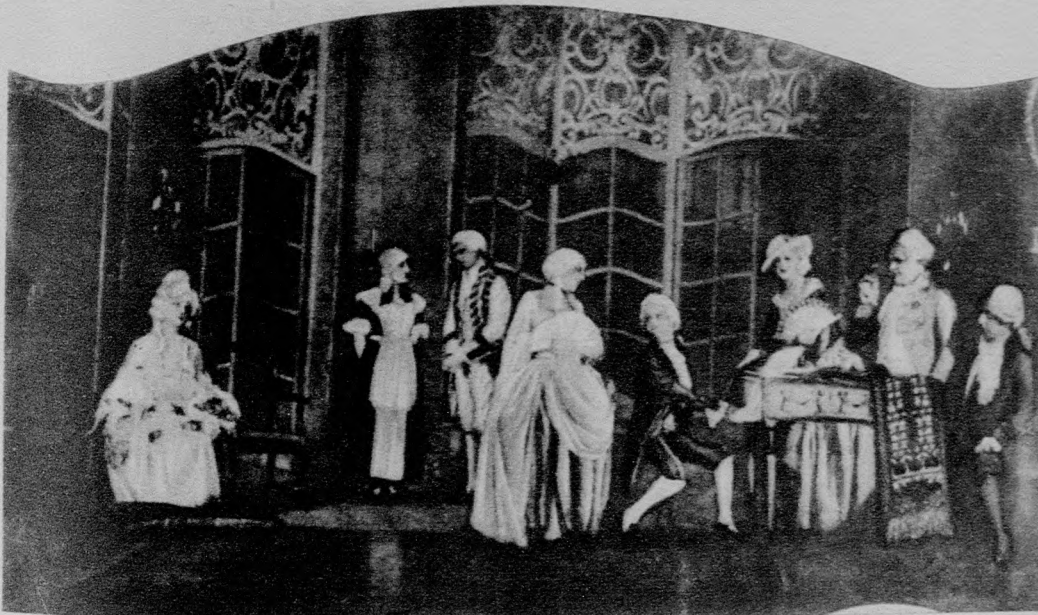
a színház reneszanszát jelenti klaszszikus korokhoz méltó szépségével.

Egy premiér, bárhol a világon, ma az egész világ érdeklődését jelenti.

Büszkék lehetünk arra, hogy a budapesti színházi élet felé gyakran fordul a külföld érdeklődése: darabok és színházi események forgalmában Budapest jelentékeny fórummá fejlődött. Mennyire kell tehát, hogy bennünket érdekeljenek a külföldi színházak eseményei?

New-York ma a premiérek városa. A legutóbbi bemutatók: „Happy” (Lawrence and Moore), „Storm Center” (Hein Ernst and Max Siason), „Fumy Face” (Gerswhin, Thompson and Smith), „Trigger” (Lula Vollmer), stb. közül a „Cocquette” sikere látszik legtartósabbnak. Szerzői George Abbott, a Broadway egyik szerzője, aki egyedül sohasem ír darabot és Ann Preston Bridgers. Az Elliott Theatre mutatta be a darabot; tartalma röviden a következő:

A darab a régi hagyományok világában játszódik. Dr. Besant leánya, Norma, modern vágyakkal él környezetében. Megismerkedik Michael Jeffrey-vel, akivel megszeretik egymást.

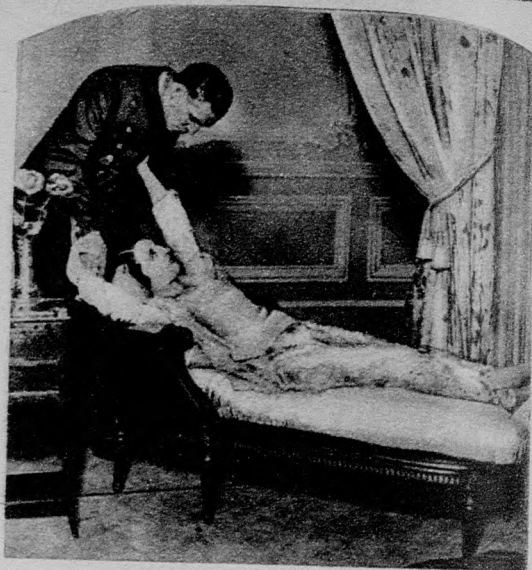

A „Mozart” egyik jelenete Milánóban

Az apa Stanley Wentworthhoz szánta leányát. A fiatalok egyszer mulatságot rendeznek, ahol a leány az éjszakai Michael Jefferyvel táncolja végig. Hajnal felé vetődik haza a leány, ahol apja várja. Az apa a fiú után rohan kétségeivel, felelősségre vonja őt és mikor a fiú bevallja, hogy szereti a leányt, felindulásában lelövi. Besant doktort bíróság elé állítják a gyilkosság miatt. Norma, a leány, érzi, hogy Michael nélkül semmit sem jelent számára az élet, magára vállalja a gyilkosságot, hogy megmentse apját és agyonlövi magát. Besant doktor egyedül marad a titokkal.

London legtöbbet vitatott sikere a „Putifár asszonya”. A Globe Theatre mutatta be és sokan figyelmeztették Berckleyt, a szerzőt, Strindberg hatásaira.

A darab főszereplője lady Hailborough, csodálatosan szép fiatal asszony, aki csak önmagával foglalkozik. Új sofőrt fogadnak a házba, egy hatalmas, szép férfit, akit az asszony megkíván. A sofőr eleinte nem törődik asszonya szeszélyeivel. A lady egyszer boudoirjába hivatja a sofőrt, akit átlátszó pizsamában fogad. A férfi már szereti az asszonyt, de menekülni próbál. A lady eléje áll és nem engedi. Később ez a szerelem terhe és veszedelmessé válik; a lady, aki szereti a férfit, kénytelen szabadulni, bár

A „Putifár asszonya” szerelmi jelenete a londoni Globe-Theatre-ben

szívesen kísérné őt most már bárhová.

A londoni rendőrség és cenzura beleavatkozott az előadásba. Az asszony átlátszó pongyoláját letiltották.

Még egy igen különös színházi esemény történt Londonban: bemutatták Rostand „Cyrano de Bergerac”-ját, amelyet ezúttal játszottak először londoni színpadon. Cyrano szerepét Róbert Loraine játszotta, Roxant egy előkelő amatőr nő, aki ezúttal lépett elő-

Az „Erőszakos házasság” törvényszéki jelenete Hamburgban

ször nagy színpadra. A darab sikere igen mérsékelt — London egyetlen városa így a világnak, ahol a Cyrano megbukott.

A legújabb hamburgi siker Johann Keller darabja, az „Erőszakos házasság”. Egy ügyvéd és felesége boldog házasságban élnek. Egy véletlen konfliktus szétválasztja őket és egy férfi, a konfliktus önkentelen okozója, elveszi feleségül az asszonyt. A nő azonban érzi, hogy nem tud e meggondolatlan és boldogtalan házasságban élni. Válopert indít és ügyvédje első férje lesz. Az ügyvéd a tárgyaláson egész életüket megvilágítja, a bíróság kimondja a válást és az ügyvéd újra feleségül veszi régi asszonyát.

Prágában egy orosz társulat vendégszerepel és szünni nem akaró sikerrel játssza Gogol „Revizor”-át. Egy hivatalba revizort várnak; a legnagyobb ijedelem és fejetlenség közepette érkezik egy férfi: megrohanják és szeretettel és alázatossággal halmozzák el. A kisváros egész gazdagságát és kényelmét áldozzák fel előtte; mindenki alázatos előtte, mert bűneire gondol. Így lesz szerelmese a város legszebb leánya is az idegen férfinak, aki valósággal tehetetlenül fogad el mindent. Végül megérkezik az igazi revizor, aki késett; az egész város ki akarja tölteni bosszúját a megsemmisült ál-revizoron, aki akarátán kívül került visszas helyzetbe.

Az előadás csodálatosan érdekes orosz levegője és rendezése más társulatnál valósággal utánozhatatlan.

Milánóban nagy sikerrel mutatták be és játsszák Sacha Guitry „Mozart”-ját. Az igen jó előadásnak külön érdekessége van. A címszerepet Párizsban Sacha Guitry felesége, Yvonne Prin-temps játszotta és azóta ezt a szerepet mindenütt nővel játszották. (A Belvárosi Színházban, ahol ez a legközelebbi újdonság, ugyancsak női címszereplője lesz a da-

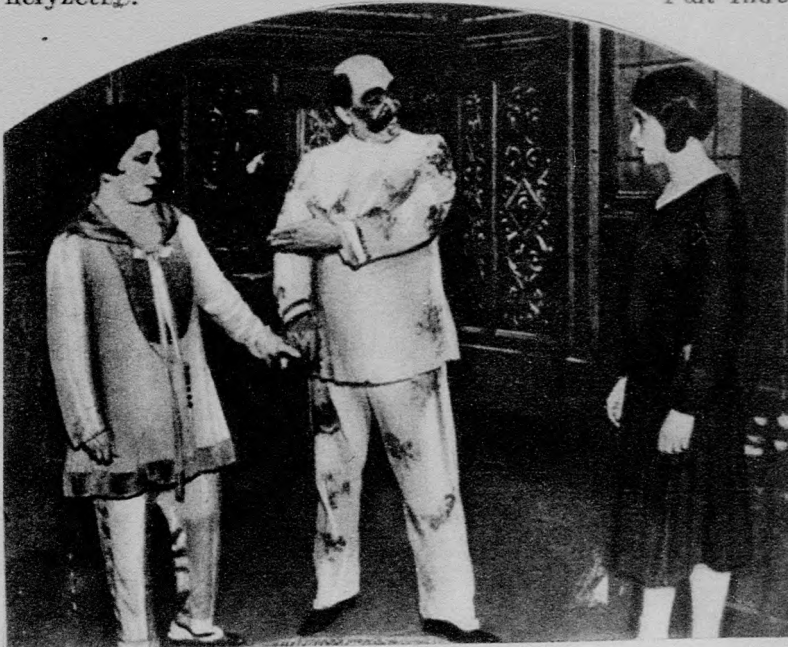
rabnak.) Milánó az első hely, ahol a címszerepet férfi játssza.

Madridból indult most világméretű hódító útra egy új vígjáték, címe: „La señorita Charleston” és szerzője: Armando Moock. Egy gyönyörű, fiatal nőt hívnak egy előkelő házba, hogy a ház lakóit modern táncokra tanítsa. A fiatal nő a legnagyobb felfordulásokat okozza: mindenki beleszeret és az átváltozásokban a ház asszonya majdnem megcsalja urát a ház barátjával. Ez a férfi azonban Charleston öngyűlöletét veszi el feleségül és ezzel visszatér a nyugalom a megbolygatott házba.

A darabot Eva Franco társulata játszotta a Comedia-ban, Eva Francoval a címszerepben. A darab rövidesen el kell hogy jusson Budapestre is; Eva Franco, aki egyike a legszebb és legtemperamentusabb színésznőknek, európai turnéra indul társulatával.

Madrid és általában Spanyolország színházi életével nagyon keveset foglalkoztak az utóbbi időben, holott éppen most indult új fejlődésnek a spanyol színház. Az eddigi staggionerendszerű társulatokat állandó színházak váltották fel, ahol az európai színházak sikereit sorra bemutatják. Kevesen tudják azt is, hogy az egyik legnépszerűbb spanyol darabíró: a nemrég elhunyt Lorenzo Azertis, magyar ember, aki itthon nem tudott színrekerülni.

Pán Imre.

A „La señorita Charleston” egyik jelenete Madridban

* Kinek van Sújtója Szüksége *

Molnár Ferenc meséli, hogy az amerikai színházakban nincs súgó. A színésznek „muszáj” megtanulni a szerepét.

Európában Pirandello volt az első, aki rájött arra, hogy a súgó nélkülözhető. Az ő színházában már régen súgó nélkül játszanak.

Pirandello újítását már több külföldi színházban bevezették. A súgót kezdik leépíteni.

Lehet, hogy hozzánk is betör ez az újítás. Vajjon, hogyan fogadják majd a pesti színészek?

Odry Árpádnak nem fog gondot okozni a súgó távozása. Kitűnő memóriája van. Soha sem csinál hibát. Tanner John hosszú „beszélő” szerepét úgy tudja, mint az egyszeregyet. Még egy névelőt sem felejt ki soha belőle.

Góth Sándor már az első próbán kívülről tudja szerepét. Az ő véleménye szerint, a színész csak akkor tud igazán jó alakítást produkálni, ha nem kell arra gondolni, hogy istenkém ezután mit kell mondani? Ha rendez, a színészeketől is elvárja, hogy már az első rendelkező próbán tudják a szerepüket.

A Vígyszínház színészeinek akkor sincs jobb dolguk, ha Jób rendez. Jób ugyanis az általa rendezendő darabnak minden szerepét kívülről megtanulja. Ha valaki csak egy szót is elvét a színpadon, már hallatszik az igazgató vesébe vágó, gúnyos hangja a nézőtérről:

— Szereptudás!

Csontosról azt mondják, hogy csak az első jubileumra tanulja meg félig-meddig a szerepét. Ez vicc. De az komoly tény, hogy a premiéren még alig sejti, hogy mi van a szerepében? Ennek dacára sem akadozik soha. Ösztönös, megérző tehetsége kirántja a kátyúból és az író szavait mindig helyesen egészíti ki az általa betoldott segítő szócskákkal.

Sarkadi Aladár híres arról, hogy mindig elfelejt valamit a szerepéből. Minél többször játszik egy szerepet, nanál kevesebbet tud belőle. Sarkadi

a rendezők réme. Folyton veszekedni kell vele. Egyszer egyik színházunk rendezője keményen ráparancsolt Sarkadira:

— Aladár, ha a második felvonás nagy jelenetét holnapra nem tanulod meg, szólok a dírinek.

Másnap ezzel jött Sarkadi:

— Annyira tudom a nagy jelenetet, hogy már szóltam is a súgónak, hogy ne súgja...

A rendező örült, hogy hatott a szigorúsága. Sarkadi pedig a kollégák felé fordulva kalhan folytatta:

— ... ne súgja, hanem ordítsa...

Horthi Sándor a Városi Színház tagja se lehetne színész Pirandellonál. Soha nem tudja a mondókáját. Az operettekben a primadonna meg szokta tanulni Honthi szerepét, hogy súgni tudja neki, ha közös jelenésük van.

Mály Gerő mindig drukkolva megy be a színpadra. Állandóan az az érzése, hogy nem tudja a szerepét. De amint kilép a rivaldák elé, rögtön eszébe jut minden.

Kabos Gyula nem nagyon szeret szerepet tanulni. Vele megtörtént egy francia bohózat premiérjén, hogy megakadt és nem jutott eszébe szerepének folytatása. Először elpirult zavarában, de aztán feltalálta magát. Oda ment a súgólukhoz, a súgó kezéből kivette a szerepkönyvet és abból olvasta tovább mondanivalóját. Rögtönzését óriási tapsvihar és nevetés honorálta.

A nők közül *Varsányi* Irén a legrendesebb szereptanuló. *Gaal* Franciska a rendezők szerint kissé hanyag.

Bajor Gizi a próbákon sohase tudja a szerepét, de a főpróbán már nem csinál hibát.

Az operettszínésznők közül *Lábass* Juci a legjobb szereptanuló. Neki éppen az ellentétje *Somogyi* Nusí. Sohasem mondja azt, amit a librettista megírt a számára.

Levonva a konzekvenziákat, azt ajánljuk, hogy egyelőre még ne vezessék be Budapesten a Pirandello-újítást. Várjunk vele egy kicsit.

Mátray Ernő az egyetlen világhírű magyar táneművész, aki legutóbb Amerikában is nagy sikert aratott (D'Oran-Benda felv.)

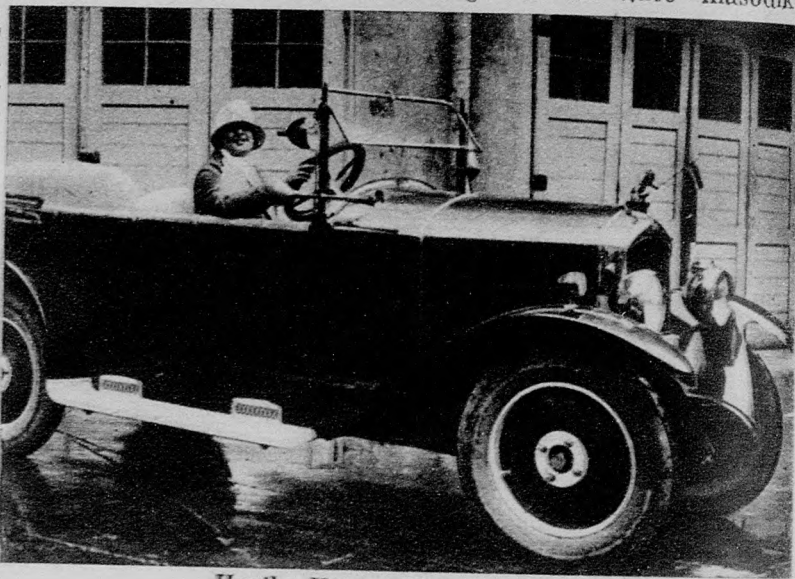
u
 *
 zekedni
 házunk
 olt Sar-
 elvonás
 tanuló
 jelene-
 gónak,
 ott a
 ollégák
 tsa ...
 Színház
 ellonál.
 át. Az
 szokta
 sügni
 van.
 megy
 érzése,
 amint
 be jut
 szeret
 at egy
 meg-
 erepé-
 zava-
 Oda-
 ezéből
 ól ol-
 gton-
 hono-
 a leg-
 Fran-
 nyag.
 tudja
 nem
 ábass
 ppen
 asem
 megírt
 azt
 ezés-
 tást.

Néhány év előtt még feltűnést kellett az a színész, vagy színésznő, akinek autója volt, ma már szinte az feltűnő — különösen az ismertebbek közül — ha valakinek nincsen autója.

A legérdekesebb, hogy a legtöbb autót a Nemzeti Színháziaknál találjuk. *Bajor Gizi* gyönyörű kocsiját még akkor vette, amikor nagy gázsíval átruccant a Magyar Színházba. *Hettyey Arankának*, aki igen jól szituált színésznő, évek óta van autója. *Mátray Ernő* a legfrissebb sütetű autós, alig egy fél-éve vásárolt kocsit. *Polágyi Lajosnak* birtoka van Pest közelében, és már autójával jár be a városba. *Pettheő Attila* a „Borcsa Amerikában” című darab felléptidíjaiból vette az elmúlt nyáron kétüléses autóját. Sofőrje nincs. A kis *Pethes*

már évek óta futkároz érdekes kis autóján. A *Dénes—Pethes* esték jövedelméből vette a kocsit. Persze mindig maga vezet. Amióta megnősült, mindig a felesége ül az autó második

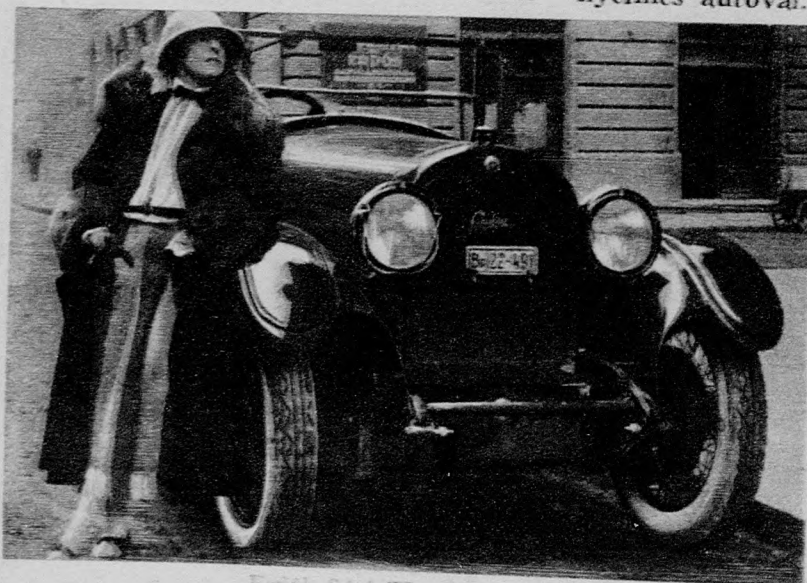

Honthy Hanna (Harsányi felv.)

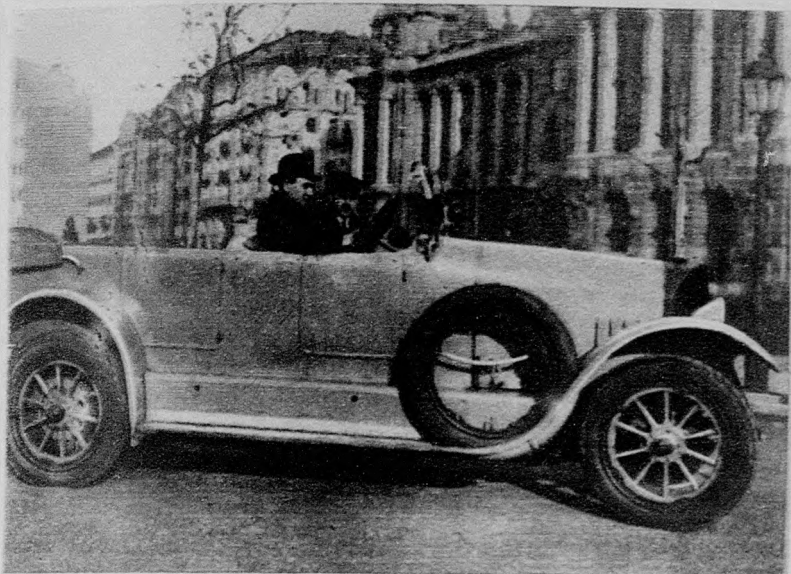
kis ülésén. *Márkus Emiliát* a férje, *Párdány Oszkár* lepte meg egy kényelmes autóval.

A Vigszínháziak közül *Roboz Imréné* már régen van autója, de majdnem minden évben kicseréli. *Gombaszöghy Fridának* két autója is van. A kis kocsit mindig maga vezeti. *Gaál Franci* most vett autót pár héttel ezelőtt a „Noszty fiú” és a „Nem nősülök” fellépti díjaiból. Amióta letette a hajtási vizsgát, mindig maga vezet. *Zala Emy* berlini filmezéséből vett — autót.

A Király Színház tagjai közül már

Fedák Sári (Harsányi felv.)

Rátkai Márton (Harsányi felv.)

régen van autója Péchy Erzsinek. Az ő sorozatos sikereiből igazán futja egy pár autóra. Rátkai Márton és Nádor Jenő mindig maguk vezetik kétülékes kocsijukat.

A Magyar Színház tagjai közül Törzs Jenőnek egy éve van autója. Tavaly és tavalyelőtt majdnem minden este játszott, tellett a túlfellepti díjból. A dr. Szabó Juci nagy sikere hozta meg Tilkos Ilonának az autót. Kiss Ferenc akkor vett autót, amikor a „Marica grófnőben” vendégszerepelt.

A Belvárosi Színház tagjai közül csak Honthy Hannának van autója. Ő a „Muzsikus Ferkó” fellepti díjaiból vette.

A különböző színházaknál vendégszereplők közül Fedák Sárinak van autója. Egyszermind ő az első magyar színész, aki autót vásárolt. Hegedüs Gyula sokáig idegengedett az autótól. Végre mégis rászánta magát s most már nagy öröme telik benne. Biller Irénnek még a Három grácia sikere hozta meg az autót. Ilosvay Rózsi-nak akkor volt alkalma autót venni, amikor másodszor ment férjhez.

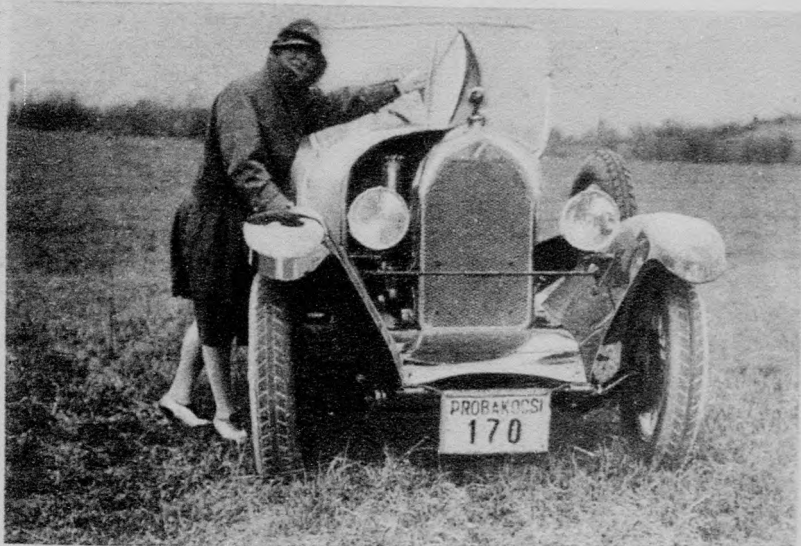
A kabarek körül úgy látszik gyéren teremnek az autók. Csak Nagy Endrének van autója.

A Városi Színházban nincsen autós színész és színésznő. Sebestyén Jenő a „Borcsa Amerikában” jövedelméből mégis csak vett egy autót. A Fővárosi Operettszínházi tagok közül a tavalyi jó szezón meghozta Kabos Gyulának az autót.

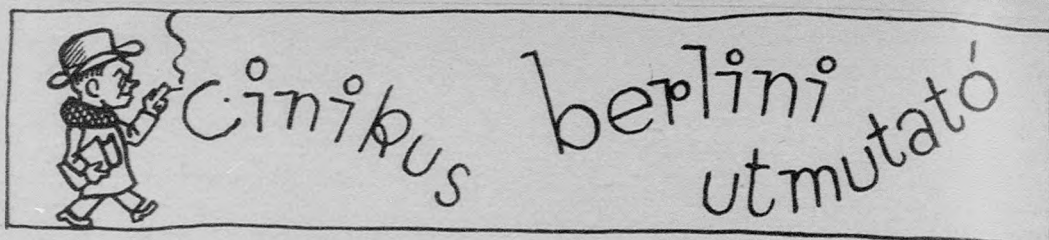
Nem szabad még megfedkezünk Petráss Sáriról sem, akinek a férje vett egy impozánsan szép kocsit, amelyet állandóan maga vezet.

Legkülönösebb azonban mégis csak az, hogy az Operaházi tagok közül a legkevesebbnek van autója.

De azért nem kell sajnálni az operistákat. Nekik jó dolguk van: nincs autójuk. Az autótulajdonos színészek között ugyanis nagyon soknak súlyos teher már az autó. Még a konjunktúrába vették és hiába változtak meg a viszonyok, most már ki kell tartani az autó mellett. Pedig a benzín és a gumi nagyon drága s a jövedelem kisebb lett. De mit szólnának a kollégák, ha eladná?

Petráss Sári (Harsányi felv.)

Megérkezés. Lehetőleg második vagy első osztályon. Lehet harmadikon is,

de ez nem gentlemanlike. A hordások lenézik az embert. Kénytelen vagy magad vinni három hálóinget tartalmazó kofferedet. A hotelek közül ajánlhatom az „Eden”-t, ahol Molnár Ferenc

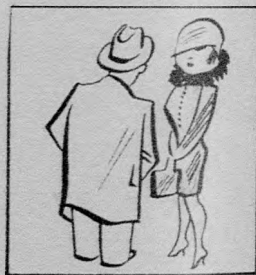
szokott lakni, így mingyárt jó társaságod is van és elmondhatod, hogy naponta együtt vagy Molnárral. Ha az „Esplanade”-ba mégy, a második emeleten megtalálod Max Reinhardtot, aki, ha drámaíró vagy, előleget ad új darabodra, ha kezdő színésznő, előleget új szerepedhez. Ne kérdezd, hogyan. Elmehetsz az „Adlonba” is, ahol rendszerint Gerhart Hauptmann is lakik. Készséggel ír előszót „Bözsike szerelmei” című novellához. Telefonál az Ufának, hogy fogadják el szcenáriumodat és ha kicsit kéred, hajlandó társszerződül szegődni, tekintve, hogy ő maga már évtizedek óta nem ír és rád vár. Ha mindez nem megy és nincs benned stílus, úgy a „Bahnhof Zoo” várótermében is lakhatsz, amely egész éjjel nyitva van és az emberi meleget és izzadságszagot ingyen mérik. Végy egy perronjegyet tizenöt pfennigért, így megvan a törvényes jogcímed is. Mosakodni a közeli „Romanisches Café”-ban lehet.

Romanisches Café. Berlin egyetlen irodalmi kávéháza. Valamennyi honfitársadat megtalálod, aki odakinn feltörni vagy letörni készül. Megvághatod a következőket: a humorista Lovászy Károlyt és a regényíró dr.

Földes Arthurt. Ezek a „legnehezebb” fiúk: ha őket sikerül megvágnod, úgy művész vagy, a legelső fajtából és érvényesülni fogsz a csúszós berlini aszfalton. Egy kávé ötven pfennigbe kerül különben a „Romanisches Café”-ban. Szükség esetén rendelj egy süteményt, amely csak negyven pfennig. Ha ötnapos tortát hajlandó vagy fogyasztani, szólj a főúrnak: ezt harmincötért vesztegetik. Ha ennyid sincs, úgy ülj le nyugodtan és mondd, hogy a „másik szárny”-ban már rendeltél. Ezt teszi honfitársaidnak nyolcvan percentje. A kávéháznak két szárnya van és olyan jövés-menés, mint a börzén zárlat előtt. Bliccelni nem lehet, de éjszaka háromig rendelés nélkül a „másik szárnyra” való hivatkozással ottmaradni: elég könnyen. Mosakodás — lásd előzőleg — tíz pfennig, utána menj ki a Kurfürstendammra és keress magadnak egy hercegnőt szórakozópartnernek.

Hercegnő. Ez — tévedsz — nem kokott, hanem rendes úrilány, aki megszólít az uccán és felkér, eredj el vele Kempinskihez vacsorázni. Mindent ő fizet. Higgy neki és nem csalatkozol.

Berlinben ez divat. Jegyezd meg magadnak: ha nő az uccán szólít meg: föltétlen úrilány. Ez ott a szokás. Ha kokotról van szó: ez nem szól semmit, hanem erőszakal elcipel. Mindössze ez a különbség. Ha az úrilányt ismeretségetek első félórájában nem hívod meg lakásodra csésze teára, úgy vigyázz, mert őnagysága otthagy. Néki nem kellek ilyen sehideg-semeleg fiúk. Tehát, verve, lendület, bátorság, elegancia, könnyedség és jó pesti fölény és félórán belül tiéd Berlin legszebb hercegnője. Utána nem kell dicsekedned. A dicsekvés ott kezdődik, mikor

őnag
kari
dicse
dolo
tosan
szab
kedv
lányi
kell
ideha
az o
és ig
olyan
„Dre
őreg
kalap

csak
lapok
míts,
már
rosszu
nem
nem
mot
kapsz,
dat fiz
Ullste
lenc
Mosse
négy
megjel
lak: a
szereti
bereke
romszo
alkalon
ják cik
egyhor

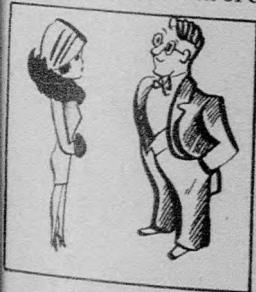
önagysága nem akar az első félórán karjaiba omlani. Most már jogod van dicsekedni, mert ez nem mindennapi dolog. Szerencsés fiú vagy, aki biztosan viszi valamire. Végül egyet nem szabad elfelejtened: ha a nő jó és kedves hozzád, mint idehaza senki lányismerőseid közül, ezért még nem kell lenézned és otthagynod. Amit idehaza erköcstelenségnek nevezünk, az odakinn társadalmi berendezkedés és igen valószínű, hogy barátnődnek olyan pozíciója van mellékesen a „Dresdener Bank”-ban, amilyen neked öreg fiú létedre sem lesz. Tehát le a kalappal a berlini nők előtt.

Cikkelhelyezés. Hazafelé írni nem célszerű, mert Berlinben a múlt év októberében pontosan ötvenkilenc magyar újságíró volt, aki mind megpróbálta már a magyar lapoknak való cikkírást és

csak háromnak sikerült. A magyar lapok nem várnak rád, erre ne számíts, minden jobb újságnak megvan már a maga jól-rosszul (rendszerint rosszul) fizetett embere odakinn, akine nem lehet konkurenciát csinálni. De nem is érdemes. Amilyen honoráriumot magyar laptól egy cikkedért kapsz, Berlinben legfeljebb feketekávédat fizetheted ki. Ellenben ajánlhatom Ullsteinékat, nekik öt napilapjuk, kilenc folyóiratuk van, ajánlhatom Mosset három napilappal és Scherlt négy újsággal és tizenkét hetenként megjelenő orgánummal. Megnyugtatlak: a magyarokat egyik helyütt sem szeretik, de a tehetséges és szívós embereket becsülik. Minden laptól háromszor fognak kidobni, de a negyedik alkalommal helyet kínálnak és elfogadják cikkedet, amelynek honoráriumából egyhónapi lakásbérletet kifizetheted.

És ha színész vagy színésznő vagy? Erköcstelenség volna maradni, hogy jobb, ha odahaza maradsz. Ellenkezőleg: eddig azt láttam, hogy minden tehetséges és szép magyar fiú-

nak és lánynak, ha jó színész-kultúrával ment ki, sikerült a filmnél elhelyezkednie. Arra persze ne számíts, hogy rögtön szerepet kapsz. Elégedj meg a statisztálással, napi tizenöt márkáért, három-négyszer föltétlenül statisztálhatsz egy hónapban. Ebből ugyan nem élhetsz meg, de fölteszem, hogy három-négy hónapra hoztál magaddal elegendő pénzt. Hogy fordul-e a beérkezett magyarokhoz? Igen is, nem is. Embere válogatja, Verebes Ernő, Bárdos Arthur például és még jó egynéhányan drága, jó fiúk, illetőleg bácsik, akik örülnek, ha segíthetnek rajtad. Nem ugyan pénzzel, de protekcióval és tippekkkel, amelyek a pénznél jóval többet érnek. Tehát föl a fejvel és ne hagyd magad befolyásoltatni berlini rosszindulatú magyar kollégáktól, akik levélben lebeszélnek, tekintettel a kenyéririgységre. A német filmipar hatalmas fejlődésben van és elsőrendű embereket boldogan használnak föl. Sőt: a magyar színészt és színésznőt szeretik, mert ez „jó” film-típus, frissebb, kifejezőbb a vásznon, mint a fiatal német „Nachwuchs”, amely csapnivalóan tehetségtelen.

Rajzoló, karrikaturisták. Hosszú haj. Muzsikuskok.

Gyermekeim, nektek a legkönnyebb, föltéve, ha jól tudjátok a fekete-fehér grafikát. Újság-illusztrálással megkereshetitek a létminimumot. ez nagy divat

odakinn, a legutolsó lapba is három-négy karrikaturista vagy egyéni grafikus rajzol, néha több már a rajz, mint a cikk. Tucatszámra élnek odakinn magyar karrikaturisták. A lapok téged is szívesen fogadnak, a magyar rajzókat, ellentétben a magyar újságírókkal, igen szeretik. Harminc márkát kapsz rajzonként, tehát negyven pengőt, ami odakint is csinos pénz. Hajadat különben növeszd meg, mert odakint él még picit a romantika, vannak emberek, akik télen-nyáron szandálban járnak és felfokozottan komolyan veszik a művészajú, lágy tenorban beszélő ifjú művészt. Így tíz márkával többet kapsz rajzonként. Ha muzsikusk vagy, és nincs hazulról már legelsőrendű nevezet, úgy ne kezd koncerttel, mert sen-

ki el nem megy és mindenedet elveszited a vállalkozáson. Nem szégyen a kávéházban való zongorázás sem. A „Conditorei Wien” magyar triója csupa akadémiát végzett növendék, köztük egy gordonkás, akit Buttula Lászlónak hívnak. Magyarországon márka és nemsokára odakinn is az. A három fiúnak ma villája van, a rádióba játszanak és a legjobb úton vannak a Lehner-quartett szédületes sikere felé. A „Conditorei Wien”-ben kezdték, sőt még ma is ott folytatják és nem szégyenlik magukat.

Életmód, szabadjegy, színház, társaság. Jövedelmednél legfeljebb havi tíz százalékkal szabad többet kiadnod. A differenciára kaphatsz berlini magyar kollégáidtól kölcsönt, többet nem. Pontosán fizess, mert elveszited a hiteledet. Ha szereted az egészségedet, magyar vendéglőben étkezz, de nem az egészen olcsóban, mert ez rosszabb, mint a német vendéglő. Barátnődet — mint már mon-

dottam — mindigárt apád és anyád után tiszteld, mert ő feláldozza magát érte és te biztosan nem érdemled meg. Ha színházba mégy, ne kérj szabadjegyet. Szabadjegyet Berlinben csak magyar álhlírlapírók kérnek, ne akarj mindenáron közéjük tartozni. Válogasd meg a társaságodat, de azért ne légy stréber vagy nagyképű, mert ez utálatos. Tarts magad fölött hetenként egyszer lelki klinikát és vizsgáld meg, kellően reprezentáltad-e nemzedet odakinn. Mert Berlinben nem vagy sem zsidó, sem fajvédő, sem hétszilvafás ősnemes, hanem elsősorban és egyedül magyar, akinek kifelé, sőt befelé is kötelessége úriembernek lenni.

Berend Pál.

Apró történetek ~ nagy színészekről

Cimadományozás

Dalnoky Viktor dr. mondta el:

— Még a régi jó békevilágban történt, hogy egyszer egy német művész nő vendégszerepelt az Operaház színpadán egy pantomimben. Miután a darab végén összesen két szót kellett a művész nőnek mondani, elhatároztuk, hogy — a hatás kedvéért — magyarul fogja elmondani. Az egyik szót az imádójának kellett mondani: örökre. A másikat pedig a fivérének: bátyám.

Végre eljött az előadás napja és amikor a darab végén az imádót megszemélyesítő kollégám megkérdezte, hogy szeretsz-e, az a legnagyobb lelkinyugalommal felelte:

— Örök te.

Aztán szemérmesen fordult hozzám, aki a bátyját játszottam.

— Pávián.

A négylábú szellem

Gál Gyula meséli:

Egyszer egy kis faluban vendégszerepeltünk, ahol egy hatalmas istállóban ütöttük fel a színpadunkat. Javában folyt már a Hamlet előadása és én a dán királyfi szerepében elkialtottam magam, hogy: „Im

itt jön apám szelleme.” S a következő pillanatban dübörgő léptekkel besétált a színpadra — egy ökör.

Uj tagunknak igen nagy sikere volt. Az egyik atyafi pedig felkiabált a színpadra:

— No nézd mán a Riskát, csepürágó király lett belőle.

A nevető halott

— Szulimánt játszottam egyszer a *Szigetvári vértanukban* — mondja Mihalffy Károly. — Szerepem szerint tudvalévően, mint halott ültem a trónon, míg a vezérek elvonulnak előttem, nem tudván azt, hogy Szolimán már nem él. A fővezért játszó kollégám ott állt trónusom mellett bő török bütyögőjében, amit a királyi trónból kiálló szög hirtelen végigrepesztett. Ezt még csak megálltam valahogy nevetés nélkül, de ami még utána következett! Kollégám nagy dühösen nekimegyt, bár a szög még mindig fogva tartotta. Ő azonban azt hitte, hogy én tartom őt vissza és akkorát rántott a trónuson, hogy az velem és velem együtt legurult a lépcsőről.

— Ezt aztán már nem bírtam tovább és torkom szakadtából nevetni kezdtem a közönség nagy gaudiumára.

ban, a
Vigben,
a Magy
velük,

Nehoz

hogy a

Éppen

gyakoro

katonai

rendező

szólván

lenniök,

ban az ö

létele és

hallatlan

szinte g

És há

görlnek

szelni. E

csak a

meg ser

öregedni

nek

pár éve

görlnek

kisebb

színházb

száz pen

a görlne

egrossza

ödése,

int egy

És a

án nem

nesebeli

kiskap

örl ner

Görlök a színpadon

ban, a Királyban, a Városiban, a Vighen, a Royal Orfeumban, de még a Magyar Színház is szívesen operál velük, amikor csak lehet...

Nehogy azt higgye valaki azonban, hogy a görlök élete valami rózsás. Éppen ellenkezőleg. Rengeteget kell gyakorolniok, vasszigorral, valóságos katonai fegyelemmel bánik velük a rendező, a táncmester, a direktor. Ugyazólván egész napon át tréningben kell lenniök, mert mint ahogy a zenekarban az összjáték a fontos, úgy a görlök létele és sikere is az össztáncban, a hallatlanul fegyelmezett, tökéletes, szinte gépszerű mozgásokban rejlik.

És hányszor kell egy estén a szegény görlnek öltözni, arról jobb nem is beszélni. És mindenből lehet valami,

csak a görlből meg sem szabad öregednie. A görlnek mindössz pár éve van. És görlnek van a legkisebb gázsija színházban. Há száz pengője. A görlnek van a legrosszabb szegénye, rendszerint egy darab.

És a görlt igazán nem várja a nesebeli hercegnői kiskapunál. A görl nem meg-

haza autón. A görl gyalog megy haza, pedig a görl rendszerint a színháztól nagyon messzire lakik. Az is lehet, hogy Újpesten vagy Kispesten...

Ilyen szomorú és szürke a görl élete, pedig a görl ma a legnagyobb sikertényező a színházban. A görl, aki mindig nevet, aki sohasem fáradt, akin a színpadon alig van ruha.

A görlök csapata tehát diadalmasan vonult be Budapestre,

tele van velük a város. Ismerik, szeretik őket. A színdirektorok — sőt a közönség sem — tudna lemondani a görlök ragyogó produkcióiról. De egy kis szociális reformra igazán senki sem gondol a görlök érdekében. Kétségtelen, hogy legkevésbé maguk a görlök sem...

Pedig ezek a szegény leányok minden pártfogást megérdemelnének. A csillogó ruha, a taps, mely táncuk után feldühörög, a tetszés, amely egy szép tablójuk után végighullámzik a nézőtérén: *nem az övék*, hanem az igazgatóé, táncmesteré és a rendezőé. Semmi sem az övék, csak a múltó fiatalitásuk. No meg az éjszakák, amit nem pezsgős mámorban töltenek el — mint sokan gondolják — hanem a

Elfogulatlan Kritikák

* a pesti színházakról *

Gyakran hasonlítják össze a budapesti színházakat a külföldiekkel és ez az összehasonlítás nálunk legtöbbször a magyar színházak javára történik. Érdekes lehet tehát ezt az összehasonlítást, a pesti színházak kritikáját olyanoktól kérni, akik a legkevésbé elfogultak. Külföldiektől, akik itt élnek nálunk már hosszabb idő óta és akiket már nem kötelez a vendég udvariassága. Megkérdeztük a Budapesten élő külföldi kolóniák legelőkelőbbjeit, őszinte véleményüket kértük színházainkról és nyilatkozataikat itt adjuk minden kommentár nélkül:

Imaoka Djuitsiro, japán tudós:

— Azon kell kezdenem, hogy az itteni színházakból hiányzik valami a mi számunkra: talán a *mozdulatok mélysége, a mozgás kifejező ereje*. Az összehasonlítás végett meg kell mondanom, hogy a mai Japánban háromféle színház van: 1. a kabuki vagy kyugeki-színház, ez a régi, történelmi színház, ahol régi nyelven beszélnek, a női szerepeket is férfiak játsszák és minden mozdulatot egy egységes, színpadszerű kifejező stílus határoz

meg; 2. a shinjeki, vagyis új színház, itt mai nyelven, aktuális természetű darabokat játszanak, férfiak és nők egyaránt; a darabok azonban mindig japánok; 3. végül a modern színház, ahol európai darabokat is játszanak. Már most igazi, komoly japán csak

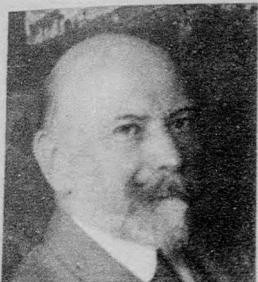

Philine Wengardt

a kyugeki-színházba jár. Ennek a színháznak a stílusa mesterkéltnek tűnne a budapesti színházlátogató előtt. Bizonyos, hogy ezt nem is lehet másutt, mint színpadon elképzelni. Az itteni színházak ezzel szemben csak utánozzák a természetet és éppen emiatt jelöltesnek látszanak; a színészek élethűen játszanak és ezért a színházuk nem több előltem látványosságánál. A japán kyugeki-színházakban a mesterség stílusa felülmúlja mélységével az itteni színészek természetes ábrázolásmódját. Egyébként is az itteni színházak éppen természetességük miatt nagyon könnyűeknek tűnnek fel előttünk. Az itt látott darabok közül legjobban „Az ember tragédiája” tetszett a Nemzeti Színházban. Meg kell mondanom, hogy a budapesti zene viszont sokkal jobb, mint akármelyik japáni.

an gyáros:

... nekem a pesti nagyon tehetetlenül őszinte. Budapestre, megházi kultúrán, a sokszor volt et revidiálni és egy Budapestet s néhány színgyszerettem. itt egy észre-atnom: úgy ve-lyzik ill az erőszandező, aki bizo-

Hector van den Eynde

nyos újításokat vinne keresztül, bár ezekre nem annyira a színészeknek, mint inkább a színpadoknak, talán a direktoroknak van szükségük. Feltűnt nekem az, hogy nem találtam itt seholy igazi, modern színházat, holott ez nagyon érdekes, külföldön nagy közönséget is vonz. Az emberek itt tulajdonképpen a színészekért járnak színházba; a színpad maga semmit vagy keveset nyújt nekik; semmiestre sem többet annál, amit már előző előadásokon megszoktak.

Philine Wengerdt, berlini színésznő:

— Valósággal imádom a budapesti színházakat; ez több, mint ha azt mondom, hogy nagyon jók. Megjegyzem, hogy jónéhány évvel ezelőtt már játszottam is Schildkrauttal Budapesten a Renaissance-Színházban, később egy bécsi társulattal a Feldszínházban. Azután Berlinbe kerültem, ahol igen nagy öröömöm volt az, amikor 2 évig *Szöke Szakállal* játszottam, mert ez a ragyogó pesti színházakra emlékeztetett. Nagyon szívesen vagyok Budapesten és örülök, ha az uramat elfoglaltsága ide köti, ilyenkor majdnem minden este színházban vagyunk. Tulajdonképpen nem tudok különbséget tenni budapesti és berlini színházi stílus között, hiszen ez mindkét helyen egyforma, sőt egyforma jó. Ha kifogásolhatnék valamit, ez csak egyes előadások sztárrendszere lehetne.

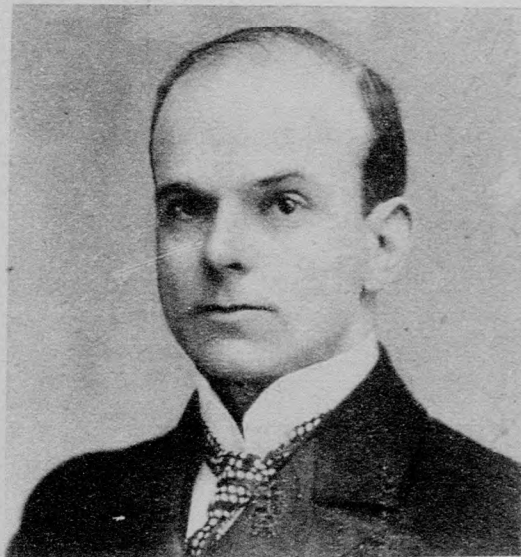
Hector van den Eynde, a Magyar-Belga gyár vezérigazgatója

— Igen előkelőeknek tartom a budapesti színházakat, többször vagyok vendége a jelentősebb premereknek. Elsősorban az Operaházat kell említenem, a műélvezés itt mindenestre könnyebb számomra, mert nem igen tudok magyarul. A prózai színházakban éppen a nagyszerű színészek kiváló játéka és hangsúlya miatt mégis kerülnék mindig megértenem a darabot. Emlékszem néhány olyan szín-

házi teljesítményre Budapesten, amelyek tökéletesen elérték azt a nívót, amit a külföldi metropolisokban láttam. Hosszú évek óta vagyok Budapesten és nagyon szívesen vagyok itt; ehhez mindenesetre hozzájárultak a színházak is.

Yolland Arthur egyetemi tanár:

— Sokkal könnyebben tudok a magyar színházak erényeiről, mint hibáiról beszélni. A magyar színész már kezdetben bizonyos művészi temperamentummal rendelkezik és ezenfelül olyan párhuzamos színész kultúrája van, mint sehol másutt színésznek a világon. Itt gyakori eset az, hogy a színész egyúttal bizonyos mértékben tudósa is a színészetnek, mint pl. *Odry Árpád* és így érthető, hogy a budapesti színházak, ezek közül is főleg a Shakespeare előadások, utólrhetetlenek. A magyar színészet mintaképe előttem *Hegedűs Gyula*; a legnagyobb színésznek tartom őt azok között, akiket ismerek. Ő szerintem a jellegzetes magyar színész. Shakespeareban a *Nemzetit*, vígjátékban a *Vígyszínházat* tartom tökéletesnek. A színpadokra az a megjegyzésem, hogy azok semmiesetre sem lehetnek unalmasak akkor, ha azokat művészek készítik, még abban az esetben sem, ha látszólag nincs más céljuk, mint hogy a valóságot utánozzák. A magyar színészet és színházak hibái szerintem csak részletkérdések és nem lehetnek gyökerek.

Yolland Arthur

ÓKORI DÉLIBÁB

SZERKESZTI
ALEXANDROSZ
FARAGOSZ

Szép Heléna
abból az alkalomból, hogy elrabolták

Véres gyilkosság a paradicsomban

Kain előre megfontolt szándékkal hátulról megölte Abelt. A rendőrség megindította a nyomozást. Beszélgetés a gyászba borult szülőikkel

Lapzártakor jelentik, hogy a paradicsom véres gyilkosság színhelye volt. Vérbe-fagyva találták a fiatal Abelt, akit, sajnos, már nem tudtunk megintervjuvólni, mert haldoklott. Mire ezek a sorok napvilágot látnak, valószínűleg már nincsen az élők sorában. Utolsó szava, a gyorsírói feljegyzések szerint, ez volt:

— Kain, követni fox.

A gyilkos elmenekült. Megállapítást nyert, hogy Kainnak hívják. De hiába hívják, nem jelentkezik. Különös ismertetőjele, hogy egy tizfilléres bélyeg van a homlokán.

Munkatársuunk beszélt a gyászba borult apával, Ádámmal aki így nyilatkozott:

— Nem nyilatkozhatom, mert sürgős dolgom van. Meg kell vetnem a jövő emberiség alapjait. Gondoskodnom kell szegény Abel fiam pótlásáról.

Ezzel magára hagyta munkatársunkat és eltávozott Éva nagyasszonyal.

Nagy bemutató Athénben

Az athéni Városi Színház most mutatta be egy fiatal, *Sophokles* nevű szerző *Antigone* című operettjét, amelyet a szép számmal megjelent közönség hűvösen fogadott. *Antigone* szerepében egy új tehetség, *Schlezinger Eurydike* mutatkozott be, aki nagy elismerést vívott ki magának. Jók voltak még az *Antigone-görlok*, akik meglehetősen fogatékos ruházatban táncoltak.

A díszleteket a nagy *Pán* tervezte, ő csinálta a teljesen meztelen görlok kosztümjeit is.

Az előadást Gilbert *Miller* is végignézte, aki 468 amerikai színpad számára kötötte le *Sophokles* jazz-operettjét.

Jegyek még kaphatók korlátolt számban a „Délibáb” athéni kiadóhivatalában.

Parnasszus tetején

MDCL. Jupiter Zeusz

E héten *Jupiter Zeusról* kell megemlékeznünk e helyen, mert igazán megérdemli. Nagyon szép polcra került a mítoszban. Jelenleg ő a főúr az Olimposzon. Beszéljünk magával az ősz Jupiterrel, aki így nyilatkozott a „Délibáb”-nak.

— Mint egyszerű cipőfűzőgügnök kezdtem pályafutásom. Később már könyvügnök lettem. Akkor elmentem az öreg görög papokhoz és bebizonyítottam nekik, hogy rólam tanulni fognak a pesti gimnáziumokban. Erre én lettem a főúr az Olimposzon. Félek, hogy a végén utóler engem a leégett pesti főurak sorsa és piccologyerek leszek egy kis pesti kávéházban.

5

Husvéti BÖK-vers

a Délibáb számára írta Homeros

És imígyen szólott aranyszájú Hektor:
 nekem elég volt a mīthologiából
 és únom-búnom, mindazt ami antik.
 Le-el innen ó mennybedörgő Zeusz,
 S Hermes vezérelj egy pesti lokálba...
 Tett követé e szót és Hektor a tettel,
 elballagván vala egy pesti lokálba,
 hol nektárt konzumáltak kicsi pesti nők,
 mondám: Hektor jizesd tegnapi vacsorám,
 amellyel a zord főúrnak tartozom.
 És erre így felelt bölénynyaku Hektor,
 anyuskám én egy vasat sem fizetek,
 az Olymposzról jövök és nem vagyok

[vidéki.

Engem biz nem lehet palira venni,
 Már a mīthoszból ismerem e trükköt...
 És hozzátette még, „alászoigája“.
 Keresve, keresvén, kutatva kutatván
 nyomozatok jányok új pali után...

∇

6

**Egyetemi ifjak
füntettek Pheidias
szobrász ellen**

Az athéni Műcsarnokban most állította ki egy fiatal, Pheidias nevű szobrász egy milói hölgyről készült Vénusz-szobrát. Az egyetemi ifjak közt nagy megbotránkozást keltett, hogy a szobor majdnem pucér. Azért élénken tüntettek a szobrász ellen, aki kénytelen volt menekülni, mert kövekkel dobálták meg. Emléül letörte a szobor két karját és magával vitte.

A magárahagyott szobrot a diákok slafrokkba öltöztették.

7

**Dedalos és Ikaros az óceán-
repülők még mindig nem
érkeztek meg Korinthosba**

Az utolsó jelentések szerint Dedalos és Ikarosz, az óceánrepülők, akik Newyorkoszból Korintuszba repültek, még mindig nem érkeztek meg a görög kikötővárosba, ahol az egész lakosság kinn tolong a mólón, hogy méltó fogadtatást rendezzen az óceánrepülők tiszteletére. Súlyosbítja a helyzetet az, hogy az óceánrepülők egyáltalában nem vittek magukkal benzint. Legutóbb az amerikai partok közelében látták őket, éppen röziztek egymással a levegőben.

A hatóságok mindent elkövettek, hogy az óceánrepülőket kézrekerítsék. Ikarosz anyja is megjelent Korintuszban, gyászruháit azért auf alle Fülle elhozta magával.

Éjjel 2 órakor még nincsen semmi hír az óceánrepülőkről...

8

**Az athéni színházak
músora****NEMZETI SZINHÁZ:**

Heten Théba ellen. (A Thébát a dohányjövődék szállította.)

∇

GÖRÖG SZINHÁZ:

Olympia. (Mīthologiai vigjáték.)

∇

FELDOSZ SZINHÁZ:

Psziche esete az Ámor-fiúval.

∇

VIGOSZ SZINHÁZ:

Hannibál, az antik portás.

∇

JUDEON:

Dybukosz.

∇

ATHENI ORFEUM:

A danaida görlok fellépte.

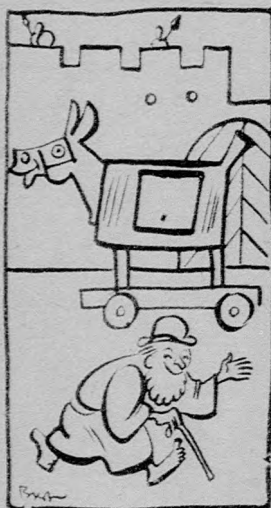
Hallja maga Skót,

elárulhatom, hogy az öreg Ödipusz király megőrült. Feleségül akarja venni a leányát...

— Ne mondja!

— De mondom. Sőt, már bajok is vannak. A Hermeszt lecsukták...

— Miért, um Gottes Willen?

— Valami apró tolvajlás miatt.

— Még mindig annyit lop a Hermesz?

— Igen, skótoeskám. Azért most felcsapott zeneszerzőnek és szép sikerei vannak.

— Mi ujság Trójában?

— Ott is nagy ujság van. Kiderült az a stikli a falóval...

— Rémes. Semmi sem marad-

hat titokban. Mit csinál Homerosz?

— Most fejezte be az Iliászt, de nem talál rá kiadót. A költő egészen el van keseredve.

— Igaz, hogy Szokratezs darabot ír?

— Igen. Elárulhatom. Revút ír Fedáknak.

— Ott leszünk a premiéren. Hollywoodban mi ujság?

— Afrodite leszerződött a Metro-Goldwyn-gyárhoz.

— Ki lesz a partnere?

— Periklesz.

Vajda Ernő már ír nekik filmet...

— És Diogénészék hogy vannak?

— Még mindig nem kaptak lakást.

Szerezzen nekik, skótoeskám. No, Isten áldja meg.

Pá...

Széplábu Thaisz regénye

(Folytatás)

Irta: Letenyei Achilles.

462.

— Mily szép a lábad — mondta a kis Thaisznak Weiszosz, az ókor leg-sötétebb nőcsábásza.

— Semmi köze hozzá — mondta Széplábu Thais. — Disznóság, hogy már az ókorban zavar engem...

— Szeretlek — mondta Weiszosz.

— Nem érdeklosz — mondta Thais.

Aztán így folytatta:

— De ha esetleg bejuttatsz görlnék a tragédiaszínházba, akkor lehet a dolgról beszélni.

— Tragédiákban nincsenek görlok — mondta Weiszosz, a nőcsábász.

— Ez tragédia — mondta széplábu Thais.

— De kabaréba nagyon szívesen bejuttatlak.

— De nincsen műsorom.

— Minek egy kabaréban műsor?

— Már az ókorban sem kellett? — kérdezte a ragyogó lábú Thais.

— Nem — felelte Weiszosz határozottan.

— Akkor nincs rád szükségem mondta széplábu Thais. Szervvusz.

— Szervusz! — mondta Weiszosz és keserűen, szomorúan, az ókor minden fájdalmával, némi könnyekkel a szemében, belenyugodott sorsába.

463.

Thais hazament. Utközben elvesztett valamit, mert összeakadt egy lantpengető ifjúval.

És nem találta meg sosem, amit elvesztett, hiába kereste.

Belenyugodott a sorsába ő is.

Májusban egy kis fia született.

A következő évben még egy.

A rákövetkező esztendőben egy fiú és egy lány.

A rá-rákövetkező évben egy leánygyermek...

(Folyt. köv.)

13

Miből lesz a cserebogár?

Apollo

Mivel Apollo szép pályát jutott be, nem lesz érdektelen, ha karrierjét rovatunkban ismertetjük. Mindenki tudja, hogy milyen szép fiú, a hölgyek mind buknak rá. Egy ünnepelelt athéni színésznőnek már idejekorán feltűnt, hogy ez az Apollo milyen szép fiú.

— Maga hasonlít szegény Rudolf Valentinóra — mondta egyszer az ünnepelelt primadonna Apollónak.

15

Szerkesztői üzenetek

Érdeklődő. Ön téved. Terpszichore nem zsidó ünnep. 4166. előfizető. Fényképét nem küldhetjük ki Hollywoodba, mert lapzártáig Amerika még nincsen felfedezve. — *Manci*. Kérését továbbítottuk Ámornak, de nem hisszük, hogy a pali meghallgatja önt. — *Régi előfizető*. Orpheus jelenleg a pokolban tartózkodik. Levelét továbbítottuk. — *Szintén zenész*. Nem tudjuk, hol van Budapest. Az ön által megjelölt helyen most avarok tartózkodnak.

SPÁRTAI
UDV. SZÁLL.

FIGYELEM!

AZ **ARGOS**

"LÁBSÓ W LABAT
CSINÁL!

ALAPÍTÁTOTT
3742. KR. E.

MARATHONI FUTÓKNAK!!

14

— Talán az a Valentino hasonlít rám! — mondta Apollo sértődötten.

— Mindegy, — válaszolt a primadonna. Ki fogom vinni magát Hollywoodba.

E szavakat tett követte. Apollo kiment Hollywoodba és ott nagy hírnévre tett szert.

Azóta Apollo a mozisok védszentje.

Nincs olyan város a világon, amelyben ne neveztek volna el Apollóról mozit.

Ez olyan nagy karrier, amely méltóvá teszi Apollót arra, hogy e rovatban megörökítsük...

16

Apróhirdetések

HELENA, gyere vissza, mindenem van bocsátva. A te kétségbeesett *Menelaosod*.

HELENA, ne gyere vissza, mindent tudok. *Menelaos*.

HELENA, mégis gyere vissza. Hajóit küldtem érted Krétába. *Menelaos*.

MENELAOS, nem jövök vissza. *Szép Helena*.

MENELAOS KIRÁLY, Helena nem megy vissza. Pukkadj meg *Paris*.

PARIS, Kréta. Nem pukkadok meg juszt sem. *Menelaos*.

VALÓDI
KERESZTBÜROS
LANTOK
OLCSÓN KAPHATÓK

Sternbergosz
LANTTERMEBEN
PYTHAGORASZ-TÉR 28.

*A
Kísérleti Színház Miklós *
* * *
IRTA VITÉZ MIKLÓS *
* * *

Először is ezzel a peches és ominózus keresztlevéllel nézzünk szembe. — „Kísérleti színház!” — Mikor kimondom ezt a „kísérleti” szót, valami laboratóriumféle nagy helyiség jelenik meg előttem, ahol szorgosan kutató kezek furcsa ismeretlen folyadékokkal és műszerekkel valami új dolog felfedezésén fáradoznak. Már ismert elemeket olyképpen keverik, izzítják, vegyítik, hogy abból valami kívánatos ismeretlen megszülethessen. Ez a kísérlet. De ez a kísérleti folyamat a felfedezett dolog értéke szempontjából teljesen irrevelans. Mit bánod te, hogy az insulint tíz perc vagy tíz esztendő alatt fedezték-e fel? Fő, hogy ha cukrod van, nyugodt lélekkel kérj belőle.

Ilyenféle értelemben a „kísérleti” elnevezés rossz és értelmetlen. Nincs kísérleti színház! Vagy ha van, akkor minden meglévő legmodernebb vagy legkonzervatívabb színház egyformán kísérleti színház, hiszen nincs az a színházi jövendőmondó, aki egy darab bemutatója előtt a várható siker szempontjából megközelítően pontos horoszkópot tudna adni.

Hogyan is adhatna? Hiszen a siker elemei ezer más idegen elemből és ismeretlen apró jeltől tevődnek össze. A laboratóriumi kísérlet minden tényezőjét pontosan ismerem. Tudom az anyagaim fajsúlyát, színét, képletét, az utolsó molekuláját, spektrálképét, szóval mindazt, aminek az alapján pontos számításokat eszközölhetek és következtethetek az ismeretlen valami összetételére. No már most hogyan állunk a színházi laboratóriumban? Nagyon rosszul. Hisz itt úgy a kísérleti eszközök, mint az anyagok az előállítandó siker szempontjából abszolút nem lemérhető, nem véglegesen kianalizált és nem minden körülmények között ugyanúgy reagáló elemek. Hányszor megtörténik, hogy felfedeznek egy író és valójában egy új színészt fedeznek föl? és viszont! És a főbenjáró különbség: a kísérletezést mindig a gyár — a laboratórium költségére és rizikójára végzi. A színház pedig mindent a közönséggel

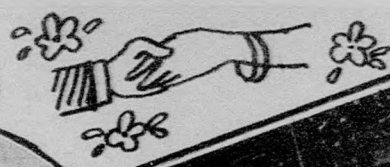
fizettet meg. Szóval, a színpadi kísérletezésnek ezért sem lehet életképes gyökere, mert egy nem létező valamiért kellene adót szednie a közönség zsebéből. Olyan ez, mintha egy tüdőbajszérummal kísérletező gyár a felfedezendő szerumra előfizetési felhívást bocsátana ki a világ tüdőbajosai számára.

Hogyan jutottak erre a szerencsétlen kísérleti névre? Valószínűleg úgy, hogy a külterjes haszonnal dolgozó színházi üzemekkel szemben elképzeltek egy olyan színházi mixturát, ahol nem annyira a rögtön pénzre váltható eredmények produkálása volt az első sorban fontos szempont, hanem egy újabb művészi vagy irodalmi irány, egy új artistikus meggyőződés életképessé erősítése.

Hogyan lehetne szó színpaddal kapcsolatban kísérletekről, mikor úgy az író, mint a színész a saját korának művészeti, izlésbeli és társadalmi szempontokból meglehetősen determinált elemei, melyek hivatottságát mindig a közönség, tehát a legsokoldalúbb igényű megfigyelő, állapítja meg?! Tehát egyszer és mindenkorra kapcsoljuk ki az új színházi törekvés megjelöléséből a „kísérleti” jelzőt.

Szívesebben nevezem ezt az új színházat „bemutató” színháznak, ami alatt olyasvalamit értek, mint volt a newyorki Theatre Guild, melynek az volt az eredeti programja, hogy tekintet nélkül egy-egy darab vagy színész sikerére, minden hónapban új bemutatót csinált és bevált darabot és színészt együtt vagy külön-külön adta tovább más nagyobb színháznak. Ezzel elérte, hogy a közönség nem egy egyszerű üzleti spekulációt látott a kulisszák mögött, hanem valami kulturális missziófényt, hiszen az irodalom és színészet sok még be nem érkezettjének szerzett nevet és sikert. Ilyen programmal, ha nem is ezzel a továbbadási tendenciával, nálunk is megvalósítható a „bemutató” színház. El tudok képzelni egy olyan színházat, amely kéthetenkénti bemutatókra bázisra létezését. Ezt a tizenégy előadást még a nem sikeres be-

életben

A DÉLUTÁNI A'LOMBA
MESEK...

IV. MÚZEUMKERTI SZERELMESEK...

IX. JASSZ-LÁNY ÉS JASSZLE-GÉNY

VIII. SZERELEM A JÓZSEFVÁ-ROSI TEJCSARNOK-BAN

VI. A LÁNY

X. A HUNGARIA-UTI LAKTANYA KÖZELÉBEN NÉHA SZAKITANAK A SZERELMESEK!

Frakk vagy jelmez?

A magyar közönség bizonyára jól emlékszik még *Moissi* frakkos *Hamlet*-jére. A jelmezes darabok cibilben való eljátszása azóta is állandó témája maradt a színházi rendezésnek. Egy angol színházi folyóirat most mozgalmat indított amellett, hogy a színházak minden klasszikus darabot cibilben játszassanak. A folyóirat egyik írója kijelentette, hogy *Shakespeare*-nek csak azok a darabjai maradhatnak meg továbbra is a színpadokon, amelyeket frakkban lehet eljátszani, mint a *Hamlet*-et. Ebben a nagyfontosságú kérdésben mindeddig éppen a színészek véleményét nem kérték ki, holott ez az újítás elsősorban őket illeti. A „*Délibáb*” most a külföldi mozgalmakkal egyidőben kérdést intézett ebben az ügyben azokhoz a színészekhez, akik szerepeiket kosztümben kénytelenek eljátszani. A beérkezett válaszokat itt közöljük:

Törzs Jenő, a Magyar Színház tagja:

Mindent cibilben játszani: majdnem lehetetlen. Annakidején, mikor *Moissi* nálunk frakkban játszotta *Hamlet*-et, ez az átstilizálás erősen megközelítette a mulatságosság határait. Ez persze nem *Moissi* játékára, hanem a közönség szempontjára vonatkozik. Gondoljuk el, ha tizenöt évvel ezelőtt készült darabot ma játszunk, mennyire érződik, hogy ez a darab nem ma készült s amikor mi olyan beállításban és olyan ruhában játsszuk, mintha ma történe, a közönség azt érzi, hogy elavult. Már pedig hol vagyunk *Shakespeare*től?

Venezell Béla, az Operaház tagja:

Érdekes a kérdés. A felelet egyszerű. Koncertpódiumon gyakran énekelek és gyakran énekelnek más operaénekesek is operaáriákat és részleteket cibilben — így hát könnyen elképzelhető kísérlet, a színpadon az egész operát cibilben énekelni végig.

Marschalkó Rózsi, az Operaház tagja:

Nem tudom elképzelni; lehetetlennek tartok egy Wagneri hősnőt estélyi ruhában.

Tökés Anna, a Nemzeti Színház tagja:

Az a véleményem, hogy a kosztüm nem annyira a színésznek, mint inkább a közönségnek van szüksége. Mindenesetre könnyebb a színésznek beélni magát a szerepébe, ha korábban a kosztümben játszik, a közönség azonban okvetlenül hamarabb éli be magát a darab levegőjébe, ha a dekoráció, beállítás és kosztüm hozzásegíti őt ehhez. Azután: a gazdag szép ruhák már magukban is sikerarátanak; nemcsak a színészt, hanem a darabot is szebbé teszik.

Abonyi Géza, a Nemzeti Színház tagja:

A színésznek nagyobb feladata van, mint egyszerűen életrekelteni a szöveget; meg kell teremtenie újabb figurákat, el kell mélyítenie őket és a figurák és események élete mögött fel kell ébresztenie a kort. A darab igazsága összefügg az emberábrázolással és a kor igazságával: ehhez a kérdőszóhoz pedig hozzátartozik a kosztüm és maszki is. A darab a színészkeresztül lesz valóság és ehhez a színésznek épp úgy eszközökre van szüksége, mint az írónak, aki a darab meglevevítéséhez a színészt használja fel eszközüül.

Uray Tivadar, a Nemzeti Színház tagja:

Mindenesetre kényelmesebb cibilben játszani. Elvégre az is lehet szempont, ha valaki vasárnap délután gyors ebéd után nem szívesen vágja magát, mondjuk, szűk huszáratillába. Az azonban bizonyos, hogy nemcsak a közönségnek van szüksége a kosztümre, hanem a színésznek is. A közönség is és a színész is könnyebben él bele magukat a darabba; a közönség a kosztüm mögött az egész kort, a színész az egész szerepet látja. Itt azután igen fontos, hogy milyen a kosztüm maga. Az a véleményem, hogy minden színésznek magának kellene megterveznie minden szerepéhez a kosztümjeit; ezek a kosztümök azután stilizáltak és kifejezőek volnának. Csakhogy ennek az ötletnek a gyakorlati kivitele nagyon nehéz.

A Ziegfild-revű egyik görlje az ajándékba kapott óriási husvétí tojásban

élebe
?
ház tag
kosztün
nt inká
. Minde
nek be
na kor
ség azo
éli be
a a dek
m hozza
a gazda
is siker
t, hanem
ház tagja
ladata
trekelte
nie újba
e őket
e mögö
A dara
ábrázolá
ez a ké
k a kos
színésze
ehhez
ökre va
i a dara
használj
ház tagja
b civil
net szer
délutá
en vág
ratilláb
nemesa
a kos
s. A kö
nyebbe
; a kö
az egés
öt látja
y milye
ményen
nak ke
erepéhe
sztüm
k voln
letnek
ehéz.

Hollywood legújabb botránya

Bernsteinné válopert indított a férje ellen és a bíróság Coogannét 750.000 dollár kártérítés megfizetésére ítélte — „Cooganné szívtolvaj!...”

Hollywoodban minden esztendőnek megvan a maga szenzációja. Ez a szenzáció nem az, hogy Pola Negri elválk hercegi férjétől, sem az, hogy Menjou újra megnősült, hanem Jackie Coogan, az ismert filmsodagyerek anyjának esete egy filmgyári üzletvezető feleségével.

Az történt ugyanis, hogy mrs. Corabell Bernstein, Arthur Bernstein, a „Jackie Coogan Pictures Corp.” business menedzserének a felesége válopert indított férje ellen azért, mert Bernstein úr megcsalta őt. Hogy kivel? Jackie mamájával, Mrs. Lillian Coogannal, akit a bírósághoz benyújtott válókeresetben „szívtolvajnak” nevezett. A válókereset az egész amerikai filmvilágban óriási szenzációt keltett és mindeki érthető érdeklődéssel várta a bíróság ítéletét.

A bíróság több napon át foglalkozott a Bernstein-házaspár ügyével s végül ítélkezett: a házasságot a férj hibájából felbontotta s egyben Coogan mamát nem kevesebb, mint 750.000 dollár kártérítésre ítélte.

„A szívtolvajnak, mrs. Coogannek meg kell lakolni — kiáltotta az ítélet kihirdetése előtt Bernsteinné, — mert elrabolta a férjem szívét”.

És Cooganné meg is lakolt.

Hogy ennek az ügynek milyen folytatása lesz, hogy Cooganné megfizeti-e a hatalmas kártérítési összeget, hogy Jack Coogan, a kis Jackie papája mit szól az ügghöz, azt ebben a pillanatban nem tudjuk. Egy tény: az ítélet.

Hollywoodban minden esztendőnek megvan a maga szenzációja és ezek a szenzációk nem egyszerű házasságok és válások. Az már nem okoz különös feltűnést a filmvárosban, ha valamelyik ismert filmszínész elválk ötödik férjétől, hogy a hatodikkal kös-

sön házasságot, de gyakran előfordul, hogy ezeket a házasságokat és válásokat csúnya botrányok előzik meg vagy fejezik be.

Néhány évvel ezelőtt Fatty esete vert fel nagy port Hollywoodban. Egy orgián, ahol leírhatatlanul csúnya dolgok történtek, a kövér filmszínész megölt egy fiatal filmszínésznőt. Közül egy esztendőn keresztül ült vizsgálati fogságban és a vádlottak padján, míg a végén felmentették. Mabel Normand a népszerű vígjátékfilmszínésznő szintén egy gyilkossági ügybe keveredett és ezért jóidőre kénytelen volt visszavonulni a szerepléstől.

Lee Duncan, a népszerű Rin-Tin-Tin gazdája ellen válopert indított a felesége azért, mert Duncan úr, akinek csodakutyája hetenként kétezer dollárt keres, minden idejét könnyelmű nők társaságában töltötte el rájuk pazarolta minden pénzét és a háztartás költségeire hetenként mindössze ötven dollárt adott.

Reginald Denny felesége szintén válopert indított a világhírű filmszínész ellen azért, mert a színész rendkívül durván bánt vele. Nem egy szer meg is verte.

Chaplin válopöre is alapos feltűnést keltett az egész világon. Az ügy azóta békésen elintézték, de még ma is sokan találgatják annak a híres színésznőnek a nevét, akivel Chaplin állítólag megcsalta a feleségét. Chaplinné a békés megegyezés előtt kijelentette, hogy nem fogja kímélni a férjét és adatokkal fogja bizonyítani, hogy a nagy Charlie hol, mikor és kivel csalta meg őt. A botrányból azonban semmi sem lett, mert erre a kijelentésre Chaplin hamar megegyezett a feleségével.

Több filmsillag halálát is nagy botrányokkal hozzák kapcsolatba.

Wallace Reid, a fiatal, szimpatikus filmszínész kokainista volt, kokainügynökök és kokainista nők karmaiba került,

akik rövid idő alatt tönkretették őt. Amikor meghalt, testsúlya alig volt több 25 kilónál. Annak idején nagyon sokat beszéltek azokról az esetekről, amelyek a népszerű filmszínész halálát megelőzték.

Hasonlóképpen titokzatos volt *Barbara la Marr* halála is. A nagy filmsillag olyan pokolian kicsapongó életet élt, hogy amikor meghalt, csak roncs volt.

De nehogy azt higgyük, hogy Hollywood tényleg az orgiák városa, mert a filmszínészek legnagyobb része irtózik a botrányoktól, már azért is, mert a botrány a színész vagy színésznő nyakát szegheti. Az amerikai közvélemény súlyosan elítéli a botrány-

okozó filmsillagot, gyakran bojkott alá helyezi s ez egyenlő az erkölcsi halállal és az anyagi pusztulással.

Különbö is a filmsillagokat — akik óriási összegeket keresnek — nagyon igénybe veszi a munka és örülnek, ha tíz-tizenkét órai megszüntetett munka után pihenhetnek. És gyakran szerződések kötelezik arra, hogy hogyan éljenek. *Dorothy Cummings* például olyan szerződést írt alá, amely két éven keresztül megtiltja neki a táncot.

*

Hogy a Bernsteinné kontra Cooganné esethez mit szól az amerikai közvélemény, azt ma még nehéz regisztrálni, de sokan azt hangoztatják, hogy az egész ügynek anyagi háttere van. Coogannéknek sok a pénzük, Bernsteinné szeretnének valamit kapni ebből a pénzből és most az a kérdés, hogy kapnak-e?

Az is lehetséges, hogy nem pénzt kapnak...

A Coogan-esalád
Mrs. Lillian Coogan, Jackie Coogan és Jack Coogan

Menjou

Szerelme

A snájdig filmszínészt, aki főleg a szemével játszik és a többi testrészei csak statisztálnak szemei munkájához, mindenki ismeri. Ma már 9000 dollár hetifizetéssel szerződött a Paramount-filmgyárhoz, az új szerződés a legjobban fizetett filmsztárok közé emeli őt. *Menjou* nem volt mindig ilyen jólkereső ember. Hiszen csak néhány esztendővel ezelőtt bukkant fel nagy szerepekben, addig kis intrikus szerepekben játszott. *Menjou* kitűnő komikus lett és az amerikai moziközönség körében olyan kedvelt, hogy egyszerűen csak „*Edalf*”-nak szólítják, ami magyarul Adolft jelent.

A háború kitörésének évében *Edalf* állás nélkül kóválygott London uccáin. Egy fillér nélkül, mint afféle állástalan színész, akinek minden vágya az volt, hogy sűgő vagy ügyelő lehessen valamelyik hatodrangú vidéki vándorszínésztruppban. De ez sem sikerült neki, hiába jelentkezett egyik színházi ügynökségnél a másik után. Végül az egyik ügynökségnél szerencséje volt, mert az ügynök ezzel fogadta:

— Elmehet egy kis vidéki társulathoz, mint naturburs. Van kedve?

— Nekem pénzért mindenhez kedvem van — mondta *Menjou*.

— Nem olyan egyszerű — mondta az ügynök. — A társulatot egy hölgy vezeti, aki szereti, ha a naturbursok udavarnak neki.

— Miért ne? — mondta *Menjou*.

— Én szívesen udvarlok.

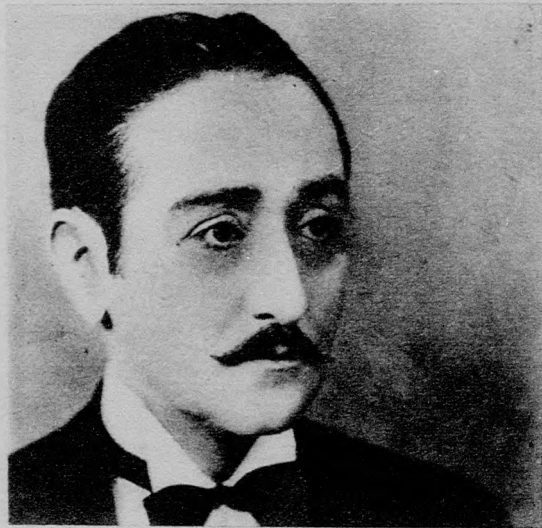
— De mégis baj van! — mondta az ügynök.

— Miért?

— A dírekrizis 50 éves...

Szegény *Menjou* először elszédült, de olyan éhes volt, hogy vállalta ezt is...

Másnap jelentkezett az igazgatónőnél, aki korát meghazudtolva legalább hatvanesztendősnak látszott. Az ügynök hazudott, mert *Menjou* megtudta bizalmas úton, hogy a dírekrizis nem 50, hanem 60 éves.

Adolphe Menjou legújabb fényképe

És valóban úgy történt minden, ahogy az ügynök mondta. Udvarolni kellett az agg színésznőnek. *Menjou* megkapta a gázsiját és hébe-hóba udvarolt is az igazgatónőnek. De csak nagyon hébe-hóba.

Az igazgatónő meg is kérdezte tőle:

— Miért nem foglalkozik ön többet velem, kedves *Edalf*?

És *Menjou* mosolygott.

— Többet fogok foglalkozni önnel-

asszonyom, de csak egy feltétellel...

Pirulva válaszolt az igazgatónő:

— Halljuk:

— Ha felemeli a fizetésem 20 százalékkal...

— Megőrült? Milyen alapon?

Menjou ceruzát vett a kezébe és nyugodtan számolt:

— Az ügynök, aki ideszereződött, azt mondta, hogy ön ötven esztendősné...

— Na és?

— Ezzel szemben ön hatvan... Tehát husz százalékkal több. Ezért husz százalékos fizetésemelést kérek...

Az igazgatónő elájult.

*

Menjou ezután már nem töltött sok időt a társulatnál...

Csak tíz percet...

Életre kelt Verne Gyula magyar tárgyú regénye

Az emigrációban élő hazafiak közt volt Sándor Mátyás gróf és két barátja, Báthory István és Zathmár László.

Báthory István Triesztben élt feleségével és Péter nevű fiával. Ide vetődött egy Sárkány nevű minden gazságra kész kalandor, aki véletlenül megkaparította Sándor Mátyásnak egy Báthoryhoz intézett levelét, melynek tartalma elegendő volt arra, hogy a három magyar urat vesztőhelyre juttassa.

De a levél titkos jegyű szavakból állt és Sárkány csak úgy tudott a titkos írás kulcsához jutni, ha valami uton-módon beférkőzik az összeesküvők társaságába. Ez egy Torontál nevű bankár segítségével sikerült is neki és Sárkány följelentésére a három magyar urat letartóztatták. Egy viharos éjszakán mindhárman megkockáztatták a szökést. Sándor Mátyás és Báthory el tudott szökni. Menekülés közben Báthoryt egy csendőr golyója halálosan érte. Sándor Mátyás csak úgy tudott menekülni, hogy a háborgó tenger hullámai közé vetette magát és úgy tűnt el üldözői szemei elől.

Tizenöt év múlt el. Báthory Istvánné Péter fiával együtt Raguzában élt. Ugyanide költözött Torontál Simon is, aki az áru-lás díján megosztozott Sárkánnyal és most bőségben és pompában élt. Báthory Péter szerette Torontál leányát, a szép Szávát és Száva sem idegenkedett Pétertől.

Ugyanebben az időben egy titokzatos yacht jeient meg Raguzába kikötőjében. Senki sem tudta, hogy honnan jött, csak annyit tudtak, hogy a tulajdonosa Antekirtt orvos.

Báthory Pétert egy éjszaka orozva leütötték, ugyanakkor Szávát is valami álomitalal elkábították és egy kalózhajón ismeretlen helyre vitték. Antekirtt életrekellette Pétert és magánál tartotta, hogy majd segítségére legyen a hosszú munkájában. Mert Antekirtt orvos nem volt más, mint a rejtélyes módon eltűnt Sándor Mátyás.

Szavát Sárkány parancsára Tripoliszba szállították és ott őrizték.

Antekirtt, mielőtt Sárkány üldözésére indult volna, elment előbb Raguzába, hogy Báthorynének visszaadja halottnak hitt fiát. Itt tudta meg, hogy Száva az ő lánya, akit Torontál haszonlesésből vett magához. Nyomban utnak indult és vele ment Péter is. Antekirtt, aki a világ minden részében jól fizetett ügynököket tartott, ügynökei révén megtudta, hogy hol őrzik Szávát. Az Electric nemsokára ki is kötött a tripoliszi parton és ügyes fogással megszöktették Szávát őrzője elől. Ugyanekkor végre kézre került Sárkány is és nemsokára ott, ahol két cinkostársa nézett remegve sorsa elé.

Torontál és Sárkány egy sziklaszigetre kerültek, amely alá volt aknázva és csak egy vigyázatlan lépés kellett, hogy a villamos áram, mely az aknákat felrobbantja, meginduljon.

A közeli Antekirtt-szigetről látták a robbanást, amely eltüntette a sziklazátonyt a tenger színéről és vele együtt a két gonosztevőt is, akiknek bűnös lelkét a gazságok egész halmaza terhelte...

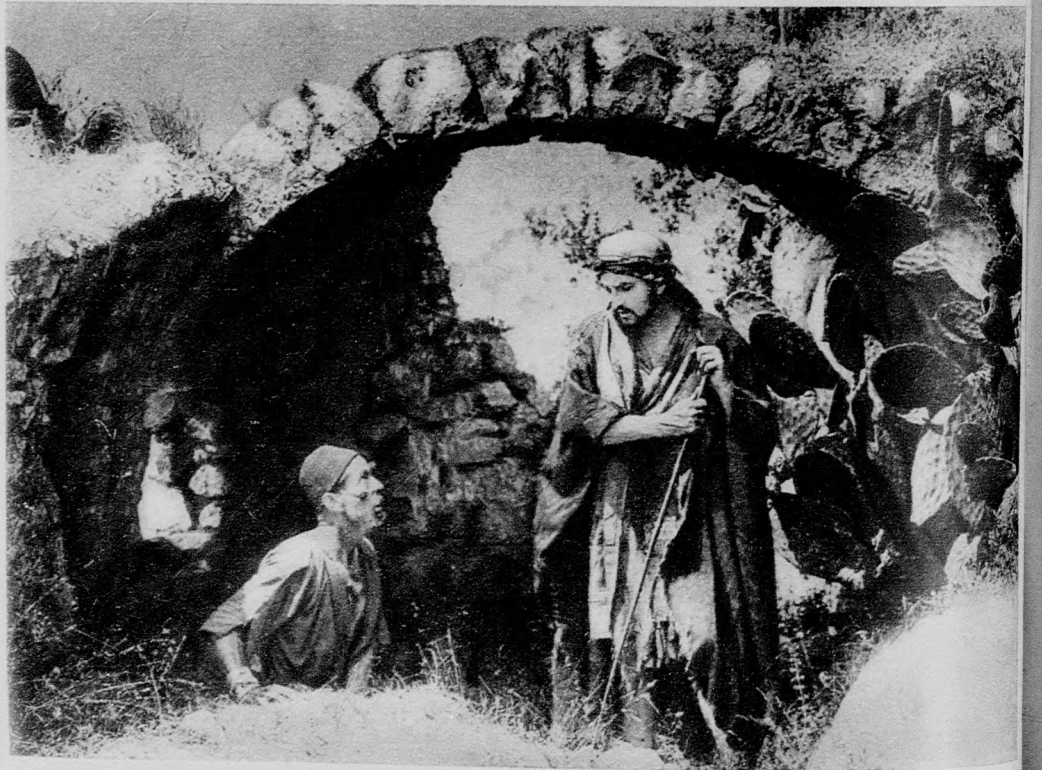
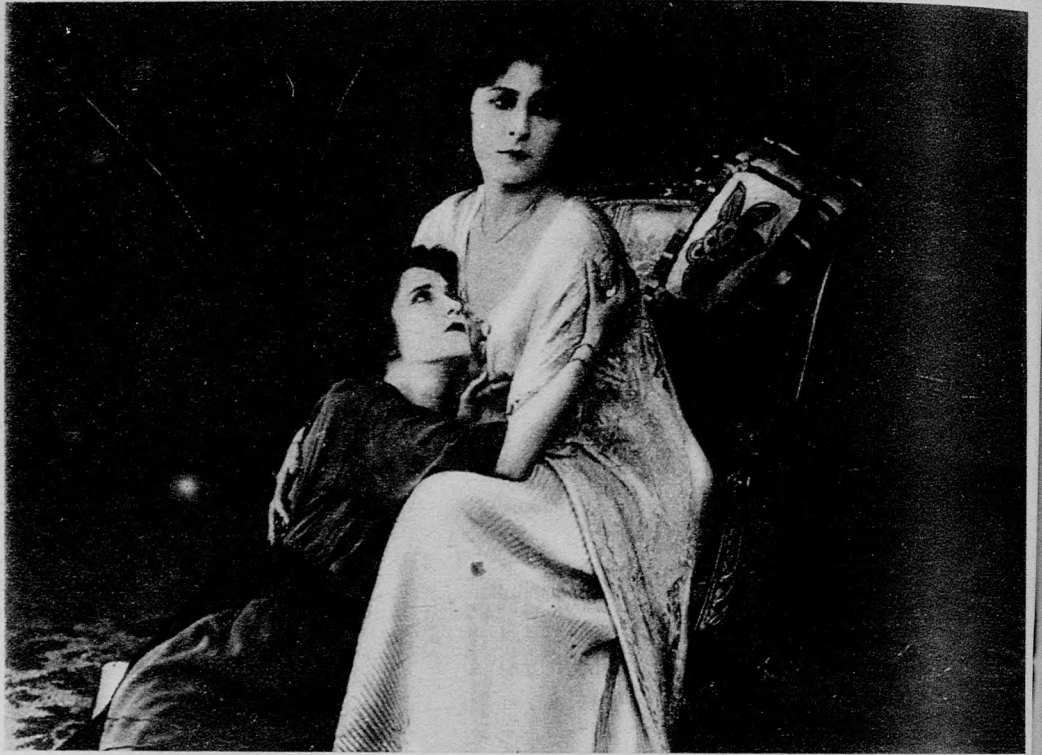

Ivette Andreyor

„Sándor Mátyás” című film női főszerepében. Bemutatja az Omnia április 12-én (Gaumont-film)

**Jelenetek a „Sándor Mátyás”
című filmből**

Bemutatja az Omnia április 12-én (Gaumont-film)

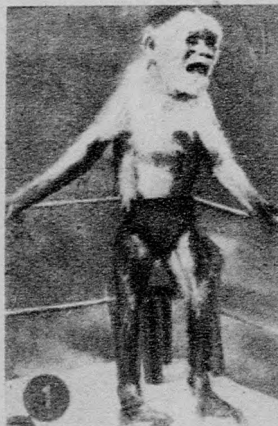

Jelenet a „Sándor Mátyás“ című filmből
Bemutatja az Omnia április 12-én (Gaumont-film)

Majomprimadonna a ringben

Ugyebár emlékeznek még a képs-lapokban számtalanszor megjelent bájos amerikai felvételre? A jóságos rendőrbácsi kézenfogva vezeti át az eltévedt ijedtszemű fiúcskát a forgalmas street tulsó oldalára. És jobbról-

A bajnok

balról az autók százai állnak türelmesen és várják, hogy a kisfiú túllépje a veszedelmes zónát.

Ez a megható felvétel jut mindig eszembe, ha egy-egy olyan esettel találkozok, amely megint csak azt bizonyítja, hogy Amerikában a legnagyobb úr: a gyermek.

Most is olyan esetről számolok be, amely a nagy amerikai gyermekkultusz dokumentuma.

Los-Angelesben a gyermekek multságára újabban boxmérkőzéseket rendeznek. Az olvasó persze csodálkozik. Mi öröme lehet a gyermeknek az idegizgató, véres, hátborzongató

sportban? Tessék megnyugodni! Ezek a boxmérkőzések nem olyanok, mint a megszokottak.

Résztevőik nem emberek, hanem okos, bohókásan ugránczó majmok.

Egy híres állatsereglet tulajdonosa rendezi a különös boxmeccseket, amelyeken a gyermekek ezrei jelennek meg. Valóságos boxhajnokság folyik le a majmok között. A közönség már névről ismeri a rondon mérkőzőket és a legszebb Chopin muzsikánál is szebben hangzik

az a lárma, amellyel a nagy gyereksereg biztatja kedvencét...

A boxmérkőzések teljesen szabályosan folynak le. Igazi bíró felügyel a szabályok betartására.

A bajnokság győztese Tommy lett. Tommy ma olyan népszerű Amerikában, mint Lindbergh volt a nagy bravúr idején. A képs-lapok telivannak a fotografiáival, a kirakatokban az ő portréja állítja meg a járókelőket, a vicclapok vicceket hoznak róla és az operettekben a színész csak akkor ér el sikert, ha Tommyval kapcsolatban rögtönöz. Tommyt egy dollármilliomos meg akarta vásárolni gyereke számára, de a gazdája olyan elképzelhetetlen összeget kért, hogy a jósívű apa

Aki kikapott

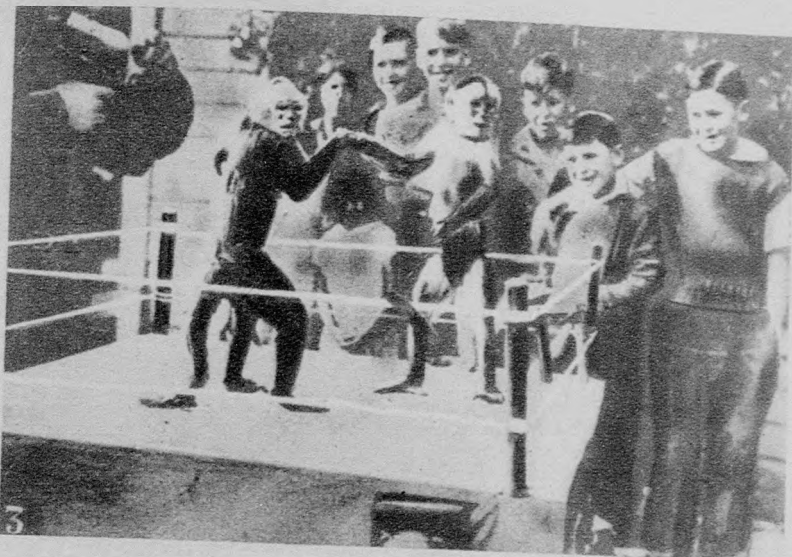
Az indulás

meggondolta a dolgot.

A többi „boxolók” nagyon irigylik Tommyt, a sztárt. Az egyik ellenfele legutóbb már utánózni kezdte őt...

Az utánzásra harsogó kacaj volt a válasz.

Los-Angelesben a gyerekek azzal hajtják álomra fejüket, hogy bár övék lenne Tommy... A felnőttek ezzel szemben azt kívánják, hogy bár övék lenne az a pénz, amit Tommyn keresett a gazdája.

Knock-out!

Az olasz királyné magyar nótákat hallgatott

Loránd Edith, a Berlinben élő kitűnő magyar hegedűművész nő rokonai látogatására a napokban Budapestre érkezett. Loránd Edith egyike azoknak az idegenbeszakadt magyar művészeknek, akik itthon nem találták meg a lehetőségeket tehetségük kibontakozásához és kénytelenek voltak külföldön szerencsét próbálni. Loránd Edithnek kedvezett a szerencse, amit itthon nem tudott elérni, külföldön az ölébe hullott. Háromévi távollét után megérte azt, amire minden külföldön élő magyar művész vágyik: itthon is ismerik a nevét.

A „Délbáb” munkatársa felkereste Loránd Edith művésznőt háromévi távolléte után otthonában. Loránd Edith három évig tartó külföldi útjáról a következőket mondotta:

— Három évvel ezelőtt utaztam ki Berlinbe. Bizony, az első napokban nem tudtam, hogy fogom kezdeni. Koncertet rendeztem. Hallatlan izgalommal léptem első koncertem estélyén a dobogóra. Tudtam, hogy minden ettől függ. Féltem Bertintől, attól a nagy zenei kultúrájú várostól. Az első koncertem sikerült, aztán minden ment magától. A lapok zenekritikusai felfedeztek. Hátsós cikkek jelentek meg rólam a legelőkelőbb német zenei ujságokban és beérkeztem.

Az első koncertem után rengeleg szerződési ajánlatot kaptam a legnagyobb berlini hangversenyirodától. Külföldi sikerem nagy részét a rádióknak köszönhetem.

A rádióba magyar dalokat játszottam húsztágú kísérettel.

Itt nemcsak hegedültem, de hegedűmmel vezeltem a nagy zenekart is. E koncertem után Olaszországba hívtak, ahol több koncertem volt. Feledhetetlen élményem az az este, amikor őfelsége az olasz királyné előtt játszottam.

Őfelsége kívánságára a „Csak egy kislány van a világon”-t meg kellett kétszer ismételnem.

Olaszországi turnémat meg kellett szakítanom. Ugyanis elutazásom előtt a legnagyobb német gramofónnyárral kötöttem szerződést. A terminus lejárt és nekem eleget kellett tennem szerződési kötelezettségemnek. Több mint 1000 gramofónlemezem van, ezek között legnagyobb részben magyar muzsika. Bartók, Kodály dalait játszottam és a lemezeknek nagy sikere volt Németországban. Sajnos, Pesten csak kevés ideig maradhatok. Szerződéselem szólít vissza Berlinbe...

Egy kutya, aki szereti a tapsot

Szívesen járok a varietékbe és cirkuszokba, mert szeretem látni az emberi ügyesség, leleményesség, erő és türelem nagy próbáit. De a fényes esti előadásoknál még sokkal nagyobb élvezetet jelent számomra, hogyha a délelőtti próbákon figyelhetem meg az artistákat. Mert igazán megismerni a varieték és cirkuszok népét ezeken a próbákon lehet, amikor nem vakító reflektorfényben, kifestve, csillogó flitterekkel ékes ruházatban produkálják magukat a színpadon vagy a porondon.

Hihetetlen az a türelem, kitartás és szívósság, amellyel számtalanszor

elpróbálnak valami új mutatványt. Különösen az állatszeliidítők, akik négylábú társaikkal együtt produkálják magukat, dolgoznak szorgalmasan.

Vannak ugyan kedves és ritka kivételek a négylábú artisták között, akik valósággal ambicionálják a szereplést, a sikert. Ezek közé a kivételek közé tartozik és ezért az egész artista-társadalomban jólismert egy Ecifiero nevű olasz artista foxterrierje.

Ez a derék négylábú artista eleinte semmi különös jelét nem adta rendkívüli tehetségének és becsvágyó természetének. Éppen csak annyira volt ügyes és igyekvő, mint a többi közön-

séges foxterrierek. Ecifiero nem is rótt rá valami különös feladatokat, hanem csak egész egyszerű mutatványokra tanította.

Amikor azonban a kutya először fel lépett egyszerű mutatványaival a nagyközönség előtt és siker kísérte, egyszerre, egy csapásra megváltozott a foxi.

A másnap délelőtti próbán olyan tűzzel, szorgalommal és kitartással próbált, hogy gazdája nem is tudta, hova legyen a csodálkozástól. Alig győzte kitalálni a kutya számára az újabb gyakorlatokat. A foxi pedig tanult rendületlenül, gyakorolt és előfordult az is, hogy amikor a gazdája kifáradt a próbálásban, a kutya privát szorgalmából két első lábára állt, szaltókat vágott vagy egyensúlyozta magát.

Ecifiero és a foxija

Sz
akit
nak,
Kuli
és K
kiséri
nak a
pel, e
zöldtet
követte
mint
megvő
A sz
pénzén
Még l
élette,
tély ne
mindig
és nagy
rán, n
őreg, b
fájt nek
voltak u
nia. Pá
Annak,
séről. É
pelésére
— Né
indultam
kiadtam
ettem.
Anna
reggelit A
A költő
az ételnek
szót sem.
ség gerjed
fiút. Ami

Széplábu Anna, egy nefelejsuccai leány, akit tulajdonképpen Soltész Annának hívnak, a Belvárosi Színházhoz került görlnék. Kulinda tanár úr, aki Annába szerelmes és Koltay András, akibe Anna szerelmes kísérik pályáján. Annának nagy sikerei vannak a színházban, annyira, hogy mr. Appel, egy amerikai színházi ügynök leszerződte és kivitte magával Párizsba. Annát követte Párizsba a szerelmes Kulinda is, mint manager, aki arra vállalkozott, hogy megvédi őt az esetleges veszélyekkel szemben. A szerelmes költő, akinek versei Anna pénzén jelentek meg, nem ment Párizsba. Még Pesten úgy alakult Széplábu Anna életé, hogy kénytelen volt egy báró Keresztély nevű ember barátnője lenni. Ez a báró mindig lovagiattan volt Annával szemben és nagy haraggal váltak el. Anna szomorúan, megtörtén ment ki Párizsba, sajnálta öreg, beleg édesanyját, de a legjobban az fájt neki, hogy a költőt, akinek szép sikerei voltak verseskönyvével, Pesten kellett hagynia. Párizsban nagy sikere volt Széplábu Annak, a lapok gyönyörűen írtak szerepléséről. És az előadás után Anna nagy meglepetésére Koltay András megjelent Párizsban.

— Néhány pengővel a zsebemben indultam el. Ami pénzem volt, azt kiadtam cigarettára. Két napja nem ettem.

Anna intézkedett, hogy hozzanak reggelit Andrásnak.

A költő mohó étvágygal esett neki az ételnek. Amíg evett, nem szólt egy szót sem. Anna szívében nagy melegség gerjedt, ahogy nézte az éhes pesti fiút. Amikor András letette a villát,

szó nélkül odament Annához, letérdelt előtte és megcsókolta a lábát.

— Miért jöttél? — kérdezte Anna.

— Olvastam az ujságban, hogy milyen nagy sikered volt.

— A pesti lapokban is benn volt?

— Igen. És úgy éreztem, hogy ebben a nagy városban nagy szükséged lehet rám, hát kijöttem.

— Nagyon örülök, hogy kijöttél — mondta Anna. — Itt nem lesz semmi gondod, hiszen nekem most annyi pénzem van, mint a pelyva...

— Nem fogadok el pénzt — mondta András. — Dolgozni fogok és megélek majd.

— Mit tudsz dolgozni, András?

— Majd verseket írok.

Anna kacagott.

— És gondolod, hogy akad Párizsban kiadó, vagy ujság, amelynek magyar versekre van szüksége. Hát te nem tudod, hogy itt mindenki francia és a franciák éppen úgy tudnak magyarul, mint mi franciául...

András csóválta a fejét.

— Erre nem is gondoltam... De nem baj. Majd lefordítatom a verseimet.

— Ennek sincsen semmi értelme — mondta Anna. — Senki sem fog vállalkozni arra, hogy a verseidet lefordítsa...

— A franciák is el fogják ismerni, hogy én egy nagy költő vagyok.

— De nekik van éppen elég francia költőjük...

— Olyan, mint én, nincsen.

— András, már megint nagyozol!

András kissé lehiggadt. Majd elismerte, hogy a franciáknak is vannak elég jó költőik...

— Ne beszéljünk tovább ezekről a dolgokról — mondta Anna. — A fontos, hogy itt vagy. Nagyon gyakran gondoltam rád...

— Én is!

— A premiérem napján különösen nagy tüzzel gondoltam az én kis pesti költőmre. Szinte vártalak...

— Hát nincsen senkid?

— Nincsen. Csak az öreg tanár.

— Kulinda itt van?

— Igen.

— Mit csinál?

— Vigyáz rám... Óh milyen jól tette, hogy utánam jöttél. Boldogok leszünk András.

— Azért jöttem...

— Gyere közelebb és csókolj meg.

És egy igazi, hamisítatlan pesti csók csattant el Párizs kellős közepén.

Azután sétálni mentek. Ott álltak az Opera előtt. Kissé megszedültek a hatalmas arányoktól, a közlekedés bábeli tumultusától, de Anna nem állhatta meg, hogy ne mondja:

— Az Oktogon tér szebb.

— Sokkal szebb — mondta András.

Amikor egy francia közlekedési rendőrt láttak dolgozni a boulevard keresztelődésénél, András felkiáltott:

— Mennyivel különb egy pesti közlekedési rendőr. Csodálom, hogy ez a vézna ember tud imponálni az autobiloknak.

És a boulevardoknál sokkal jobban tetszettek nekik a pesti körutak.

Amikor átmentek a Szajrán, András így kiáltott fel:

— Itt vagyunk Budán!

— Buda szebb — mondta Anna.

És ebben megegyeztek...

Este András is eljött a színházba. Senki úgy nem tapsolt az egész nézőtéren, mint ez a fiú. Anna száma után lerohant a színészbejáróhoz, de a portás nem akarta beengedni. András tudott annyira franciául, hogy megértette magát.

— Én Soltész Anna földije vagyok! Erre a portás nagyot köszönt neki és beengedte.

És András csakhamar megtalálta Anna öltözőjét. Nem ment be azonnal, még rendbe akarta hozni magát az öltöző ajtaja előtt.

Ekkor hangokat hallott ki.

Nem akart hinni a fülének...

Báró Keresztély hangját hallotta. Hogy mit beszél, azt nem tudta ki-

venni, de tisztán felismerte a báró hangját.

És mi játszódott le ezalatt odabenn az öltözőben?

Báró Keresztély nem tudott be nyugodni Anna elutasításába. Addig könyörgött Annának, míg az beengedte az öltözőjébe.

— Ne rúgj el magadtól, hiszen téged szeretlek...

— Menjen, báró — védekezett Anna!

— Nem megyek el innen addig, amíg meg nem ígеред, hogy ismét az enyém leszel.

— Soha! — mondta Anna.

— Anna, könyörgöm, légy az enyém...

— Soha! Takarodjék... Hiszen felesége van.

— Nem szeretem.

— Hát szeresse...

— Csak a pénzéért vettem el!

— Ennél nagyobb gazságot nem mondhatott volna nekem, báró...

— Nem élem túl, ha kidob...

— Már pedig kidobom!

A báró nem tudta tovább türtöztetni magát. Felugrott és nekivetette magát Annának.

Dulakodtak.

Kulinda tanár nem volt a színházban.

Ebben a pillanatban kitárult az öltöző ajtaja. Feldúlt arccal, halál-sápadtan András jelent meg ott.

Most pontosan úgy látszott, mintha a báró átölelve tartotta volna Annát.

András csak ezt látta. Arról nem tudott, hogy dulakodás volt és hogy Anna védekezett a báró támadása ellen.

És egy rettenetes hang hagyta el András ajkát.

Csak ennyi volt:

— Anna!

De ebben a szóban visszatükröződött a fiú lelkiállapota. Kimondhatatlan, fájdalmas csalódás érződött a betűk között.

— András, én nem... — kiáltotta Anna.

András most már lecsillapodott a kiegyenesedett újból.

— Mindent láttam — mondta. — Azt hazudtad, hogy nincsen senki.

Eljöttem utánad Budapestről Párizsba és ez történt. Nem szégyelled magad?

— De András!

Anna könyörgő, könnyfojtó hangja nem hatott Andrásra.

— Elég volt. Felejts el, Anna. Jó mulatást kívánok továbbra is a báró úrral. Fogalmam sem volt róla, hogy együtt jöttetek Párizsba. Ha tudtam volna, akkor nem jövök utánatok...

— András, nem igaz! — sírt Anna.

— Hazudsz és nem érdemelted meg, hogy egy pillanatig is szeresselek — mondta András.

Aztán kiment és bevágta az ajtót.

Anna elájult. Orvost hoztak, aki magához térítette.

A báró tanácsosabbnak vélte, ha eloldalog.

Senki sem tudta, hogy mi történt Széplábú Anna öltözőjében. A lapok megírták ugyan, hogy a nagy magyar táncosnő rosszul lett, de hogy miért, mi okozta az ájulást, azt sosem tudta meg a nagyérdemű közönség.

Kulinda tanár hiába faggatta Annát.

— Mi történt? Miért lettél rosszul?

Azt mondják, hogy lárma is hallatszott az öltözőből.

— Nem igaz — mondta Anna.

— Én is hallottam...

— Rosszul hallotta.

Appel pedig megkérte Annát, hogy senkit se engedjen be az öltözőjébe.

— Nem szeretem a botrányokat, művésznő — mondta.

Anna határozottan mondta:

— El akarok menni Párizsból...

— Nem lehet. A szerződése még hat hétig itt tartja.

— Appel úr, könyörgöm, menjünk!

— Mi oka van elmenni?

— Nem bírom tovább...

Appel értelmellenül nézett Annára.

— Nem értem — mondta. — Hiszen itt mindene meg van, amire szüksége van. Nagy siker, egész Párizs magáról beszél. Ragyogó lakásban lakik és annyi pénzt keres, amennyit akar.

Nincsen semmi értelme a vendégjátékok megszakítani és nem is hiszem, hogy a Moulin Rouge igazgatósága belemenne ebbe.

— Fütyülök a Moulin Rougra —

— mondta Anna.

— Miért?

— És Anna nem tehetett róla, de úgy érezte, hogy ezzel a nyers amerikai üzletemberrel szemben őszinte lehet.

— És mindent elmondott mr. Appelnek. Még azt sem hallgatta el, ami az öltözőjében történt.

— Ezen már nem lehet segíteni —

— mondta az amerikai.

— Mit csináljak?

El akarok menni Párizsból...

— Maga semmit. De majd én házi kezelésbe veszem azt a bárót.

— Hogyan?

— Amerikai módon megmondom neki a véleményemet . . .

— Hogy csinálja azt?

— Knock out — mondta az amerikai jelentős mozdulattal.

Anna szomorúan nézte menedzserét.

— Ez nem segít rajtam — mondta.

— Miért nem?

— Mert ezzel a knock outtal Koltay András még nem tudja meg a valóságot.

— Majd azt a fiút is felvilágosítom.

— Hogyan!?

— Amerikai módon.

— Csak nem akarja őt is knock outolni?

— Nem. De megmondom neki, hogy egy marha és hogy sose higgyen a látszatnak. Valószínűleg most már magához tért az a fiú, mert olvasta a lapokban, hogy maga elájult az öltözőjében. Ha igazán szereti, akkor vissza fog jönni és lesz puszi . . .

Az amerikai sokáig nevetett.

— Én a maga lelkét is menedzselni fogom — mondta. — Még ha maga nem akarja, akkor is.

Anna szomorúan állt a függöny előtt

— Akarom — mondta Anna mosolyogva.

— Hol lakik az a fiú?

— Nem tudom.

— Majd megkeresem. Good by.

És az amerikai elment.

Báró Keresztély nagyon csodálkozott azon másnap, hogy egy teljesen idegen úr keresi őt.

— Appel vagyok — mondta az idegen, amikor a szolgál bebocsátotta.

— Mit tetszik?

— Fel akarom önt pofozni — mondta az amerikai és máris levette a kabátját . . .

— De uram, én önt soha életemben nem láttam — dadogta a báró, aki nyilván azt hitte, hogy egy örülttel áll szemközt.

— Ez még nem ok arra, hogy önt ne pofozzam meg — válaszolt az amerikai. — Vegye le a kabátját és boxoljunk.

— De miért, kérem? — remegett a báró.

— Mert ön egy gázságot csinált.

Az amerikai olyan vésztfóslóan nézett a báróra, aki félt kiáltani az inasok után. Kénytelen-kelletlen levette a kabátját.

Azután minden átmenet nélkül boxolni kezdtek.

Már a haradik csapásnál utólérte a bárót egy igazságos knock out.

Amikor magához tért a báró, még mindig ott találta az amerikaiat.

Appel felségítette a földről a bárót és leültette.

— Legyen szíves, báró úr, foglaljon helyet. El fogom magának magyarázni, hogy miért vertem félig agyon.

Szegény báró kénytelen volt helyet foglalni.

És az amerikai beszélni kezdett.

— Ön egy jellemtelen csirkefogó — mondta. — Én most félig agyonvertem magát, de ön megérdemelte volna, hogy egészen agyonverjem. Mit csinált ön Soltész Annával?

— Semmit — dadogta a báró.

— Ráadásul még hazudik is. Én mindent tudok. És ha még egyszer ráveti a szemét Annára, akkor jaj magának. Én mindig és minden körülmények között meg fogom védeni a mérvésznot, akit menedzselek . . . Értette?

— Értettem.

— Ez nem elég. Ezenkívül adja még írásban, hogy maga támadt rá Annára az öltözőben és hogy nincsen

A
**PESTI
HIRLAP
VASÁRNAPJA**

A LEGNAGYOBB
MAGYAR LAP

32 OLDALAS

PÁRATLANUL
GAZDAG
VASÁRNAPI

INGYEN

MELLÉK-
LETE

maguk közt semmi és már hónapok óta nem is látták egymást....

A báró nem mert ellenkezni.

Mindent megcsinált, amit az amerikai kívánt.

Öt perc múlva az írással a zsebében kereste Appel menedzser Koltay Andrást Párizsban.

Az írás így szólt:

„Ezennel kijelentem, hogy Soltész Anna művésznőt a párizsi Moulin Rouge-ban levő öltözőjében durván meglámadtam és úriemberhez nem illő módon viselkedtem vele. Elismerem, hogy Soltész Anna úrnő elkésredetten védekezett és amikor az öltöző ajtaja kitárult, akkor is el akart lökni magától. Viselkedésemért Soltész Anna úrnőtől bocsánatot kérek és becsületszavamra kijelentem, hogy neki soha kellemetlenkedni nem fogok.

Báró Keresztély Fülöp.”

*

Kulinda tanárnak alig sikerült Annát megvigasztalni. A művésznő mindenáron vissza akart utazni Budapestre. Kulinda nagynehezen mégis rábeszélte, hogy maradjon, hivatkozott arra, hogy Anna nem szegheti meg Appellel kötött szerződését.

A párizsi siker napról-napra fokozódott. Anna divatba jött Párizsban. Egy cipőkrémgyáros forgalomba hozta a Soltész Anna-krémet, de már árultak Soltész-hajnövesztőt és Soltész-nadrágtartót is.

Az utolsó este pedig valóságos virágördövel árasztották el a színpadot. Az ének után viharzerű taps következett és Anna szomorúan, meghatatlan állt a függöny előtt. A lapok nagy cikkekben búcsúztatták Soltész Annát és felszólították a Moulin Rouge igazgatóságát, hogy hosszabbítsák meg a magyar művésznő vendégjátékát.

*

Szegény András cél nélkül kódogott Párizs uccáin. A torkát a sírás fojtogatta. Most nem érzett semmi szerelmet Anna iránt. Utálta Párizst, amely ilyen csúnya szenzációkat termelt számára. A boulevardokon siető tömeg félrelökte őt az útjából.

Kiforgatta zsebeit és egy fillért sem talált bennük.

Szeretett volna visszamenni Budapestre, de nem tudta, honnan szerezzen pénzt. Mr. Appel hiába kereste

az egész városban a fiatalembert, hogy felvilágosítsa őt tévedéséről és megmutassa neki a báró nyilatkozatát, hogy csak ő erőszakoskodott Annával. Még a rendőrséggel is kerestette a fiút, de a legügyesebb detektíveknek sem sikerült a nyomába bukkanni.

András lassan elvetődött egy munkaközvetítőhelyre. A hivatalnok szigorúan rivallt rá.

— Mit akar?

— Munkát — felelte András tört franciasággal.

A hivatalnok végigmérte, de tekintetéből András nem olvasott ki semmi jót. Ez a tekintet gyakran ismétlődik meg Párizsban, így néznek a franciák arra az idegenre, aki nem pénzt hozott a városba, hanem ellenkezőleg, pénzt akar elvinni.

— Mi a nemzetisége? — kérdezte a hivatalnok.

— Magyar vagyok! — mondta András.

— Mi a foglalkozása?

— Költő vagyok, mint Verlain — mondta.

Harsogó nevetés kísérte ezeket a szavakat. A francia hivatalnok úgy nevetett, hogy kollégái a szobákba csődültek. Mindenki látni akarta a magyar költőt, aki munkát keres.

— Miért nem megy haza? — kérdezte a hivatalnok.

— Mert nincsen pénzem.

Más körülmények között elutasították volna az ajánlközöt. De tettszett a munkaközvetítő hivatalnoknak András fellépése.

— Mínedenfajta munkát vállal?

— Csak becsületes munkát — felelte András.

Ismét nevettek.

— Csak nem gondolja, hogy hatorésre akarjuk leszerződtetni. De van egy hajóstársaságnak az ajánlata. Cherbourgban hajókuktát keresnek. Volna kedve erre vállalkozni András elpirult.

— De uraim, én költő vagyok!

— Attól még nagyszerű kukta lehet magából.

— Igazuk van. Paul Rimbeaud volt kukta. Vállalkozom. Mennyi fizetést kapok?

— Tíz dollárt egy hétre.

— És kiszállhatok Amerikában?

— Ha az ottani hatóságokkal tudja intézni az ügyét, akkor igen. Nos, vállalkozik, költő úr?

— Vállalkozom — mondta András rövid gondolkodás után.

A munkaközvetítőben utiköltséget és előleget adtak Andrásnak. Megmondták neki, hogy hol kell Cherbourgban jelentkeznie. Egy nap mulva András már ott sétált fel és alá a nagy cherbourgi mólón.

*

Mr. Appel pedig hiába kereste Andrást Párizsban. Szomorúan ment vissza Annához.

— Csak félig intéztem el az ügyét, Anna.

— Megtalálta Andrást? — kérdezte Anna izgatottan.

— Azt a bolond költőt nem találtam meg. Ellenben a bárót félig agyonvertem és ezt az írást csikartam ki belőle...

Ezzel átadta az írást.

Csak hosszas rábeszélés után sikerült mr. Appelnek Annát rábírnia arra, hogy folytassa párizsi vendégszereplését. Anna csak nehezen törődött bele abba, hogy továbbra is Párizsban kell maradnia, de nem

akarta megszegni mr. Appelrel kötött szerződését.

*

Amikor a szerződés lejárt, a színház újabb ajánlatot tett, amelyet azonban Annának nem fogadtak el. Elutaztak Párizsból Cherbourgba, hogy Amerikába hajózzanak át.

Cherbourgban már várta őket a hatalmas óceánjáró gőzös, a „Majestic”, amelyen mr. Appel Anna számára kajütöt rezerváltatott. Sokan utaztak Párizsból Amerikába, voltak köztük nagy számmal olyanok is, akik látták Annát a Moulin Rouge-ban. Felismerték és a magyar művésznő nagy óvációkban részesült. A kapitány, egy fiatalarcú, ősz angol, gyorsan üdvözlőbeszédet mondott és kifejezte azon reményét, hogy a hajó közönségének lesz része abban a magasabb élvezetben, hogy meghallgathatják Soltész Anna énekét és táncát.

És a hajó elindult. Kulinda tanár, mint rendesen, a poggyászok számolásával volt elfoglalva. Mr. Appel bezárkózott fülkéjébe és aludt. Hihetetlen sokat tudott aludni ez az ame-

A kapitány gyorsan üdvözlő beszédet mondott

rikai. Vajjon mit álmodhatott? Mit tud álmodni egy amerikai üzletember? Nyilván az amerikaiak nem álmodnak.

A hajó nekilendült a végtelen tengernek. Már egy órája mentek, amikor végre Kulinda elkészült az ő poggyászaival.

— Minden stimmel — jelentette Annának. — De nem egészen stimmel. Egy poggyással több van.

— Hogyan lehetséges ez? — kérdezte Anna nevetve.

— Negyvenhárom darabot számoltam össze a párizsi lakásban és poggyászaink megsaporodtak negyvennégyre.

Anna kíváncsi volt az ujszülött poggyászra, amelyet a tanár azonnal behozott a kajútbe. Egyszerű, szürke viaszosvászonnal átkötözött csomag volt. Kibontották és legnagyobb meglepetésükre vagy húsz könyvet találtak a csomagban.

Verseskötetek voltak. Húsz könyv, mind ugyanaz. „Nefelejcs ucca” — írta Koltay András, — ez volt a könyvek címlapján. Anna szemébe könnyek toltak. A diák hagyta nála ezt a csomagot és most az ő poggyásza közé keveredett. Találomra felcsapta a könyvet és belemélyedt a versek olvasásába. Aznap este hiába várta az óceánjáró elsőosztályú közönsége széplábú Annát, a művésznő nem jelent meg. Csak éjszaka, amikor végtelen ezüstcsikot rajzol a hold a tengerre, éjszaka, amikor sejtelmes csobogással szeli a hajó a tengert, ment fel Anna a fedélzetre. Nekitámaszkodott a korlátnak és nézte a tengert. A tenger nem szólt semmit, holott tud beszélni, a hangját különösen a boldog emberek értik meg. Ezeknek ragyog, tajtékzik, tarajosodik és hullámszik szünet nélkül, csak meg kell érteni! De Anna nem értett egy szót sem, mert nem volt boldog. Sőt, talán ő volt a legszerencsétlenebb az egész nagy hajón. Szembefordult a holddal és mintha a hold is sajnálta volna őt. Nem is érezte Anna, hogy tavasz van. Pedig a sirályok ott keringtek szerelmesen a hajó körül, néha lecsaptak egy-egy kis halacsckára, azután az ezüstös holdfényben kalimpáló halacsckával a szájukban szökkentek fel ismét a magasságok felé. Anna most nem látott semmit a tengerből. Túl a horizonton, ahol az ég és a tenger összeérnek, túl a végtelen távolságokon felrévedt a Nefelejcs ucca, a poros fákkal, a for-

dított S-betűjű szénkereskedés-cím-táblával, a szegény lányokkal, akik szapora léptekkel cipelték szegény kis életüket. A Nefelejcs ucca elkíséri azt mindenhová, aki ott született. És látta a gangot, a Steinert és látta a házmestert és látta az édesanyját, az egész multja ott fürdött a tengerben, a holdfényben. Most a hullámok kissé egymásnak lendültek, egymásba harptak, enyhe szél kapott belé Anna hajába. És a szél egyre erősbödött. Anna fázott, de nem hagyta magára a tengert.

Valahonnan a gépházból lárma hallatszott. Ijedten szaladgáltak a matrózok.

— Vihar lesz — mondta egy tiszt, aki elfutott Anna mellett. — Tessék lefáradni a kajútbe.

Anna nem mozdult. Nézte a csodálatos színjátékot. Kezdetben csak egy apró felhő takarta el a holdat. Ez a felhő, mintha nőni, terjedni kezdett volna, szinte pillanatok alatt befutotta az eget. És messze valahol villámlott. A villámlást nem kísérte mennydörgés, de a cikázó fénynél felhorkant a tenger, a hullámok megvadultak és emeletmagasan ostromolták a hajót. Aztán át is csapott a víz a fedélzeten. Anna csuromvízes lett és sós vizet érzett a szájában. Ekkor már úgy hánykolódott a tenger, hogy a kapitány elrendelte a fedélzet kiürítését, ami pillanatok alatt történt meg. Anna álmokórosan ment vissza a kajútjébe. Lefeküdt, de nem tudott elaludni. Egész éjszaka hallotta az orkán bömbölését.

— Szél fuj a Nefelejcs uccában — gondolta.

És aztán a diákra gondolt, a versekre, a Halászbástyára, a mult

XII.

Mr. Appel felébredt éjszaka, a vihar lárma zavarta meg álmában. Hirtelen nagy éhséget érzett. Csengettel és a belépő néger inasnak meghagyta, hogy hozzanak neki valami enniváló. A szobapincér kiszaladt a konyhába és már csak egy fiatal kukut talált ott, a főszakács és a szakácsok már régen lefeküdtek aludni. A szobapincér visszament az amerikaihoz és jelentette, hogy már senki sincs konyhában.

M. Appel dühöngött.

Újdonságok tavaszra

Rámán varrott
barna férficipő

P. 24.50

úgyanaz
crepptalppal

P. 29.50

Női drappcipő faszarokkal

P. 22.-

Női drappcipő trotteur-sarokkal

P. 22.-

French-coat cipő
crepptalppal

P. 27.-

Női drappcipő faszarokkal

P. 24.50

Női drappcipő faszarokkal

P. 22.-

Del-Ka

Hungária

Erzsébet-Körut 28. Rákóczi-ut 6.
Fiókok: Cegléd, Esztergom, Győr, Kaposvár, Kecskemét, Nagykovács, Pápa, Pécs, Szeged, Székesfehérvár, Szombathely.

Bálint János

— Én éhes vagyok! — kiáltotta — és nem tudok enni kapni az egész nagy hajón? Küldje ide azt a kuktát.

A szobapincér elrohant és nemsokára visszatért egy fiatal kuktával.

— Adj valamit enni — rivallt rá mr. Appel az ijedt kuktára.

— Nincsen — mondta a kukta.

— Ha nincs, akkor agyonlőlek. Mégis csak szemtelenség, hogy egy amerikai állampolgárnak ne adjanak enni, amikor éhes.

A kukta rémülten rohant el és nemsokára visszatért egy doboz szardíniával.

— Nyisd ki! — mondta mr. Appel.

— Nincs nálam konzervnyitó.

— Ott van az éjjeliszekrényen — mondta mr. Appel.

A kukta odament az éjjeliszekrényhez és kereste a szardínia-nyitókulcsot. Nem találta. De egy kinyitott levél feküdt az éjjeliszekrényen. A kukta csak egy futólagos pillantást vetett erre a levélre. Ez a pillantás is elég volt ahhoz, hogy meglássa a levél aláírását.

A kukta felkiáltott és elejtette a szardíniadobozt.

— Mi az? — kérdezte mr. Appel dühösen.

— A levél... a levél... — mondta a kukta.

— Micsoda levél?

— Uram, bocsásson meg — mondta a kukta, — amikor itt az asztalon a szardínianyitókulcsot kerestem, a tekintetem véletlenül ráesett ennek a levélnek az aláírására. Én ismerem ezt a báró Keresztélyt...

— Most nem ismernél rá, fiam.

— Miért nem?

— Egészen agyonvertem.

— Egészen agyon kellett volna verni — mondta a kukta.

Mr. Appel csodálkozva nézte a fiatalembert.

— Nem úgy viselkedsz, mint egy kukta — mondta. — Mi közöd ehhez a báróhoz?...

— Semmi — mondta zavartan a kukta.

— Hát akkor miért izgat fel téged úgy, hogy láttad az aláírását?

— Ennek nincsen semmi jelentősége, uram, bocsánatot kérek.

Mr. Appel szúrósan nézte a fiút.

— Rögtön kifizetnék neked ezer dollárt, ha megtalálnád azt a fiút, akinek ez a levél címezve van. Ugye, te nem vagy amerikai? Hallom a

kiejtéseden, hogy európai vagy. Mi a nemzetiséged?

— Magyar vagyok!

— Magyar! Nagyszerű! Szeretem a magyarokat, amióta annyit keresek rajtuk. Hogy hívnak?

— Koltay András vagyok.

Az amerikai egy ugrással kinn volt az ágyból. — Hála a jó Istennek — kiáltotta. Aztán odarohant a kuktához és össze-vissza csókolta őt.

— A fene egyen meg, te csirkefogó!

— mondta. — Kerestelek egész Párizsban... Most olvasd el gyorsan azt a levelet, mert ha nem olvasod el és nem vonod le a konzervenciákat akkor agyonlőlek. Olvasd!

András meglepetten kapott a levél után. És megkönnyebbülten tette a levelet...

— Igaz ez, úram? — kérdezte

— Igaz.

— Ezt a levelet báró Keresztély írta?

— Hát persze...

— Óh, uram, micsoda állat voltam

— Hát persze. Állat voltál. Szarva marha.

— Hát lehet, hogy Anna szerem engem?

— Biztos. Én tudom, mert én vagyok a menedzsere...

Most már Andrással nem lehet bírni. Nekirontott az amerikai

— Anna itt van a hajón?

— Igen. Százötös kabin...

A kukta elrohant.

Az amerikai visszafeküdt aludni. Ugy, mint aki a dolgát jól elvégezte. Egy perc múlva már vidáman harkolt. Egészen megfeledezett szardíniáról...

*

Valaki kopogott a százötös kabinajtáján.

— Ki az? — felelte egy rémült női hang.

— Én vagyok!

— Kicsoda?

— András.

Egy sikoly válaszolt. Aztán lassan kinyílt az ajtó és Anna ott állt a kukta előtt pongyolában. Nem szólt egy szót sem, a következő pillanatban csókba forrtak és nem volt még ilyen boldog ember a nagy óceánban. András elmondott mindent, hogy lett kukta, mennyire el volt keseredve, elmondta a találkozását az amerikaival és bocsánatot kért Annától.

— Nagyon haragszom — mondta Anna. — Sosem szabad hinned a látzatnak. A báró rám támadt és én nem tudtam védekezni...

— Tudom — nevetett András. — Én is rád támadok most... hiába védekezel.

És Anna nem védekezett...

Réggel Kulinda tanár kopogtatott Anna kajütjében. Nem is lepődött meg, amikor ott találta a diákot kuktaruhában. Csak csendesen, szerényen megkérdezte:

— Hogyan került ide, fiatalúr?

Anna elmagyarázott mindent.

Kulinda megértette. És csendesen kiballagott. Belenézett a tengerbe. És a nagy-nagy óceánba, amelynek nincsen határa, beleesett egy pici könnyesepp a Nefelejcs uccából.

Appel úr volt a legboldogabb. Neki üzleti érdeke volt, hogy a táncosnő, akit menedzsel, boldog legyen. Ezért a boldogságért nem sajnált egy-egy összeget. Elővette a kuktát, akinek közben rendes ruhát kerített.

— Fiatal barátom, én tartozom magának ezer dollárral — mondta.

— Micsoda ezer dollárral?

— Egy amerikai mindig megtartja a szavát. Azt ígértem, hogy ezer dollárt kap, ha megtalálja azt, akinek a báró levele címezve van. Maga megtalálta...

És tíz darab ropogós százdollárost adott át Koltay Andrásnak, aki zavarában nem tudta, hogy a pénzt nézze, vagy pedig mr. Appelt.

Majd így szólt:

— Nem fogadom el a pénzt.

— Maga örült! — mondta az amerikai. — Minden pénzt el kell fogadni. És különben is, maga megérdemelte ezt a pénzt. Nekem meg megér ezer dollárt, hogy az, akit menedzselek, boldog. Higyje el nekem, ifjú költő, hogy ez az ezer dollár a legjobb üzleti befejtéseim közé tartozik.

— Hiszek önnek — mondta András és gyors mozdulattal zsebre gyűrte a százdollárosokat.

Aztán lassan...
...mint a nászutasok lettek volna. Nyugodt boldogságban teltek a napok a hajón. Az utolsóelőtti napon kinn meverészték a fekvőszékeken a fedélteren. Gyönyörű, napsütéses idő volt. András éppen azzal volt elfoglalva, hogy narancsot hámozott Annának, amikor egy természetes úr haladt el mel-

lettük. Látszott rajta, hogy alkalmazva van a hajón, mert uniformisszerű ruha volt rajta. Szembekerült Andrásal és amikor meglátta, azonnal kiabálni kezdett:

— Megvagy, te csirkefogó!

András felugrott.

— Micsoda hang ez?

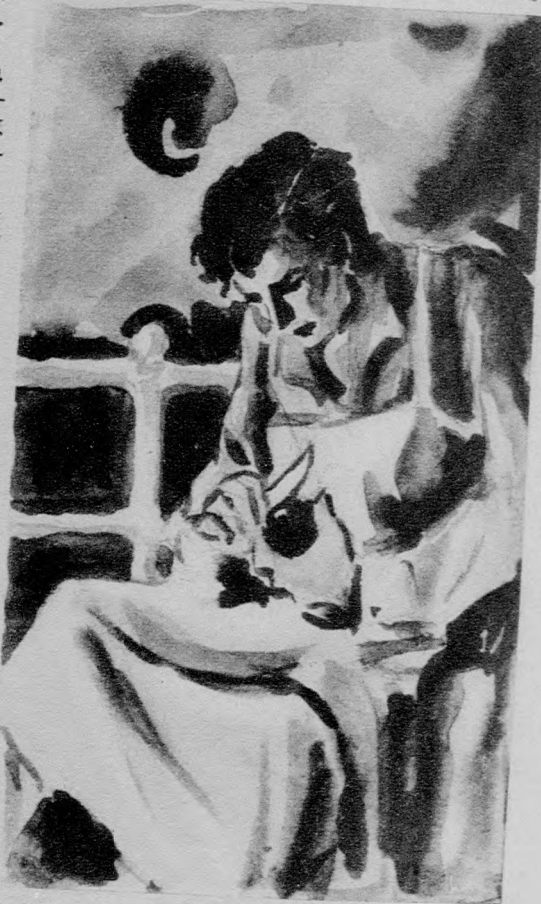
De megtorpant. Megadással hajtotta le a fejét. A lármázó, hadonázó emberre mutatott kétségbeesetten:

— A főszakács!

És a főszakács egyre lármázott:

— Mégis csak disznóság! Felveszem őt mint kuktát, Párizsból küldi őt a munkaközvetítő és akkor egyszerűen eltűnik, hogy itt urizálhasson! Menjen vissza a konyhába, mert különben beledobom a tengerbe.

Ekkor tévedt arra mr. Appel, aki harsogó hahotával tudta meg a történeteket. Aztán ajánlatot tett a főszakácsnak, hogy kifizeti a kukta bérét, csak hagyja őt békén. De a főszakács erre nem volt hajlandó bele menni, követelte, hogy András foly-

Öt perc múlva már ott hámozta a krumplót

tassa a szolgálatot, mert neki szüksége van rá a konyhában. És szegény András kénytelen-kelletlen visszakódorgott a konyhába. Öt perc múlva már ott hámozta a krumplit. Nagy szerelemmel a szívében...

*

Este Anna koncertet adott a hajón a matrózárvák javára. Hatalmas összeg gyűlt össze. Természetesen, nagy sikere volt Annának. Szokás a hajón ilyenkor, hogy jótékony célra való tekintettel ellicitálják a szereplő művésznek egy csókját. Anna belement ebbe a humoros árverésbe. A csókárverést maga a hajóskapitány vezette. Anna egy csókjának kikiáltási ára tíz dollár volt.

— Húsz dollár! — kiáltotta közbe mr. Appel.

— Harminc dollár! — hallatszott most. Ezt az összeget egy amerikai milliárdos akarta áldozni a csókért. Valaki nagyon halkán közbeszólt:

— Száz dollár.

Mindnyájan a hang irányába néztek.

Mr. Appel meglepetésében majd lefordult a székről. Az ismeretlen úr, aki közbekiáltott, báró Keresztély volt...

Anna nem látta a bárót. Mr. Appel haragosan licitálta túl őt.

— Száztíz dollár...

— Százhúsz! — kiáltotta a báró.

— Százötven!

— Kétszáz...

Mindenki Appelt és a bárót nézte. Appelnak fogalma sem volt róla, hogyan került a báró a hajóra. Nem tudhatta, hogy Keresztély annak ellenére, hogy véresre verték, annak ellenére, hogy aláírta a kötelezvényt, elutazott azon a hajón, amely Annát vitte Amerika felé.

— Kétszázötven! — kiáltotta a báró.

— Háromszáz! — licitált Appel.

Most az izgalom tetőpontra hágott. Más nem akadt, aki licitált volna, csak ők ketten.

És a báró kivágta:

— Ezer dollár...

Erre már nem licitált mr. Appel. De felhatározta, hogy nem engedi meg, hogy ez a csók elcsattanjon.

— Senki többet? — kérdezte a kapitány és számolt:

— Egy... kettő... három...

Aztán leütötte a kalapácsot.

Báró Keresztélynek jogában állott Széplábú Annát megcsókolni...

A báró lefizette az ezer dollárt a matrózok árvái javára. És felment a pódiumra. Anna csak ekkor fordult meg. Felsikoltott, amikor meglátta Keresztélyt.

— Művésznő, a száját... — mondta a báró.

— Soha! — kiáltotta Anna, ezzel sarkonfordult és leszaladt a kajütjébe. Mr. Appel állott most a báró előtt:

— Engem megcsókolhat! — mondta kihívóan.

— Jogom van Annát megcsókolni!

— Nincs joga — mondta mr. Appel.

— Én kínáltam a legtöbbet...

Embergyűrű vette körül őket.

— Még sincs joga — mondta mr. Appel. — És elővette a zsebéből a báró irását, amelyet hangosan felolvasott.

Keresztély lángoló gyűlölettel nézte mr. Appelt. A közönség is úgy találta, hogy Keresztély nem csókolhatja meg a művésznőt.

— Inkább lemondunk az ezer dollárról — mondta a hajóskapitány, — de nem tűrhetjük, hogy a művésznőt kellemetlenség érje.

— Éljen, úgy van! — kiáltották a matrózok. És visszafizették a bárónak az ezer dollárt.

Ekkor egy kukta szaladt fel a kapitányhoz.

— Kapitány úr, kapitány úr! — mondta lelkesedve.

A kapitány csodálkozva nézett rá.

— Mit akarsz? — kérdezte.

— Én kifizetem azt az ezer dollárt...

Ezzel a kukta tíz darab, gumiszallaggal átkötött százdollárost adott át a kapitánynak. És mintha semmi sem történt volna, visszament a konyhába.

— Mi volt ez? — kérdezte a kapitány a kezében a pénzzel.

— Ez? — nevetett mr. Appel.

Ez egy római jellem volt. Egy magyar fiú...

— Egy kukta!

— Nem kukta! Egy költő, mint Edgar Allan Poe — mondta mr. Appel büszkén.

Azután magára hagyta a kapitányt és lerohant a konyhába.

Lelkesedve rontott Andrásához.

— Te az én emberem vagy — mondta.

— Benned van egy rakás karakter, semmi másé! — mondta mr. Appel. — Ezzel a gesztussal megcsináltad a jövődet, fiatal barátom. Mr. Appel ez

XIII.

New-Yorkban csak rövid ideig tartózkodtak. Mr. Appel beavatta terveibe Annát. Elmondta véleményét, hogy szerinte Annának nagyszerű film-arca van és minden hollywoodi filmgyár boldog lenne, ha odaszerződne. Másnap már repítette őket a gyorsvonat Hollywood felé.

Mr. Appel munkához látott. Először Sam Goldwynt, a híres hollywoodi menedzsert kereste fel. Sam Goldwyn barátságosan fogadta őt, szivarral kínálta meg. Már régi barátok voltak. És a két üzletember leült tárgyalni.

— Két cikkem van a részedre — mondta mr. Appel.

— Halljuk!

— Az egyik filmszínész, a másik egy scenáriumíró.

— Milyen nemzetiségűek?

— Magyarok.

Másnap már segítette őket a gyorsvonat Hollywood felé

túl éppen úgy a gondodat fogja viselni, mint Széplábú Annának... Ugy is az a titkos vágyam, hogy Anna megte, férj és feleség legyetek... Brávó, fiatalember! Ezennel szerződtek téged is, heti négyszáz dollár fizetéssel...

— De mit fogok csinálni ezért a pénzért? — kérdezte András ragyogó boldogsággal.

— Majd kitalálunk valamit! Hiszen te költő vagy! Majd csak kitalálsz valamit!...

— Írjak verseket?

— Isten őrizzen. Hiszen nem találsz egy embert egész Amerikában, aki hajlandó lenne egy verset elolvasni!

— Hát mit csináljak?

— Tudsz meséket írni?

— Gyermekmeséket?

— Nem gyermekmeséket. Film-mesét...

András boldogan válaszolt:

— Persze, hogy tudok! Van is készen három mesém...

— Itt vannak nálad?

— Igen...

— Na, gyere és mutasd meg nekem.

Az amerikai meghívta a kajütjébe a kuktát. És András nagy kézirat-köteggel a hóna alatt jelent meg a kajütben. És olvasni kezdett:

— Várj. Először szeretném tudni, hogy mi a címe ennek a filmnek.

András elpirult.

— Egyszerű a címe. Csak ennyi: „A Nefelejcs ucca...”

Aztán felolvasta a szüzsét. Egy nefelejcsuccai lányról volt szó benne, akiből görll lett. És egy diák udvarolt neki. És a lány egy báróval élt együtt...

— Nagyszerű — mondta mr. Appel. — Olyan naturalisztikus, mintha át is élted volna.

— Átélttem — mondta András szomorúan.

— És mi lett a történet vége?

— Még nincsen vége, Appel úr.

Az amerikai megsimogatta a költő arcát.

— Én tudom, barátom, hogy mi lesz a vége. Aminthogy egy amerikai filmnek csak egy vége lehet: Happy end. Azaz... a hősnő és a hős egymáséi lesznek...

— Igen, ez lesz a vége — mondta kelkesülten a kukta és visszazaladt a konyhába — sárgarépat pucolni.

De ilyen ragyogó boldogsággal még senki sem pucolt sárgarépat a nap alatt.

Appel ezelt...

Goldwyn megörült ennek.

— Magyarokkal mindig szívesen dolgozom — mondta.

— A zsebemben lenne, amit Bánky Vilmán kerestél — mondta mr. Appel némi irigységgel.

— Nos, kik azok ?

— Soltész Anna és Koltay András.

— Az a Soltész Anna, aki most lépett fel Párizsban nagy sikerrel ?

— Igen, azonos.

— Már hallottam róla. De nem tudom, hogy jó lesz-e filmen. Ninesen nálad egy fénykép ?

Felelet helyett mr. Appel elővett a zsebéből tíz fényképet, amelyek minden oldalról ábrázolják Széplábú Annát. Sam Goldwyn szakértő szemekkel vizsgálta a képeket. Megforgatta minden oldalról, azután le- szűrte a szentenciát.

— Ebben a nőben sok pénz van — mondta. — Milyen az alakja ?

— Csodálatos.

— Játsszani tud ?

— Nagyszerűen.

— Hát ez nem is olyan fontos — mondta Goldwyn. — Mi hamar megtanítjuk játszani őket. De én bízom a magyar színésznőkben, mert már sok tapasztalatom van Bánky Vil-mával. Hol az a nő ?

— Látni akarod ?

— Igen. Írj neki, kedves Appel.

— Soltész Anna már itt van Holly-woodban — mondta a menedzser. — Nemsokára bemutatom neked. Most térjünk át a másik cikkre. Van egy szce-náriumirom, akit átengedek neked heti hatszáz dollárért.

— A Soltész Anna mibe kerül ?

— Heti háromezer . . .

— All right. Természetesen füg-gővé teszem a próbafelvételtől.

— Ez csak természetes — mondta mr. Appel. — Mikor rendezhetünk próbafelvételt ?

— Akár holnap a Metro—Goldwyn—Mayer-telepen. Gyere ki reggel nyolc órára.

— Ott leszek. És szükséged van a szcenáriumiromra ?

— Az is magyar ? Mondom, hogy csak magyarokhoz van bizalmam . . .

— Légy nyugodt, az is magyar.

És mr. Appel hosszasan elmesélte Koltay András filmtémáját, amit Goldwyn figyelemmel hallgatott végig.

— Azt hiszem, jó lesz — mondta. — Hozd ki őt is holnap reggel a próba-felvételhez . . .

Mr. Appel vígan távozott. Biztos-nak érezte a dolgát. — Egészen jól megy az üzlet, gondolta. Széplábú Annán heti ezer dollárt, a fiún pedig heti száz dollárt fogok keresni, am-évi ötvenkétezer és nyolcszáz dollárt tesz ki. Ezért a pénzért érdemes volt ötvenezer dollár költséggel áthajó-nom Európába. Legközelebb megint átmegyek. Csak magyar színésznők-ben érdemes utazni.

Másnap reggel nyolc órakor egy automobillal állt meg a Metro Goldwyn gyártelep előtt. A sofőr mellett ott ült Kulinda tanár, aki gyorsan leugrott és kitérte az autó ajtaját. Egymásutól szálltak ki a kocsiból Széplábú Anna, mr. Appel és Koltay András. Egy darab Nefelejcs ucca és egy darab Broadway.

Egyenesen Sam Goldwyn irodájáig mentek.

Goldwyn tetőtől-talpig végigmé-Annát. Nagyon gyakorlott szemem Már az első tekintet után barátság-san hunyorgatott mr. Appel felé így szólt :

— All right ! Tip-top.

Ez a mondat annyit jelentett, hogy Anna szerződöttve van.

Lekísérték őt a műterembe. E fodrász kezelésbe vette a haját és festette. A hatalmas műteremben meggyújtották a lámpákat, amelyek kító nappali világosságot árasztottak. Anna még nem tudott szembenézni a lámpákkal, lesütötte a szemét. A rendező figyelmeztette, hogy ne süsse a tekintetét. Néhány mozdulatot náltattak Annával. Az operatőr, menekült orosz gróf, forgatta a kamerát. Vagy öt percig tartott a felvétel. A rendező mindig előjátszotta Anna-nak, hogy mit csináljon a gép előtt.

A rendező és az operatőr jelentéshunyorgattak Sam Goldwyn felé próbafelvétel teljes mértékben sikerült.

Egy óráig vártak a gyár irodájában és máris lepergették előttük a próbafelvételt. Anna nagyszerűen mozgott és a filmen az arca még sokkal szebb volt, mint életben. A gyár igazgatója odalépett Sam Goldwynhoz és meg- rázta a kezét.

— Soltész Anna szerződöttve — mondta. — Elfogadom az ajánlatot és háromezeröttszáz dollárt fizetek hetenként. Rendben van ?

— All right — mondta Sam Gold-

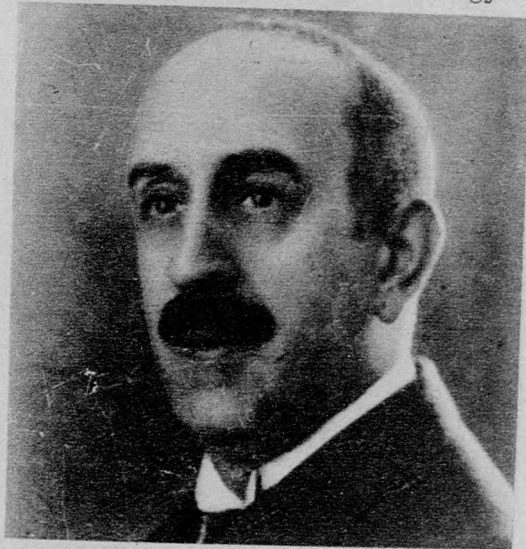
(Folytatjuk)

Aki a kávéházban kezdte karrierjét

Fölebredt a vurstli téli álmából és zajosan hirdeti a tavasz beköszöntét. Már javában dúl a kiáltók kiabálásának, a verklik nyekergésének és a cselédlányok vihogásának fülrepesztő kakofoniája és csak a cirkusz áll csön-des némasággal, zárkózottan, mint akit nem esaphat be az első csalogató tavaszi napsugár.

Benn, a cirkuszban azonban javá-

ban folyik a munka. A porond homokján vidám lovacskák futnak körbe-körbe és ezt az egyenletes zajt csak a közepén álló férfi egy-egy ostorcserdítése szakítja meg. Ez a komoly, nyugodt úr a Néparéna igazgatója, Schmidt Mihály, aki ebben az évben ünnepli jubileumát. Ő az országunkban az egyetlen artista, aki ezt a huszonöt évet Magyarországon töltötte el. De már vége is van a próbának, hallgassuk meg őt magát arról az elmúlt, fáradtságos munkában töltött negyedszázadról.

Schmidt Mihály

— Gyerekkorom óta artista akarom lenni — kezdi Schmidt igazgató. Húzott, vonzott magához ez a világon és számomra oly misztikus világ. Repülni szerettem volna az égen egyik trapéztól a másikig és pergő dob hangja mellett saltótóra halmozni. Úzött, hajtott a vétem a cirkusz porondjára és egy szép napon megszöktem a szülői háztól, hogy végre álmaimat megvalósíthassam. A sors összehozott egy öreg artistával, aki mint kaucsuk-ember produ-álta magát éjszakánként kávéháza- ról kávéháza. Ugynevezett „tányérozó artista” volt, ami akkoriban elég jó bevételmezéssel is járt. Szóval, be-álltam hozzá tanulósnak. Bizony sok-erés, de még több nyomorúság emlé-

keztet engem erre az időre. Végre „felszabadultam”, de mesterem sehogy sem bírt rávenni — még ütlegelésekkel sem, — hogy végre bemutakozzam a nagyérdemű publikum előtt. Egy este azután cselhez folyamodott. Szokásától eltérően meghívott vacsorázni egy kávéházba. Mikor jól belakmároztam, felugrott az asztala mellől és nagy hangosan bejelentette,

hogy most egy kitűnő artistaprodukció következik. Mit volt mit tennem, engedelmessékednem kellett. Ebben a piszkos, füstös külvárosi lebujsban kezdtem meg a karrieremet, hogy nemso-kára mint önálló szám szerepeljek a kis vándorcirkuszok műsorán.

Ez volt aztán csak az igazi élet. Az ember sohase tudhatta, hogy holnap melyik kis falu fészkerében törheti ki a nyakát. Sokat éheztem, sokat

szenvettem, de mégsem sajnálom. Hiszen ezekben a bolygó éveimben ismertem meg a feleségemet. Ő akkor műlovarnő volt, én pedig excentrikus bohóc. Szerelmeseknek semmi esetre sem kívánom ezt a pályát, mert nincs komikusabb látvány, mint egy szerelmes bohóc.

Tíz évig dolgoztunk, koplaltunk, hogy pénzt gyűjthessünk egy saját cirkuszra. Végre sikerült. A többi már ment magától. Kilenc év előtt beteljesült a legfőbb vágyam. Pesti cirkuszigazgató lettem.

Lovasmutatványaimmal beutaztuk a fél világot és a legnagyobb siker közepette sem felejtettem el hirdetni, hogy magyar vagyok. Huszonöt éves jubileumomnak legfőbb büszkesége, hogy a külföld nagy metropolisai általam is megtanulták becsülni a magyar artistát.

Mitől álmodik a színésznő...

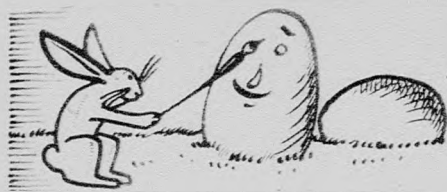

Modell: Török Ilona, a Magyar Színház tagja (Foto Mészöly)

Mitől
álmodik a
polgárasszony...

Modell : Saey von Blondel (Foto Mészöly)

A HÚSVÉT MŰVÉSZETE

Husvét ünnepének a legtöbb ember örül. Talán mert a husvét a tavasz ünnepe is. Csodálatos és nagyszerű, hogy a feltámadás ünnepe egybeesik a természet megújulásával.

A mi világunkban a husvét lett a tavasz örömeinek, a teremtő erőnek ünnepévé. Minden művészet sokat köszönhet a husvétnak. Minden művészet: a képzőművészet, az irodalom, a színjátszás, a népművészetek, az iparművészet egyaránt...

A képzőművészetet a leggyönyörűbb festői alkotásokra inspirálta a husvét.

Az irodalomban a leggrandiózusabb drámai költemény a husvét dicsőítésével indul. Az aggastyán Faust csalódva életében, már-már felhajtja a méreg poharat és íme: a feltámadás husvétli harangszava szólítja vissza az életbe...

És hogy áll a dolog a színjátszással? Bátran mondhatjuk, hogy

az egész modern színjátszás egy kieszit a husvétből származik...

Az első színjátszás husvétkor folyt le a templomokban, a középkor végén. A biblia jeleneteit, a jeruzsálemi eseményeket adták elő a papok és a minisztránsok, eleinte egyszerű pár-

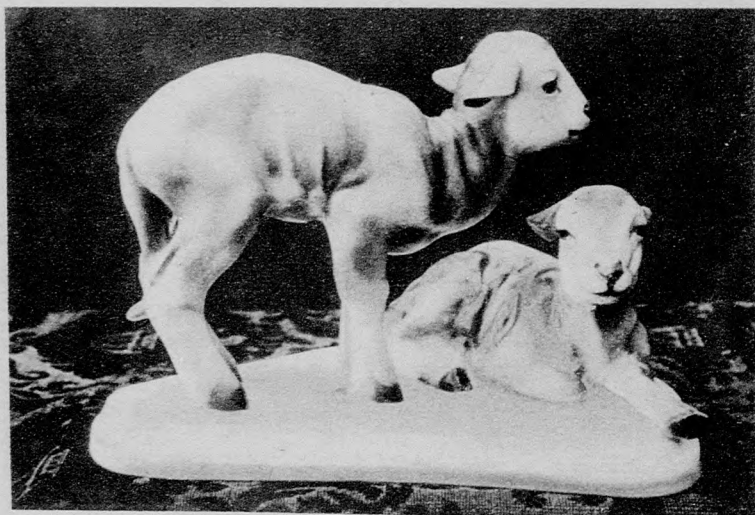
beszéd formájában. Az egyik részvevő úgy beszélt, mintha ő volna Péter, a

Művészi husvétli porcellán

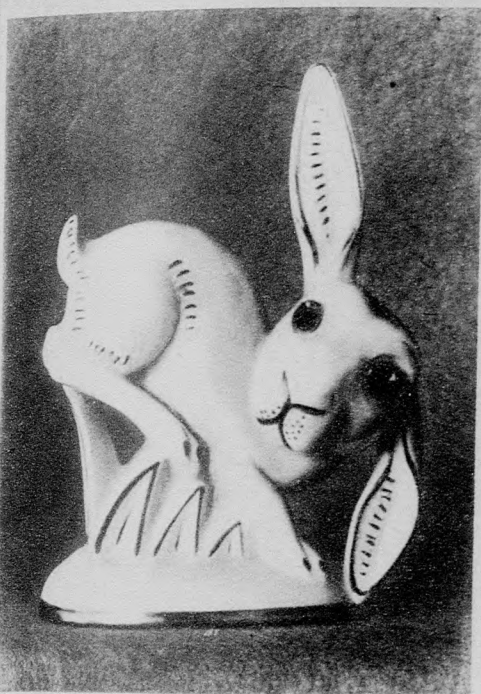
másik mintha ő volna Judás. A harmadik a sátán szerepét kapta: ez nagyon sokszor humoros figura volt és olykor ütlegekben is részesült...

Ezek a husvétli templomi játékok csakhamar a városok piacán kaptak helyet. Párizsban tartották a legnagyobb ilyen husvétli, úgynevezett pásztió-játékokat. Lassanként már nem a papság szerepelt ezekben mint színművész. Egyre inkább a városok polgársága, a céhek: az asztalosok, a cipészek, sőt az orvosok és az ügyvédek

Porcellán bárányok

játszot
néha
olykor
nézőtől
táboro
az előa
vallás
fán tr
S a hus
első r
egy
ember
akinek
szás p
A hu
szától,
padi
egy p
aonal
játzás
A husv
szete: a
so
és
husvét
művésze
A hu
a husv
megújho
poraság
husvét

Művészi porcellánnyul

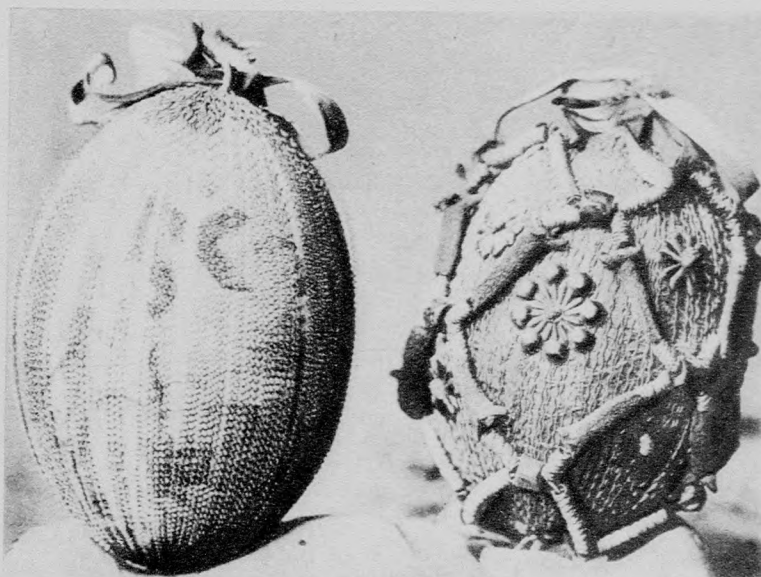
mait díszíti fel, rakja egybe, formázza ki száz alakban...

A tojás már szintén szerepelt az ókori népeknél is. A perzsák tavaszi ünnepeiken piros, kék, sárga színre festett tojásokkal ajándékozták meg egymást. Ugyanígy a hinduk is. A régi rómaiak tavaszi ünnepeit tojásünnepeknek is hívták, mert ilyenkor ők is színesre festett tojásokkal kedveskedtek egymásnak. A tojás, mint az új élet csirája, ma is eleven, tavaszi, húsvéti jelkép és a színes tojások ajándékozása az egész világon dívik. A legtöbb mai nép valóságos művészetet fejt ki a tojások rajzzal, mintákkal, írásokkal való pompás feldíszítésében... Magyarországon gyönyörű virágos, pillangós, cserleves, szíves mintájú és más ezerféle változatú tojásokat festenek...

Húsvéti majolikák

És az iparművészet?

Egyre több invencióval, ötlettel, szépséggel csallakozik az ősi húsvéti és tavaszi kultuszhoz. A legkülönbözőbb foglalkozási ágak, a legkülönbözőbb anyagokból készült húsvéti tojások tengerével árasztják el a világot. A cukrászok és a selyemipar tojásremekait, a kertészek színjátzó virágtojásait, a majolikagyártás igazi, ihlelt tervező művészei követik, hogy fantáziájuk a porcellán remekeivel is hozzájáruljon a húsvét gazdagságához.

Gazdagon díszített húsvéti tojások

játszották el húsvét legendáit, óriási, néha 100 méter hosszú színpadokon, olykor 50-60.000 néző előtt. A nézők nézőtér hiányában a szabad ég alatt táborozva, sétálva, kosztolva nézték az előadást... Később már nemcsak vallásos tárgyú darabokat, hanem profán tréfákat, vígjátékokat is előadtak. S a húsvét-játszó polgárszínészekhez — az első műkedvelőkhöz

— egyre több olyan ember csallakozott, akinek ez a színjátkozás volt a kenyerere.

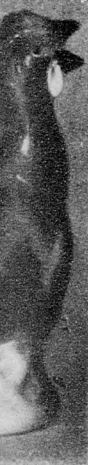
A húsvét kultuszától, a húsvét színpadi művészetétől egy-egy vezet egyenes vonal a modern színjátszásig...

A húsvét népművészete: a hímes tojások...

És mit csinál húsvétkor a népművészet?

A húsvéti tojást, a húsvéti nyulat: a megszületés, a szaporaság a tavaszi és húsvéti szimbólumok.

részvevő Péter, a

s. A har-
pta: ez
szor lu-
ra volt
ütlegek-
esült...
húsvéti
játékok
a váro-
kaptak
Párizsban
a legna-
húsvéti
pasz-
al. Las-
nár nem
szerepelt
mint szí-
e inkább
polgár-
hek: az
a cipő-
az orvó-
ügyvéde

A SKARLÁT KÖPENY

titokzatos tulajdonosa suhan végig a

DÉLIBÁB

új, eredeti regényén, mely mostani regényünket fogja követni. Hősnője

VIVIAN DORLIAC

a szín, a fény, a mozdulat királynője, a világhírű táncosnő. Meglepő, izgalmas, mulatságos, megkapó jelenetek sora száguld végig a regény fejezetein, melyben minden lenyűgöző erejével lüktet a teremtő élet.

Új regényünket

MOLY TAMÁS

írta. A regény címe:

A SKARLÁT KÖPENY

Budapesti * divatlevél *

„Kedves Néném!

Legutóbbi Balmazújvárosban kelt leveledben a legújabb pesti divat után érdeklődsz, ezért én költségeket és fáradságot nem kímélve, végigjártam fővárosunkat, hogy Neked a tavaszi divatujdonságairól pontosan és lelkiismeretesen beszámolhassak.

A legfrissebb divatujdonság a trench-coat. A férfiak női és a nők pedig férfiaknak való trench-coatot viselnek. Hogy mi a trench-coat anyaga? Lehet vitorlavászon, kanavász, régi dívánhuzat, szóval, minden olyan anyag, amit másra használni nem lehet. Láttam már Pesten lópokrócból is trench-coatot. A ruhadarab legfontosabb része a gomb. Ha van hat gombod, édes nénikém és van valami elhasznált vacakod ott-hon, akkor könnyen juthatsz egy elegáns trench-coathoz.

Érdeklődsz azért is, hogy milyenek az új estélyi ruhák. Gyönyörűek. Elöl semmi. Hátnál semmi. Oldalt semmi. Fenn két pánt. Lenn semmi. A semmi lehet crépe szaténból vagy crépe de Chineből.

Divatos szín a fehér, a sárga és a fekete.

Kocsiszín ma már nem divatos.

Helyette a garázs került forgalomba.

Divatos arcszín a téglavörös. Szájszín és fülcimpa karminvörös.

Mellbőseget az idén nem hordanak.

Lecsúszott tőzsdések, néhai bankigazgatók és kaucióikkasztók darócból készült könnyű pizsamát hordanak. Ez a viselet nagyon praktikus, édes Néném.

Van olyan férfi, aki öt-hat évig is elhord egy ilyen ruhadarabot. Nagyon nehezen lehet egy ilyen darócpizsamától megválni, de a beszerzése nem kerül semmi különösebb megérőltetésbe. Ehhez a divathoz engedhetetlen a nyírott fej, előkelő ember csak kopaszra nyírva hordja a darócpizsamát, kedves Néném.

Az idén a hosszú szempilla divat. De vannak hölgyek, akik a felső

ajkuk és az orruk között lévő területen is szempillákat hordanak, sőt biztosíthatlak, kedves Néném, hogy láttam hölgyeket Pesten, akinek a lába is tele volt növe szempillákkal.

Harisnyákban a testszín uralkodik. Attól függ, hogy kinek milyen a testszíne. Van nők, akik fekete harisnyát hordanak, testszínű harisnya gyánánt.

Természetesen, kalapot is hordanak hölgyeink fejük tetején. A kalapnak laposnak

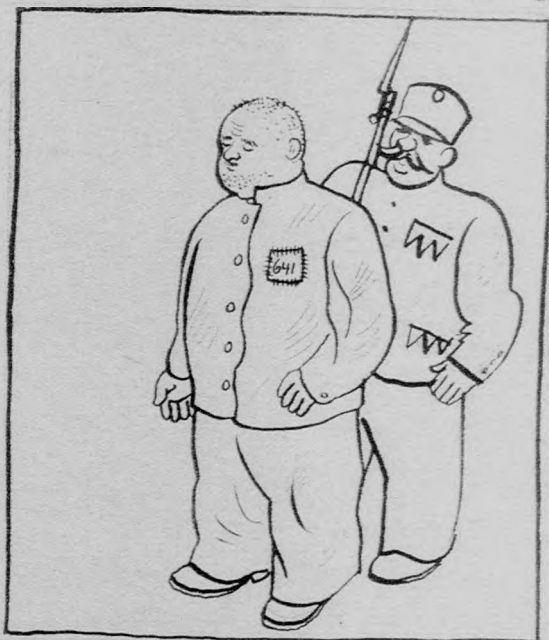
kell lenni, hozzá kell idomulni a fej formájához.

A férfiak, kedves Néném, előszeretettel hordják az öt éves ruháikat. Ha lyukas, akkor kifordítatják, ebben az esetben a lyuk belülré kerül.

Fekete zakkót, frakkot, szmokingot is sokat hordanak a férfiak a zálogházba.

Ezek a legújabb pesti divatujdonságok, édes Néném. Remélem, hogy ez a divat Balmazújvárosban is meg fog honosodni.

Kezedet csókolja
hugod
Ilona.”

A lecsúszott tőzsdések divatja

Az „Elsodort ember“ döntő sikert aratott Budapesten

Az „Aranyláz“ és „Királyok királya“ után csak az „Elsodort ember“-t lehet a jó filmek között is abszolút jónak nevezni és így nem lehet csodálkozni azon, hogy március 29-én, az „Elsodort ember“ bemutatóján, Budapestre figyelt fel Hollywoodtól Revalig a mozi világ. Az amerikai Paramount mesterművét, *Bíró Lajos* nemes veretű írását, *Emil Jannings* minden felülemelkedő alakítását. Az *elsodort ember*-t mutatja be díszelőadás keretében a *Royal Apollo*. A film az egész világon komoly művészi sikert aratott s a hollywoodi vezérkar kábeltelegramot vár a kényes pesti közönség véleményéről. Az előlegezett bizalom óriási, mert a *Royal Apollo* pénztára állandó ostrom alatt áll, mozi rajongók s olyanok, akik so-

hasem járnak moziba, elővételben váltották meg jegyüket.

Soha még film iránt ilyen érdeklődés nem nyilvánult meg Budapesten, de ez érthető is. *Emil Jannings* életének legnagyobb alakítását produkálta ebben a filmben, a szakértők szerint. A budapesti közönség véleménye csak megerősítette a szakértők kritikáját, mert a bemutató óta állandóan eseng a *Royal Apollo* pénztárának telefonja, hogy a film gourmandjai jegyet biztosítsanak maguknak. Az „Elsodort ember“ döntő sikert aratott Budapesten.

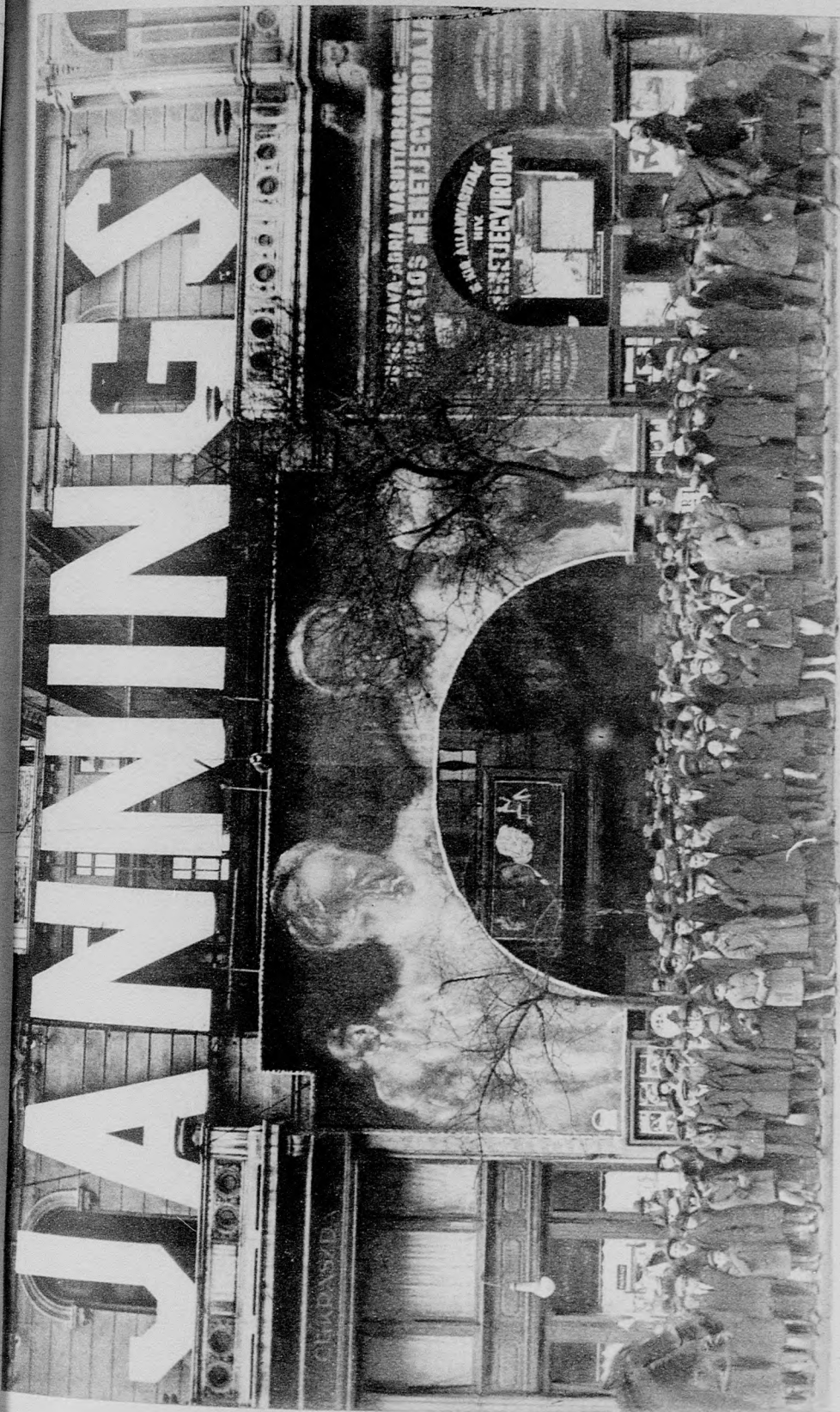
Minden előadásban *Varga Imre* énekel, *Molnár József* prólógot mond, *P. Horváth Dezső* megerősített zenekara kíséri művészi tökéletességgel a filmet.

„Az elsodort ember“ megismerkedése az Alkalmos leányával.
(A címszerepben *Emil Jannings*) Látható a *Royal Apollo*-ban

váltották
 tődés nem
 z érthető
 vobb ala-
 n, a szak-
 ség véle-
 rtók kri-
 állandóan
 telefonja,
 iztosítsa-
 er" döntő

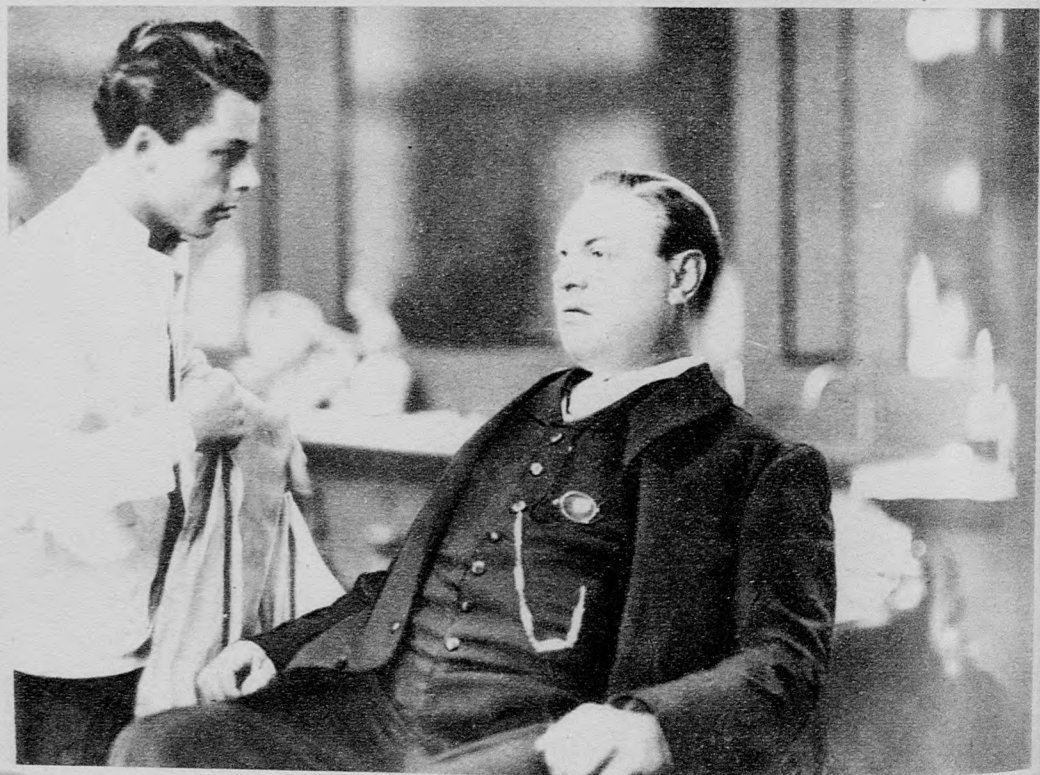
e énekel,
 Horváth
 művészi

A jegyre várakozók tömege a „Royal Apollo” előtt „Az elsodort ember” bemutatóján

Jelenetek „Az elsodort ember” című filmből

A címszerepben : Emil Jannings. Látható a Royal Apollóban

„Az elsodort ember“ a züllés végső fokán
A címszerepben: Emil Jannings. Látható a Royal Apollóban

Ford, a cambridge-i egyetem súlyatlétája

L. T. Bond, a cambridgeiek rúdugrója

A magyar válogatott futballisták és a kísérők csoportja Mussolinivel

Delibó

Delibó

Budai 33

alambo Józ

Budai 33 FC—Kispest 2 : 2 (0 : 0). Dénes, a Kispestiek kapusa elfog egy veszedelmesen pörgő labdát. (Pobuda felv.)

Salambos József (Kisvárdai SE) végigvezetve biztosan győzött a 15 kilométeres országos futóbajnokságban. (Pobuda felv.)

Auto

Stop!!!

megálljon, hallotta, hogy mi történik az autószakmában? Budapestre érkezett ma De Ruyler, az American Diamond Lines antwerpeni főnöke, akinek érdekes tervei és tárgyalásai vannak az autók körül. Bemondom az eredményt. Az autósok többet fognak keresni és a közönség mégis olcsóbban fogja kapni a kocsit.

Egyébként Európaszerte még most is a newyorki autókiállítás a téma. Tudja, hogy miben összegezik a szakörök a hatalmas kiállítás eredményeit? A newyorki „retrospektív” a nők kiállítása volt. A régi, kényelemre és célszerűsége törekvő amerikai kocsik most, ha szabad így mondanom, a nőkre utaznak: izlésesek, elegánsak, nőiesek, tehát szépek. Amit a két szenzáció is bizonyít: az egyik kocsit elefántesontszínnel és mélyzöld drapériáival és a másik, amelynek üveg alatt van az alváza.

Vigyázzon, mert most egy erős kanyarodót veszünk — egy kedves pesti históriával. Emlékszik, hogy Kiss Feri az ősszel eladta autóját. Most az „Olympia” sikerével kapcsolatban kénytelen volt megígérni — magának, hogy az egyik jubileumra új autót vásárol. Ugyis itt van a tavaszi szezon, ugye? Csak-hogy a taxisok, mikor ezt meghallották,

elhatározták, hogy küldöttéleg fogják felkeresni Kiss Ferit, aki azóta, mióta eladta Fiat-ját, egy lépést sem tett gyalog.

Még valamit? Stop, ne szóljon közebe. Tudja, ki a Nemzeti Színháznak az a fiatal és népszerű művésznője, akil újabbban gyakran látni szép, előkelő sport Steyr-en? Gyengébbek kedvéért megjegyzem, hogy — mindössze két sport Steyr jut Budapestre.

Új gyorsasági világrekord

Az utolsó gyorsasági világrekordot Segrave őrnagy állította fel tavaly Amerikában. Segrave őrnagy azóta átkelt Európába és cikkeivel, visszaemlékezéseivel egyike lett a legnagyobb szerűbb sportembereknek. A néhány héttel ezelőtt lezajlott daytoni versenyen az ugyancsak amerikai Campbell kapitány új rekordot állított fel óránként 332 kilométeres gyorsaságával.

Új garázs épül Budapesten

Egy budapesti tőkecsoport megbízásából a közeli hetekben új garázs építését kezdik meg a Belvárosban. A garázs öt emelet magas, hatalmas épület lesz, a legmodernebb felszereléssel, amelyben az új amerikai garázsok technikáját fogják alkalmazni.

Daytona Beach-ben néhány héttel ezelőtt Campbell kapitány megdöntötte Segrave őrnagy világrekordját óránként 332 kilométeres gyorsasági rekordjával. Néhány nappal később Frank Lockhart megpróbálta megdönteni ezt a rekordot, a tenger mellett futó országúton azonban szerencsétlenül járt. Autója húsz métert repült és belesett a tengerbe. A képünk azt mutatja, mikor az autót a tengerből kihúzzák.

(A szu
a vasrá
és Hajn
kövön,
földön.
nyig job
magas k
létra fe
M

Szilágyi
Hajn
som.
Hajmási
magy
magy
török
hágy
gábar

Szilágyi
akarj
szárna
arany
én ze
hagyn
gyar
dani?
szokni
gyok
lelkem

Hajmási
tés a
Mért r
vanság
a sasn
bizony
tömböl
kicsiny
nagy M

Szilágyi
szíven a
ragadó
ragadot
füziaves
tákon ve
hoz.

Hajmási
leimhez,
Szilágyi
hitvesem

Szilágyi és Hajmási

Irta: Szép Ernő

(Színre került az Andrassy úti színházban)

JÁTSZANAK: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Szilágyi} \\ \text{Hajmási} \end{array} \right\}$ török császár foglyai,
Leila, török császár leánya,
Szolimán, Leila hú szolgája.

ELSŐ JELENET.

(A szultán kertjében egy torony. Annak a vasrácsos ajtaja mögött látszik Szilágyi és Hajmási. Ott ülnek a toronyban egy kövön, egy korsó víz van kettőjük előtt a földön. Térdeikre könyökölnek. A toronyig jobbjelől rózsabokrok. Hátul végig magas kőfal. A kőfalon balra ajtó. Egy létra fekszik a rózsabokrok aljában. Mikor a függöny fölmeleg.)

Szilágyi: Mikor szabadulunk, mikor, Hajmási László, kenyeres pajtásom.

Hajmási: Mikor! Elfelejtett minket magyarok istene, hogy mink is még magyarok volnának. Talán azt hiszi törökök vagyunk mink, hogy itt hágy lenni minket szultán országában.

Szilágyi: Nemzetségem csak nem akarja a váltásápenzt a török császárnak elküldeni. Hát a pengő arany többet érő volna, mint az én zengő életem? Vagy el lehet hagyni az eleven vérséget? Magyar a magyarról le bírhat mondani? Testvér le tud a testvérről szokni? Haj, haj. Már én meg vagyok keseredve mindenfelől az én lelkemben.

Hajmási: Mért hogy gyenge reszketés a férfi mellében a kívánság? Mért nem két szilaj szárny a kívánság az ifjú két vállán, miként a sasnak az ő szárnyai? Akkor bizony csak felkelnék penészes ültömből, általvágnék a levegő égen, kicsiny várunk előtt leszállanék nagy Magyarországra.

Szilágyi: Avagy miért szorító percc a szíven a szeretet? Miért, hogy nem ragadó sebes szél a szeretet, felragadott volna már, mint elhullott fűzfavesszőt, elsodort vón a pusztákon végig hit vesemhez, kicsi fiamhoz.

Hajmási: Engemet megbúsult szülemhez, ridogáló hugomhoz.

Szilágyi: Vajjon kellek-é még, hites, hit vesemnek? Vajjon kellek-é még,

apa, kicsi fiannak? Vajjon nem tátaná rám jácint szemeit: nem ismerem meg kegyelmedet, hogy édesapám volna. Nem fordulna-e el a hitves: már én az én felkemből léged kiuntalak, már idegen vagy én tőlem, te boldogtalan!

Hajmási: Hej, Szilágyi Miklós?

Szilágyi: Hej, Hajmási László! (Leereszlik a fejüket.)

Leila (kívül):

Török császár egyetlenegy

Szépséges leánya,

Lalla, lalla, lalla,

Lalla, lalla, lalla,

Mért vagyok én a világon

Legszomorúbb árva.

Hajmási: Hallod-e nagy Szilágyi Miklós?

Szilágyi: Hallom, hallom jó Hajmási László.

Hajmási: Szépen szól a bülbül madár, pogányok mézes csalogánya.

Szilágyi: Szebben ereszti dalját gyönyörű Leila, török császár egyetlen leánya.

Hajmási: Én is magam is igazabban ötlet hallgatom, császár szép leányát, nem azt az ékes torkú bülbülmadarat.

Szilágyi: Lelkem nyilladozik, búmnak fellegjei elszakasztódnak, ha mikor a kis esti csillag felsüt az égen és szép Leila zengicsélni kezd palotája kertjében.

Leila:

Mondanád, hogy merre menjek

Messzi tartományba,

Lalla, lalla, lalla,

Csuda tájra, végtelenbe,

Szerelemországba.

Hajmási: Magamat még szomorúbbá teszen szomorúságomban a szultánkisasszony dala. Ugy vélem, bánat epekedik az ő gyöngy mejjében. De vajjon mi bánatja lehet egy gyönyörűséges szultánleánynak, azt én is sejdíteni se tudom. (Szünet.)

Szilágyi: De bár szólna még bús éneke. Elhallgatott.

Hajmási: Hallgatnám én is virradásig szultán leányának gyenge bársony

hangját. Mert igen jól esik a szomorúság, mikor a szultán szép leánya szomorítja szívemet.

Szilágyi: Jó Hajmási László! Valld ki előttem, valld ki, te szereted szultán szép leányát!

Hajmási: Szeretem őtet, kivallom előtted, nagy Szilágyi Miklós. Én a szultán szép leányának engedtem árva keresztlény szívemet. Én szeretem bizony szultán szép leányát.

Szilágyi: Pajtásom, pajtásom, szegény rab pajtásom. Kivallom előtted, én is szeretem őtet, Leilát, szultánnak leányát.

Hajmási: Nagy Szilágyi Miklós! (Egy-másra néznek, jölsóhajtanak, kezet fognak, megölelik egymás, egy kicsit így maradnak.)

MÁSODIK JELENET.

Leila, Szolimán.

Leila (beoson lábujjhegyen).

Szolimán (utána császár).

Leila (felneéz a toronyba): Ott ülnek szegények. Talán alusznak. Egymás vállán hagyták gyönyörű fejüket.

Szolimán: Leila, úrnőm, gyémánt félhold, Leila, hová sétálsz erre?

Leila: Csendesesen hű szolgám, Szolimán. Nézzed két bús magyar foglyunkat. Őket akarom látni.

Szolimán: Megtudhatja tündöklő atyád, aki leghatalmasabb szultán, mióta muzulmánok élnek a földön, hála a kegyelmes Allahnak, hogy nem felejtette el megteremteni atyádat, a leghatalmasabb szultánt.

Leila: Lásd őket hű szolgám, Szolimán, lásd. Mint elzárt griffek. Mint elejtett oroszlánok. Mint leborult lombok.

Szolimán: Én ezekre a gyilkos pogányokra nem vagyok kíváncsi, úrnőm, Leila. Jöjj vissza.

Leila: Sóhajtottak. Psz... ébren vannak. Én szólok öhozzájuk.

Szolimán: Jöjj vissza kertedbe, Leila úrnőm, ki szebb vagy, mint a hurik egész sereglete. Ne szólj a pogány rabokhoz, nem szabad néked öhozzájuk szólani.

Leila: De szólok én, szólok. (Odaáll a torony alá.)

Szilágyi és Hajmási (felemelik a fejüket)

Leila: Szilágyi, Hajmási, két magyar úrfiak.

Szilágyi és Hajmási: Szultán szép leánya, Leila, Leila.

Szolimán: Pszt! jaj, jaj, ne felejtetek neki, kedves pogányok. Édes pogányok. Édesek vagytok, mint a szörbet, a fügenél meg éppen százszor vagytok édesebbek. Pe, jaj! (Csettint a nyelvével, mintha túl-édeset izlelne.)

Leila: Mind a kettő barna, mint a vad madarak, amik messze elrepülnek. Mint a fellegek, mikor a tengerek felétt vándorolnak.

Szolimán (kifelé leskelődik, lábujjhegyen fut, vigyáz): Jaj, jaj, jaj, de nagy baj ez.

Szilágyi: Szultán szép leánya, te meg szöke vagy, mint az árvalányhaj.

Hajmási: Mint a reggelnek fényessége a palota sárga falán.

Leila: Tetszetek nekem, ti két magyar úrfiak. Olyanok vagytok ti, mint a szívben az ifjú fájdalom.

Szilágyi: Te meg olyan szép vagy, mint a reménység, szultánnak leánya.

Hajmási: Mint a csendes éjszakának álma, olyan szép vagy császár szép leánya, Leila.

Leila: (felszól): Szegény szép úrfiak, rab magyar úrfiak.

Szilágyi: Szultánnak kegyes, szép leánya. Te sajnálkozol mi rajtunk?

Hajmási: Boldog kicsi szíved lágy-ságra indítja két idegen vitézek rab-sága, szultán gyönyörű leánya?

Leila: Ó, én boldog nem vagyok.

Szolimán (visszaszalad): Hallgassatok hát, vitéz pogányok. Drága pogányok, nem szabad nektek a leg-hatalmasabb szultán leányához szólni. Dugjátok vissza hangotokat torkotokba! Itt az éj, aludjatok már. Ráértetek egész nap ébren lenni, nincs egyéb dolgotok. Leila úrnőm, siessünk már vissza a kertedbe. Féltetek, mint életemet, Leila, úrnőm.

Leila: Hű Szolimánom, én nem félek.

Szolimán: Te nem félsz, te nem félted az én életemet, Leila, úrnőm. (Elmegy, panaszkodik.) Leila, úrnőm nem félti az én életemet.

Leila: Nem, nem vagyok én boldog két magyar úrfiak. Tudjátok meg, hogy Leila, a hatalmas török szultán egyetlenegy leánya boldogtalan.

Szilágyi: Boldogtalan lenne szultán szép leánya?

Hajmási: Fáj eztet hallani, óh szultán leánya, szépséges Leila. Hogy hogy te is boldogtalan volnál?

Leila: Boldog-e az ültetett virág, kinek hervadni kell őszi? Boldog-e a csillag az égen, kinek hajnalra halványan elmúlni kell?

Szolimán: Jól van már, jól van már. (Csapkodja kezét és fél.)

Leila: Boldog-e a szökőkút szökő vize, kinek vissza és vissza kell hullani? Boldog-e az arany kősöntő, kinek fényeskedik és nem él? Boldog-e a trónus bársonya, mely nem meleg és nem érzi, hogy simogatja kezem? Boldog-e az ajk, mely tud sóhajtani?

Szolimán: Ja-ha-ha-haj, hogy tudok én sóhajtani, mikor így félek!

Leila: Boldogok-e a szemek, melyeknek Allah könnyeket adott? Én szenvedek, rab magyar úrfiak, mint ti szenvedtek, vágyakozom én a távolba, mint ti, szép magyar úrfiak, én is álmodok más országot, mint ti, szegény rab úrfiak. Ó, Leila, szultán egyetlen leánya boldogtalan, akárcsak ti, halljátok rab magyar úrfiak.

Szolimán: Halljátok, halljátok, Szolimán a leghatalmasabb szultán ezt a három fejet levágatja erről a három nyakról, a ti kettőtök nyakáról, meg az én egy nyakamról. Mert Szolimán, a leghatalmasabb szultán, nem köti magát ahhoz, hogy ennek a három fejnek muszáj mindig ezen a három nyakon maradni. Neki nem fog hiányozni ez a három fej, annyi fej van az ő birodalmában az igaz muzulmánok nyakán. Szolimán a leghatalmasabb szultán, rettenetes egy kegyetlen szultán. Allah virítson rózsákat a lába nyomán, ahol egyet lép dicső papucsában.

Leila: Óh, magyar úrfiak, szép magyar úrfiak.

Szilágyi: Leila, Leila, szultán szép leánya!

Hajmási: Szultán szép leánya, Leila, Leila!

Szolimán (elmegy): Nem is hallgatnak rám. Hogy lehet egy ilyen nagy bölcsre nem figyelni. Mikor mondom, hogy levágják a fejünket.

Leila: Úrfiak, úrfiak, két magyar úrfiak! Én tengerre vágyom, mert én kertben élek. Van nálatok tenger nagy Magyarországon?

Szilágyi: Búzának zöld tengere pity-palattyos nyarban.

Hajmási: Édesanyám szive tenger, szeretet tengere.

Leila: Úrfiak, úrfiak, két magyar úrfiak! Arrafelé vágyom, Magyarországra! Szép ország, mert idegen, mert én nem ismerem. Oda vágyom szép Magyarországra, mert az a ti hazátok. Mert az a raboknak hazájok. Mert én is rab vagyok, török császár rabja, egyetlen leánya, boldogtalan leánya, szegény Leilája.

Szolimán: Urnőm, Leila, mit beszélsz, jaj nekem.

Leila: A madarak arra szállanak tavasszal, a szultán zászlói is arrafelé lengedeznek, a nap is arra fordul, a szellők a rózsás kert rózsafái felett arra lebegnek, arra viszik el sóhajtásomat is szép Magyarországra felé.

Szolimán (letérdel): Jaj, meneküljünk el innen Leila, urnőm, szaladjunk el már innen. Fogadj szót urnőm, a te nyomorult vén szolgálóknak, Szolimánnak. Ne kezdj a pogány úrfiakkal, nem jó lesz abból, meglátod, abból semmi jó nem lesz. (Felemeli hozzá karjait.)

Leila: Úrfiak, úrfiak, jó magyar úrfiak, vigyetek ki engem szép Magyarországra!

Szilágyi: Hogy vihetnének téged, szultán szép leánya, hiszen rabok vagyunk, szultán szép leánya.

Hajmási: Török császár tornyában, atyádnak tornyában.

Leila: Én innen kiszabadítalak, szép magyar úrfiak. Megszabadítalak, szabadítsatok meg. Elszöktettek, szöktessetek el! Ó, vigyetek magatokkal, én itt a hatalmas szultán udvarában meghalok.

Szolimán (feltartja karjait): Allah! Hallod ezt? (Az úrfiakhoz.) Ti bolond pogányok. Leila, az én urnőm csak tréfál. Mondjátok csak: nem, nem, nem.

Leila: Kivisztek engemet szép Magyarországra?

Szilágyi: Kiviszünk tégedet nagy Magyarországra.

Hajmási: Császár szép leányát szép Magyarországra.

Leila: Szolimán, hú szolgám, itt maradj, én előhozom a torony kulcsát.

Szolimán: Allah, ne engedd. (Az úrfiakhoz.) Halljátok, ti esztelen pogányok! Engemet is Szolimánnak hívnak, mint a leghatalmasabb szultánt, Allah törülje meg a szakállát, mikor egyet trüsszent. Ó rettenetes, ő levágatja a fejeteket. De én nem vagyok rettenetes, bár én

is Szolimán vagyok. Hisz láthatjátok, hogy nem vagyok rettenetes. Én nem tehetek róla, hogy Szolimán vagyok, mint a rettenetes szultán. Ő se tehet róla. (*Leila közben kisurrant.*)

HARMADIK JELENET.

Leila nélkül.

Szolimán (folytatja): Ne nézzetek le engemet, amiért én nem vagyok rettenetes. A szultán, az rettenetes! Ó rossz ember! A szultán elküldi a muzulmán vitézeket a csatába, ahol gyilkosok lesznek belőlük és ezért ott ők maguk is meg szoktak halni. Én ilyet nem tudok csinálni, mert én jó vagyok. Én még tihozzátok is jó vagyok, pedig tisztátalan pogányok vagytok. Én nem árulak el benneteket, hogy beszélni mertetek Leilával, az én úrnőmmel. Kérlek, ne csináljatok bolondságot. Kunyorálok hozzátok, térjetekek eszetekre. El ne szökjetekek. A hatalmas szultán utólér, levágatja a fejetekek az én fejemmel együtt. Maradjatok itt minálunk, olyan jól fogok bántani veletek, mint a galambocskákkal.

Szilágyi: Jó Szolimán, mi a félelmet nem ismerjük.

Szolimán: Ismerem én! Jaj de jól ismerem. Személyesen ismerem. Egész kicsi koromtól ismerem. Együtt nőttem fel a félelemmel.

Hajmási: Bátor magyar vitézek előtt állasz jó Szolimán.

Szolimán: Mit bánom én, hogy ti bátrak vagytok, mikor én gyáva vagyok. Ti ketten együtt nem tudtok olyan bátrak lenni, mint amilyen gyáva én magam vagyok.

NEGYEDIK JELENET

Voltak, Leila

Leila (nagy kulcsok zörögnek a kezében): Itt vagyok. Gyorsan, munkára! Szolimán, támaszd fel a létrát, amelyn az edelt felviszik a szegény raboknak.

Szolimán: Úrnőm, Leila! Te sem félsz! Hát csak én félek? Én úgy félek egyedül félni.

Leila (loppant): A létrát!

Szilágyi, Hajmási (jelállnak a toronyban).

Szolimán (felveszi — a toronyhoz támasztja a létrát).

Leila: Ereszd ki a rab úrfiakat. Fogjad a kulcsokat.

Szolimán: Én, úrnőm, Leila, én? Ni, reszket a jobbkezem. (*Rázza.*) Ki se tudnám nyitni az ajtót.

Leila (rácsap a kezére): Nyisd ki a ballal.

Szolimán: A bal is éppen úgy reszket. Ni! (*Rázza nagyon a balkezét.*)

Leila (rá akar csapni — Szolimán elkapja).

Szilágyi: Imé, szabadulásunk órája, jó Hajmási László.

Hajmási: Nem-é csak egy becses álom, hogy mink szabadulunk?

Leila: Tedd parancsomat hamarabb, míg kimondom.

Szolimán (elveszi a kulcsokat): Óh, jaj nekünk, neked, nekik meg nekem, nekem a legnagyobb jaj! (*Felmászik a létrára a kulcsokkal.*) Allah, törd el a létrát alattam. Allah, csinálj valamit. Mutasd meg mit tudsz, Allah. Allah, vigyázz rám, mert én már nem tudok magamra vigyázni. (*Kinyitotta a torony ajtaját.*) Ne gyertek ki pogányok! Hát nem jobb odabenn ülni? Én is be fogok ülni tiközétek. Majd beszélgetünk. Majd játszunk verepecsenyét. Jaj, olyan hideg van ideki. Ideki sokszor esik az eső. Ideki mindig járkalni kell, úgy elfárad az ember.

Leila: Siessetek, siessetek. Gyertek!

Szilágyi: Félre, jó Szolimán.

Hajmási: Nagyon boldog a szíven Szolimán (*leszalad*): Én azt mondom,

hogy ez nem is igaz. Nem is igaz semmi se.

Szilágyi, Hajmási (lejönnek a létráról).

Leila: Szilágyi, Hajmási, szép magyar úrfiak.

Szilágyi: Szultánnak leánya. (*lelérdetnek előtte.*)

Hajmási: Gyönyörű Leila.

Szolimán (kijelöl lefelé): Nem igaz. Sss, sss, csak aludj leghatmasabb szultán, a hurik bizsgessék pávatollal halhatatlan tpadat. Sss, jaj de félek, hogy me látnak. Jaj, de félek, hogy me hallják. Sss, aludjatok.

Leila (odatette két kezét Szilágyi Hajmási vállára).

Szilágyi, Hajmási (jelemlkednek így állanak egy pillanatig hármán mintha összeölelkeztek volna).

Szolimán (letakarja szemét): Én itt se vagyok. Én is alszom most a palotában, az én gyékényemen. Én álmomban most szörbetet iszom. Pc, de jó. *(Cuppant, megnyalja az ujját.)*

Leila: Atyám tömlőcéből szabadult úrfiak. Nosza hát siessünk szép Magyarországra.

Szolimán: Allah, úgy kezdek megint félni. Nem is tudtam, hogy ilyen félelmetesen tudok félni. Hallgassátok meg már, amit mondok, hiszen van fületek, hát mért nem hallgattok meg! Ne szökjete el. Bánjátok meg. Most rögtön bánjátok meg, sürgősen bánjátok meg. Ti jó pogányok, éreztétek itthon magatokat. Maradjatok itthon. Ne menjete abba a Magyarországra. Galambocskám, üljete fel a dúcba.

Szilágyi: Pajtásom, pajtásom, kenyeres pajtásom. Melyikünké legyen szultán szép leánya?

Leila: Mind a kettőé. Leila szeret mindkettőtöket. Óh, mind a kettőé.

Szilágyi: Mink férfiak vagyunk, mink választást teszünk.

Hajmási: Húzzad ki szablyádat, nagy Szilágyi Miklós. *(Kihúzzák kardjaikat.)*

Leila (sikolt, félrefordul).

Szolimán: Pszt, mit zörögtek avval a két nyeletlen kászával. Meghallja a rettenetes szultán, Allah csurgasson pacsirtaszót az ő feleséges füleibe.

Leila: Szilágyi, Hajmási, ne bántátok egymást. Óh, nem szabad, hogy egyik is meghaljon.

Szilágyi: Ugyis véletlenség a vitéznek élete.

Hajmási: Az egyik meghalhat, boldog lesz a másik.

Szolimán (odarohan): Mit akartok itt pogányok! Hamar dugjátok vissza azt a két túlságos bicsakot a hüvelybe. Nem kell azt onnan kihúzni. Azért van annak hüvelye, hogy benne legyen. Higjete nekem. Láttátok tőlem, hogy én ilyen dolgot csinállok? Pedig nekem sok eszem van, mert én okos ember vagyok. Ti bolond pogányok, ti. Csak gondoljátok meg teljes bölcseséggel, milyen bolondok vagytok.

Hajmási (miután felállottak a viadalra): Nagy Szilágyi Miklós!

Szilágyi: Jó Hajmási László!

Hajmási:

Ha kezdetől halok, várunkat keresd meg,
Apámat, anyámat, hugomat szeresd meg,
Mondjad nekik, mondjad: házának határán
Elestem szép reggel Hunyadi csatáján.

Leila (kezeit tördeli):

Két magyar úrfiak, Szilágyi, Hajmási,
Nem akarja Leila véretekot látni.
A boldogsághoz ha kell egynek halála,
Akkor boldog nem lesz szultán szegény lánya.

Szolimán (szélmalom-taglejtésekkel): Ti veszett pogányok! Hát van nektek igaz hitetek: hát megérdemlitek ti ezt a szép életet, ha pocsekoltjátok? Mit akartok? A fejét akarjátok egymásnak lenyiszálni evvel a nyurga késsel? Mit csináltok majd fej nélkül? Hogy fogtok enni? Hiszen nem lesz szátok! Hogy fogtok beszélni? Hiszen nem lesz nyelvetek! Hiszen a hurik fájdalmát, Leilát, az én úrnőmet se látjátok akkor, mert nem lesz szemetek se, ha nincsen fejete. Vagy a karját akarjátok egymásnak levágni? Allah két kart adott, hát az olyan sok?

Hajmási: Jámbor Szolimán, agg nyelvedre ráfér már a pihenés. Rajta! *(Előretoppán, kinyújtott karddal.)*

Szolimán (előreszalad): Allah! Én mindig megszólítalak, Allah, te meg sohase felelsz nekem. *(Felágaskodik.)* Allah! Még így is kicsi vagyok neki. *(Ugrál.)* Allah, Allah!

Leila (a kardok közé jut. Lelérdel, lehajtja fejét.)

Szolimán: Ő is meg akar halni! Leila, úrnőm is meg akar már halni. Csak én akarok élni? Kelj fel onnan, úrnőm! Hogy lehet oda-terdepelni! Én nem merek közel menni, gyere ide, úrnőm, Leila, hadd emeljelek fel.

Szilágyi, Hajmási (lehajolnak, fel-emelik Leilát).

Szilágyi:

Pajtásom, pajtásom, kenyeres pajtásom,
Rejtsed el kardodat, én kedves pajtásom,
Ami nincsen neked, vagyon ottthon nekem.

Hittel elkötözött hites feleségem.
Vagyon szép kis fiam, mint a
póma gránát,
Én engedem néked császárnak
leányát.

Szolimán: Csakhogy végre szót fo-
gadtok.

Hajmási: Nagy Szilágyi Miklós!

Szilágyi: Jó Hajmási László!

Leila: Szilágyi, Hajmási, két magyar
vitézek!

Szolimán: Ugye, hogy igaza van
Szolimánnak.

Szilágyi, Hajmási (kezet fognak, meg-
ölelik egymást).

Szolimán: Én már az előbb mond-
tam, hogy jobb összeesókolózni.

Leila (kitárt karokkal közéjük megy).

Szolimán: Mindenki él, úrnőm, Leila
él, a pogány vitéz is él, az a másik
vitéz is él, én is élek. Az a legjobb,
hogy én is élek.

Szilágyi (megesókolja Leila homlokát,
áthárítja Leila ölelő karjait Hajmási
vállára, szépen összeölelkezeti őket).

Szolimán: Úgy látom, most már
ölelkezni kell, én is ölelkezni akar-
rok. Te kegyeslelkű pogány, én
téged ölellek meg. (Erőszakkal meg-
öleli Szilágyit.) Milyen nagy bajszod
van. Csak nincs kiköszörülve? (El-
húzza fejét.)

Szilágyi (megveregeti Szolimán hátát.
Egy könnyet töröl le szeméről, ki-
nyújtja karját):

Jó Hajmási László, császár szép
leánya,
Menjete ki immár nagy Magyar-
országba.

Hű szerelem előttetek járjon,
Szerencse csillaga fölöttetek álljon.
Tik elől járjatok a szép páros úton,
Megyek utánatok a magános úton.
Nyisd a kaput, hű Szolimán.

Szolimán: Levágja a hóhér az én
fejemet. Olyan könnyű levágni az
én fejemet, mint a kalarábét.

Szilágyi: Nyisd ki a kaput, különben
magam leszek a hóhérod, vén
Szolimán, levágom én fejedet, bár
oly nehéz volna levágni, mint a
kupolát a mecset nyakáról. (El-
lódítja.)

Leila: Hamar, hamar, vágyom re-
pülni már.

Szolimán: Jaj nekem, mindenki le-
vágja az én fejemet! (Hajmási-
hoz.) Te ifjú pogány, te is levágod,
úgye?

Hajmási: Volnál a hétfejű sárkány,
hét fejed szabnám le, ha kaput
nem nyitnál.

Szolimán (nagy zörgéssel kinyitja a
kaput): Csuda, hogy még itt van
a fejem a nyakamon. Jaj, mit tet-
tem, kinyitottam a kertnek ka-
puját.

Hajmási (Leila derekára teszi kezét,
Leila (Hajmási vállát öleli).

Hajmási (indul Leilával)

Szolimán (közben a földre vetette me-
gát. Utána nyúl Leila ruhája sze-
lének): Úrnőm, Leila, ne men-
el! Ki lesz az én úrnőm, ha el-
megye te is abba a Magyarországra
Úrnőm, levágják az én fejemet
egyetlen egy fejemet. Nem adna
nekem másik fejet.

Leila:

Lalla, lalla, lalla.

Mondanád mért örvend szíven
Mondanám utánad.

Szilágyi (lassan megy utánuk): El-
gedj utat, szegény Szolimán.

Szolimán (felterdel, megragadja Szilágyi
ujjasának szélét): Itt hagy-
engem, kegyeslelkű pogány. Ha
te is kimegy, itt maradok magam
a fejemmel, senki se vigyázzhat
én fejemre, hogy le ne vágja a hó-
hér. Jaj, szegény fejem. Marad
itt, te jó pogány vitéz.

Szilágyi: Én kimegyek bizony nagy
Magyarországba.

Szolimán: Vigyél el hát engem
nagy Magyarországra.

Szilágyi: Vágyakoznál lakni nagy
Magyarországon?

Szolimán: Én az én fejemmel együtt
akarok lakni. És ha itt maradok
az én fejemmel együtt nem mar-
radhatok. Mondd, Magyarországra
nem szokták az embernek a fejét
levágni?

Szilágyi: Nem, Szolimán. Jöjj, szegé-
nyem leszél. Ha hű szolga leszel,
én le nem vágom a te fejedet.

Szolimán: Allah ragyogtassa szá-
lyadat, édes, kedves gazdám.

Szilágyi (indul).

Szolimán (feláll, utána indul. Hát-
hátra pislog, a fejét kezeivel dör-
getve).

Leila (eltűnőben):

Lalla, lalla, lalla,

Szerembe, boldogságba,
Szép Magyarországra!

(Függöny.)

 Amin az egész világ nevet.....

Népszerűség

Két ifjú zeneszerző találkozik.
 — Gratulálok! Nem is tudtam, hogy ilyen népszerű vagy? Tegnap a Trafalgar téren egy szuszerinas füttyülte a legújabb szerzeményedet.

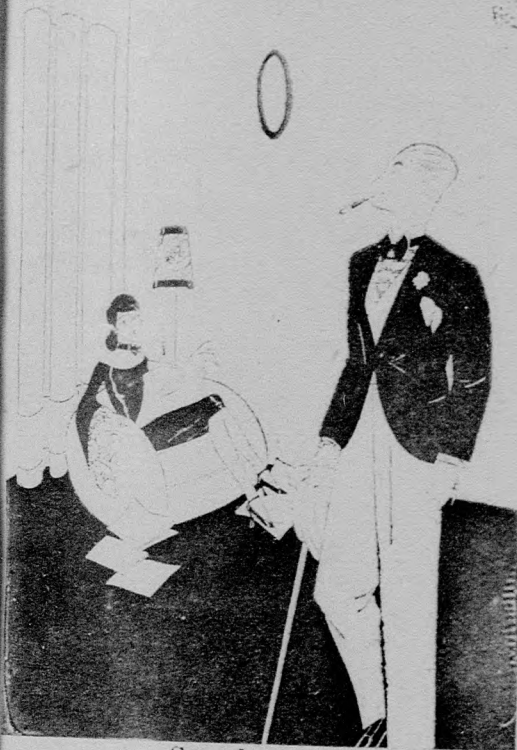
A másik boldogan kérdi:

— Igazán? És mondd csak, nem emlékszel véletlenül rá, hogy hány óraker hallottad?

— Körülbelül öt óraker.

— Ej, a csirkefogó mindenit — kiált fel a népszerű zeneszerző. — Hiszen akkor már az Oxford Street-en kellett volna füttyülnie!

(The Passing Show)

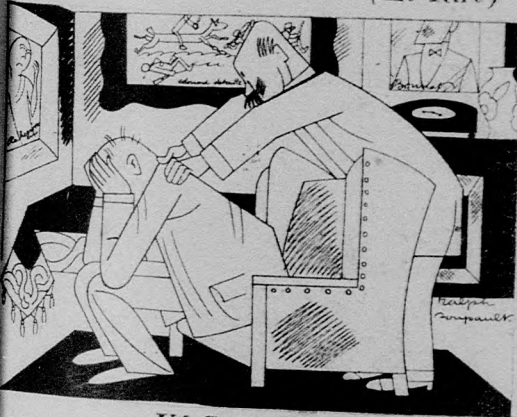
Szerilem

— Azt hiszem, hogy visszament a partim!

— Miért, hügoeskam?

— Merl a völegényem tegnap azt mondta, hogy elvesz feleségül. Ma pedig hogy örökké szeretni fog.

(Le Rire)

Késő bánat

— Egy hónapja, hogy meghalt a feleséged és te csak most sírsz először?

— Hát persze, mikor ma kaptam meg az orvos számláját!

(The Passing Show)

Eső

Festő (aki eddig önfeledten dolgozott): Nem értem! Egész nap olajjal festettem és mégis aquarell lett a kép.

(Frontron)

1870.

Dráma egy felvonásban

Írta: Lakatos László

SZEMÉLYEK: { Az ügyész
Victorine
Paul

{ Az ezredes
Az orvos
A szobalány

Történik egy vidéki francia városkában 1870 nyarán

Copyright 1927 by dr. Alexander Marton Budapest. — Ezen darab előadási joga kizáróan dr. Marton Sándortól szerzendő meg, azt lemásolni, sokszorosítani, kölcsön adni szigorúan tilos.

ELSŐ JELENET

(Szoba. Ajtó középről és jobbról)

Szobalány (jobbajton át tessékeli Paull, fiatal, csinos hadnagyot, aki az 1870-iki francia unijormist hordja): Tessék, hadnagy úr. (Hellyel kínálja.) A nagyságos asszony azonnal jön.

Paul (leül): Köszönöm, Annette.

Szobalány (jobb felé indul): Parancsol addig valamit, hadnagy úr?

Paul: Köszönöm, semmit.

Szobalány: Talán az ujságot? Már megjöttek a ma reggeli párizsi lapok.

Paul (vállat von): Nem érdekelnek.

Szobalány: Én nem akarok lecsegni, hadnagy úr. (Jobbra indul, aztán megáll.) Csak egyet, ha nem tessék rossz néven venni: az ügyész úr ma korábban jön haza. Izent velem a nagyságos asszonynak, de én elfelejtettem neki megmondani.

Paul: Nem értem magát, Annette.

Szobalány (haragosan, szemtelenül): Nem tessék érteni! Hát akkor megmondom világosan: az úr, a nagyságos asszony férje ma korábban jön haza. (Gyorsan jobb felé.)

Paul (rákiált): Annette!

Szobalány (megáll): Tessék? Talán azt akarja mondani, hogy szemtelen voltam.

Paul (derüsen): Azt akarom mondani, hogy maga nagyon kedves és figyelmes, Annette. Köszönöm.

Szobalány: Kérem. Elvégre az ember szereti az asszonyát és azt is, akit az asszonya szeret. (Gyorsan el.)

MÁSODIK JELENET

Paul (egy pillanatig egyedül van).

Victorine (krinolin, de szelíd, nem túlzott; középről jön): Jó napot, Paul.

Paul: Victorine! (Kézét csókol neki. Pici szünet. Hirtelen meg akarja csókolni a nő ajkát.)

Victorine (eltolja őt magától): Várjunk, kedvesem. Még kicsit korán volna.

Paul: Sőt, ma sietünk kell, Victorine. Az ura ma korábban jön haza.

Victorine: Ugyan. Hát ezt meg honnan veszi?

Paul: Ő maga mondta meg Annette-nek. Pedáns ember, kerüli a megfélepeket. Ezt szeretem benne.

Victorine (már mindketten ülnek): Én meg azt nem szeretem, hogy olyan léha.

Paul: Kicsoda?! Az ura?

Victorine: Nem. Hanem maga, kedvesem.

Paul: Tessék! Léha — én? Esküszöm, ritkábban csalom meg, mint az ura.

Victorine: Elég! Tűrhetetlen ez a hang. (Kitörve). Szívem, hát értesz meg, nem bírom! Nem bírom! Az ujságok tele a legvadabb háborús hírekkel, ki tudja, maholnap itt az általános mozgósítás... Talán már a következő órában...

Paul (közben): Bíz az könnyen meg lehet.

Victorine: ... és te csak beleeséses regsz a világba, mint valami tudatlan kis gyerek. Fiam, hát értesz meg, mi nők nem bírjuk ezt. Léha kis mókázás, amikor estére úgy lehet, jön a zivatar, véres és pokoli és elviszi azt, akit szeretünk.

Paul: Mit akarsz, az urad nem katonára!

Victorine: Örült, hát azt hiszed, hogy őt félted. (Nem bír magával, a fejét nyakába borul.) Téged, szívem csak téged, aranyos életem.

Paul (kicsit meghalódottan a nő kezét cirógatja, csókolgatja): De kedvesem, nem szabad így. Könyvek. Ezt meg én nem bírom.

Victorine: De drága, ugy-e nem viszed nek. Téged nem! Nem engedlek. (Szinte könyörögve.) Mondd, ugy-e van valami különleges beosztásod a vezérkarnál... vagy főrendelnek Párizsba, a minisztériumban.

Na nézd, miért nem nyugtatsz meg, miért nem árulod el a kicsi pajtásodnak?

Paul (elhárítóan): Nincs mit elárulnom. Ha üt az óra, rendelkezni fognak velem is. Mit tudom én, hogyan és miként. *(Legyint.)* Az ő dolguk. Nem kérdezik az embert.

Victorine: De igen! Téged igen! Kérdeznek!... Na mondd, kis szívem, hát miért titkolózol. Nem érdemesíted bizalmadra a kicsiny párodát. De én úgyis tudom...

Paul (kicsit idegesen): Mit tudsz?

Victorine: Van valami különleges küldetésed. Rendkívüli beosztásod. A télen is kétszer voltál Berlinben.

Paul (idegesen): Ördögöt voltam Berlinben! Nancyban jártam, meglátogattam az édesanyámat. Számár kisváros — poshadt egy pletykafészek. Az ember nem teheti ki a lábát belőle, hogy az embereknek ne járjon el mingyárt a szájuk.

Victorine (kicsit szomorúan): Szóval titkolózol? Nem árulsz el semmit?

Paul: Ugyan kérlek...

Victorine: Az uram, látod, megbízik bennem, pedig ha valakinek a világon nem szabadna bíznia bennem, úgy — az ő, az uram. *(Szünet.)* És ő mégis elárulta.

Paul (idegesen): Mit?

Victorine: A hadi beosztását.

Paul (csodálkozva): Hogyan! Lubinnek hadbeosztása van? Hiszen ő nem katona!

Victorine (vidáman): Na, ne félj, nem is állítják az ágyú mellé. Mint államügyészt...

Paul (érdeklődve): Igen...

Victorine: ... beosztották a kémosztályba.

Paul: A kémosztályba?

Victorine: Illetve... hogy is mondják csak, te biztosan jobban ismered ezt a dolgot... *(Gondolkozik, majd.)* Megvan! Ellenkémosztály. Tudod, az ő feladatuk az, hogy ellenőrizték és tönkretegyék azokat a gyalázatosakat, akik mináink vállalkoztak volna arra, hogy kémkedjenek azok számára, odaát. Nem hallottál még erről az osztályról?

Paul (nagyon közömbösen): Közlebb-ről nem ismerem. De biztosan van. Minden hadseregben van kémkedési osztály és ellenkémkedési osztály. *(Pici szünet.)* Hát az uradat beosztották...

Victorine: ... az ellenkémkedési hivatalba. A főnöke Grand-Lieu ezredes. Hiszen ismered.

Paul: Ismerem.

Victorine: Az uram pedig, mint afféle újonc katona, mert ő most katona, habár civilben is, képzelheted, csupa tűz és lelkesedés. Csak az új hivatásának él...

Paul: Bravó! Annál több időt hagy nekünk.

Victorine: Éjjel-nappal dolgozik...

Paul: Éjjel is? Ez kedves. Ennek én különösen örülök.

Victorine: Szemtelen csaesí!

Paul: Biztosan ládászámra hordja haza az aktákat, hogy itthon is legyen min körmölnie.

Victorine: Azt nem! Haza nem hoz egy ívet sem, egy betűt sem. Képzeld, nem meri rám bízni! Félti tőlem az aktákat...

Paul: Az aktákat. Bölcs férj. Drága Lubin.

Victorine (komolytalanul): Ne bántsd őt — szegényt.

Paul: Bántani, én — őt? Eszemágában sincs. Különösen most nem, hogy megtudtam, hogy katona, úgyszólván bajtársam.

Victorine: Azért ne csúföld, hogy nem csákóban jár és dolmányban. *(Hizelkedve.)* Nem mindenkit illet meg. Te drága kis hősöm te. És mondd...

Paul: Tessék?

Victorine: Itt fogsz hagyni, csak úgy egy mukk, egy könny nélkül...

Paul: Végrendeletem rád hagyom összes csókjaimat. A fiatalságomat, az erőmet. Minden gyengédségemet és — az összes férfiakat, akik túl fognak élni engem. Vigye őket az ördög, valamennyit.

Victorine: Paul! Ne így! Ebben az órában!

Paul: Ebben az órában! Angyalom, hát ne ijedezz! Nem történt még semmi sem. Nem is fog! Talán nem! Az ujságok firkálnak mindenfelét. Ördög a sok naplopó tintanyalóba! *(Feláll. Hirtelen.)* Meg aztán! Mindegy! Valamikor úgyis meg kell halni.

Victorine: Neked nem! Nem szabad!

Paul (mosolyog): Kedves, hát minek nézel?! Valami félistennek, aki halhatatlan! Buti te. *(Megöleli.)*

Victorine (hozzásimul): Egyetlenem!

Paul (kiszabadítja magát): Valamikor meg kell halni és, a teremtésit, nem is a legutolsó hely a csatatér, külö-

nösen magamfajta fickóknak, aki a császár kabátját hordom.

Victorine : Nem igaz! Meghalni igen, de százéves korban, fáradtan, az ember haja éppen olyan fehér, mint a párna, amin elalszik.

Paul : Á! Száz év! Az ördög vár addig. A golyó vidámabb, gyors, pontos kiszolgálás.

Victorine : Micsoda örület! Hiszen imádlak!

Paul : Most, ma...

Victorine : Mindig!

Paul : Ezt ma mondd, mert a levegőben lóg valami. Fölöttünk egy borzalmas veszedelem... De valamikor, talán elhagynál...

Victorine : Soha! Te engem... talán igen. De én téged! Soha! Soha!

Paul : És ha mégis.

Victorine : Tessék?

Paul : Ha egy szép napon mégis kiadnád az utamat.

Victorine : Soha!... És ha mégis, ha úgy lenne, hát te akkor, kicsi szívem, tovább állnál és estére más kedvest ölelnél. — Az alpréfet feleségét.

Paul : Az alpréfet feleségét. Ugyan, ereddj már. Még mindig a régi féltékenység.

Victorine : Eleget csaptad neki a szelet.

Paul : Annak a kis vörös majomnak? Eredj már. *(Pici szünet.)* Hiszen nem mondom, ha csakugyan kiadnád az utamat, akkor estére valóban más kedvest ölelnék...

Victorine : No látod!

Paul : A pisztolyom agyát.

Victorine : Örült! Csúnya majom te!

Paul : Nem hiszel nekem?

Victorine : Örült!

Paul : Akkor hát... *(Hirtelen előkapja revolverét, felhúzza, szívéhez illeszti.)* Még mindig kételkedsz?!

Victorine : Paul! Örült! Micsoda véres tréfa ez!

Paul : Ne kiabálj, kis szívem. *(Leereszti a revolvert.)* Az urad minden percben hazajöhet.

Victorine : Igen. Az utálatos. Alighanem ide várja az új főnökét.

Paul *(kicsit idegesen, kezében gyengén reszket a revolver)* : Az ezredest?

Victorine : Igen, valami bonyolult ügyet tárgyalnak, tanulmányoznak.

Paul *(mint fenn)* : Ugyan micsodát? Persze te nem tudod. Nem árulhatod el?

Victorine : Nem avatnak be. Titkolóz-

nak. Utálatosak, éppen olyanok mint te... *(Hirtelen.)* Tedd már le azt a pisztolyt.

Paul : Titkolóznak? Titkolóznak?

Victorine : Tedd már le a pisztolyt! Megőrülök a félelemtől.

Paul : A pisztolyt! Ne tarts tőle. Hiszen nincsen töltve. Kis esacs éppen olyan üres, mint a szíved.

Victorine : Ne tréfálj!

Paul : Nincs töltve! Esküszöm. Csak... ha, ha üres pisztollyal de meg akartam mutatni, hogy hal meg az ember érted.

Victorine : Elég!

Paul *(elgondolkozva)* : Mégis meggondoltam. A nő több, mint a háború. Igazibb! Hatalmasabb!

Victorine : Hallgass!

Paul : És aztán vannak, akik megteszik még csekélyebb dologért. Egy becstelenségért. Sikkasztottak loptak, csaltak, vagy...

Victorine : Miket beszélsz!

Paul : Semmit, csak úgy össze-vissza gondolkozom. Egyszer nekem is szorult, a magamfajta kis hadnagyok kának is. Az emberek meghalnak. Az egyik ezért, a másik azért. Minddegy. Végül valamennyien meghalnak. Valamennyien! *(A pisztolyt szívének szegzi.)*

Victorine : Paul!

Paul : Ne ijedezz, kicsi szívem! Monddam már, nincs töltve! Na, nem hiszed? Hogy lásd, mennyire határozatos vagyok benne, ide irányított akit pedig legjobban szeretek, feleségemhez *(Hirtelen a nő szívéhez illeszti a pisztolyt.)* Szeretsz?!

Victorine *(a szíve fölött a Paul pisztolya)* : Imádlak! Te örült!

Paul : Imádsz! Én is!... Isten vezessen! *(Hirtelen saját szívének illeszti a pisztolyt.)* Nyitja a revolvert. Elsüti. Összeesik. Fájdalmas kiáltás, vonaglás, szíve felüti.) Anyám... Végem van. Anyám... *(Elcsöndesedik, de az arca nem halt meg. A földön vonaglik mind csöndesebben.)*

Victorine *(ráveti magát)* : Paul! Örült! Mit tettél! Szent Isten! Segítség! Annette! Segítség!

HARMADIK JELENET.

Szobalány *(jobbról jön)* : Asszonyom! *(Hirtelen meglátja Pault.)* Rémesen felsikolt.

Victorine : Annette! Az Isten szerelmére! Most ne hagyjon el!

Szobalány: De hát mi történt! Teremtő Istenem!

Victorine: Örült szerencsétlenség! Halálos tréfa... Nem tudta, hogy a pisztolya meg van töltve... Majd később mindent elmondok... Most csak vigyük, gyorsan!

Szobalány: De hová?!

Victorine: Le kell fektetnünk! (Középre mutat.) Odabenn, az én szobámban a pamlagra...

Szobalány: Az úr minden percben jöhet...

Victorine: Bánom is én! Drága, drágaságom te! (Leborul Paulra. Hirtelen felsikolt.) Él! A szíve ver! Még él! Él! Gyorsan lefektetni és aztán orvosért. Maga átfut az öreg Bonhíver doktorhoz. Azt mondja neki... Különben megmondhatja az igazságot. Ő nem fog elárulni minket. Segítsen, Annette... Könyörgöm, segítsen... (Közben a két nő valahogyan lábra állította Pault, ketten két hóna alá nyúlnak, alátámasztják és hurcolják középre. Közben Victorine, aki Paul balján megy.) Vigyázzon, Annette... csak gyengéden... Így... Érzem, a szíve még dobog... Drága szíve...

NEGYEDIK JELENET

(A színpad néhány másodpercig üres)

Ügyész (jobbról jön. Negyven év körüli száraz, komoly férfi. A második császárság divatja szerint öltözik,

Victorine (jön középről. Ijedten, de önrudalommal): Te vagy az, Albert?

Ügyész: Miért csodálkozol? Megüzentem, hogy ma korábban jövök haza. Vagy nem mondták meg?

Victorine: De megmondták! (Közlebb megy az urához.)

Ügyész (ijedten a táskába zárja aktáit).

Victorine: Mit dugdosol előttem!

Ügyész: Semmi. Valami. Hivatalos ügy. Nem rád tartozik.

Szobalány (középről jön. Feltűnően megáll a szoba közepén).

Victorine (észreveszi, közel megy hozzá. Sűgva): Csak menjen a doktorért. Siessen... Még él?

Szobalány: Még hallani a lélekezését. (Gyorsan jobbra el.)

Ügyész (közömbösen): Elküldted Annette-et?

Victorine: Igen. Valami háztartási ügy. (Tettetett gyöngédséggel.) Vagy tán szükséged van rá? Még visszahívhatom. Az útja nem sürgős.

Ügyész: Köszönöm, nincs szükségem Annettere. (Végignézi feleségén.) Milyen izgatott vagy...

Victorine: Szó sincs róla! Én izgatott?!

Ügyész (mintha nem is hallotta volna): Csak nem hallottál valamit?!

Victorine (ijedten): Hallani! Mit hallhattam volna?

Ügyész: Ha semmit, annál jobb! Mindenesetre még idejében fogod meghallani!

Victorine (kis sikoltással): Á! Hát már emyire volnánk! Hadüzenet!

Ügyész (súlyosan): Lehet, hogy már csak órák kérdése... Talán már csak negyedóráról van szó, esetleg percekéről... Ők akarták, a poroszok! Mi vállaljuk! Megyünk!

Victorine (felsikolt).

Ügyész (gyengéd szigorúsággal): Mi az! Francia nő vagy! Remélem, azonosítod magad a mi ügyünkkel! Nem tétovázol! Nem sajnálkozol!

Victorine (hirtelen örült keménnyen): Nem! Nem sajnálok semmit sem! Egyetlen katonát, értsd meg, egyetlen férfit sem sajnálok a háborútól!

Ügyész (kicsit meghalódik): Derék. Erre számítottam, így vártam! Az én feleségem vagy, Victorine! (Homlokon csókolja a nőt. Victorine ezt türi. Az ügyész azután szájon akarja csókolni. Victorine hirtelen megrázódik, elvonja ajkát. Az ügyész csodálkozva.) Victorine!

Victorine: Nem, szívem! Most nem! Ilyen órában! Legyünk komolyak.

Ügyész: Ahogyan gondolod. Neked van igazad. Legyünk komolyak. (Fel-alájár, hirtelen a középpajtó felé tart.)

Victorine (elébe pattan): Hová mész?

Ügyész: Hogy hová? Furesa! A lakásunkba!

Victorine: Éppen az én szobámon át.

Ügyész: Miért ne? Eddig egy nap százszor is szabadon jártam-keltem a te szobádon át...

Victorine: Most nem lehet!

Ügyész: Ejnye, de furesa. Mi lett ma téged, Victorine?

Victorine: Semmi. Csak a szobám...

Értsd meg. (Hirtelen a középpajtó felé szökik.) Nekem van ma szükségem a szobámra. Nem jól érzem magam. Egy asszonynak szüksége van arra, hogy egyedül legyen. Ezt te nem érted meg?

Ügyész (dacosan): Nem! Ezt nem tudom megérteni!

Victorine (elszántan) : Nem ? ! . . . Hát a te bajod, ha nem tudsz megérteni. Én ! . . .

Ügyész : Mi az, hogy „én !” Miért nem folytatod ?

Victorine : Én . . . (*Pici szünet.*)

ÖTÖDIK JELENET

Szobalány (jobbajtóban maga előtt tessékeli az orvost) : Erre tessék, doktor úr. (*Utat enged az orvosnak, majd jobbra el.*)

Orvos (idősebb ember. Jobbról jön) : Asszonyom ! Ügyész úr !

Ügyész : Á ! A jó Bonhiver doktor ! (*Kedélyesen.*) Magát mi jó szél fujta erre, doktor bácsi ?

Orvos (pillantást vált Victorine-nal, valami jószág intrikával) : Mindent tudok, asszonyom ! Aszobalánya útközben mindenről értesített. Asszonyom ma nem jól érzi magát, gyakori szédülései voltak . . .

Victorine (hangtalanul) : Igen.

Orvos : Megengedi, hogy azonnal megvizsgáljam. (*Ügyészhez.*) Engedelmet kérem, ügyész uram, de ezek a dolgok, akármilyen jelentékteleneknek is látszanak, gyakran, sajnos, igen komolyakká válhatnak.

Ügyész (íjedten) : Csak nem ? !

Orvos (Victorinehoz) : Szabad asszonyomat azonnal megvizsgálni ?

Victorine (aki közben fellalálta magát) : Kérem, a szobámban, doktor úr.

Orvos (Victorine mellett van. Súgva) : Mindent tudok. Bátorság, gyermekem, bátorság.

Ügyész : De hát Victorine, miért nem szóltál nekem ! Miért titkolóztál ! (*Aggódva az orvoshoz.*) Nem lehetnék én is jelen a vizsgálatnál ?

Orvos : Szó sem lehet róla, ügyész úr. (*Kétségbeesett tréfálkozással.*) Engedelmet, de az orvosnak több joga van arra, hogy négy szemközt legyen az asszonnal, mint a férjnek. (*Victorinet maga előtt tuszkolva el.*)

HATODIK JELENET

Szobalány (jobbról jön) : Grand-Lieu ezredes úr ! (*Jobbra el.*)

Ezredes (egyenruhában van, jobbról jön. Meglehetősen izgatott) : Kedves Lubin . . . (*Az ügyész felé siet, meg rázza kezét.*) Bátorság !

Ügyész : Hogyan, ezredes úr . . . Csak nem ? . . . (*Férfias megrendüléssel.*) Igazán ? ! Mégis ? !

Ezredes : Elvégeztetett ! Most gasztják ki a mozgósítási plakátokat ! Az egész kis város . . . ahogyan jöttem az uccán . . . esupa virágzás, éljenrivalgás.

Ügyész (kezel ad) : Fel a fejfel ! (*Ki dobpergés.*)

Ezredes : Hallja ! Az első csapatok már megkapták az indulási parancsot ! Lélekben velük megyünk — a határra ! Tovább ! Berlinbe !

Ügyész : Nemesak ön, ezredes úr ! Minden francia férfi ! Berlinbe ! (*Pici meghatódott szünet. Ügyész kézbe veszi az aklatáskát.*) És a mi kánk, kedves ezredesem ?

Ezredes : Most már annál sürgösebb ! Valóban túl vagyunk az utolsó percen is. Most már aztán igazán nem várhatunk, annál kevésbé . . .

Ügyész (izgatottan) : Annál kevésbé !

Ezredes (súlyosan) : Annál kevésbé ! mert a dolog most már teljesen tiszta ! Két elcsipett berlini távirat és egy chiffre-írástos levél . . .

Ügyész : Á !

Ezredes : Minden kétségen kívül bizonyítják, hogy ő volt az ! A nyomorult !

Ügyész : Szörnyűség ! Ha meggonolom . . .

Ezredes (szigorúan) : Itt nincs meggondolni. Itt csak egy szó van haditörvényszék. És még ma ! Talán nem vállalja a vádat ! ?

Ügyész : De mit gondol, ezredes úr ! És még ha a tulajdon fivéremről volna szó.

Ezredes : Derék ! Ezt szeretem ! Kétségbeesés és bátorság !

HETEDIK JELENET

Orvos (Victorineval jön középről. Mintha egy a másik szobában megkezdett vossai tanácsot folytatna) : . . . jeges borogatások, asszonyom ! És ami a fő, nyugalom !

Victorine (titokban szemét törli. Súgva) : Nyugalom ! Amikor ő ott, a másik szobában holtan ?

Orvos (súgva) : Sajnos, nem tudok életre támasztani. Vigyázzon magára, az ura ! (*Hangosan.*) Kedves ezredesem, van szerencse !

Ezredes : Á, a jó derék Bonhiver doktor. Ön még mindig civilben !

Orvos : Á, hát már . . .

Ezredes : Az első csapatok most indulnak a határra. (*Kezel fog vossai Előre, bajtárs ! (Meglátja Victorine-t)*

rinet. *Meghajlással.*) Asszonyom! Ha szabad tiszteletteljesen érdeklődnöm: hogy érzi magát a háború első órájában?

Victorine (kissé lámolyogva): Istenem...

Orvos (hamar odaugrik, támogatja a nőt).

Ezredes: De asszonyom, nem szabad! Egy francia nőnek!

Victorine: Francia nő. Minden nő egyforma. *(Hirtelen kiegyenesedve.)*

Odaát is nők vannak, anyák és hitvesek! Odaát a Rajnán túl is.

Ezredes (szigorúan): Asszonyom! A Rajnán túl nincsenek emberek! Odaát csak németek vannak!

Victorine: Ezt nem tudtam. Bocsásson meg, a dolog olyan új. Az első óra. Még nem tudtam megtanulni. *(Kimerülten egy karosszékre rogy.)*

Ezredes (szigorúan): Pedig meg kell tanulni, asszonyom! És mentől előbb tanulja meg, annál jobb — magának is.

Orvos: Bocsánat, ezredes úr, hogy beleszólok a dologba. Ön nekem ebben a pillanatban úgy lehet már följebbvalóm...

Ezredes: Az vagyok! Ön egy negyedóra óta mozgósítva van, doktorkám! Ön is! Mi valamennyien!

Orvos: De a nagyságos asszony ma gyengélkedik.

Ügyész (serényen, hogy az ügyet elsimítsa): Igen, ezredes úr. *Victorine* ma beteg. Egész nap nem

jól érezte magát. *(Hősiesen kivágja a hazugságot.)* Éppen azért küldtem orvosért. Én küldtem érte.

Ezredes: Az más. Bocsánat. *(Összeveri sarkantyúját. Halkan beszél az ügyessel.)*

Victorine (súgva az orvoshoz, akül az előbbi párbeszéd alatt magához intett): És a holttest a másik szobában. Ó, szegény, ott. Hogyan fogjuk elszállítani!

Orvos (súgva): Meglesz az is. Vagy nem látja, ezek ketten most csupa izgalom... Mingyárt elmennek hazulról és akkor... menni fog! Menni fog! *(Hangosan.)* Asszonyom! Uraim!

Ügyész: Nem tartóztatom, kedves doktor. Nincs is rá jogom. Ha tartóztatnám, Franciaországot lopnám meg az ön idejétől.

Ezredes: Önnek sok dolga lesz, doktorkám. Sok dolga lesz!

Orvos: Igen. Sok fiatal katona fog meghalni. *(Victorinehoz.)* Sok fiatal katona... Nincs is jogunk, hogy sirassunk minden egyest.

Ezredes: Brávó! Ez a hang már az enyém! Doktorkám, derék francia férfira ismerek önben! Francia katonára!

Orvos (akar valamit válaszolni. Azután szeliden csak ennyit): Isten legyen irgalmas mindannyiunknak. *(Lehajtja fejét, kalapja kezében. Jobbra el.)*

MINDENBEN

ELSŐ A

PESTI NAPLÓ

NYOLCADIK JELENET

Ügyész (pillanatnyi szünet után Victorinehoz megy, gyengéden megsimogatja őt): Nos, hogy érzed magad? Már jobban? (Jóságosan.) Nem akarnál kicsit lepihenni (középre mutat) odabenn a szobádban?

Victorine: De igen. (Fölkel, egy-két lépést tesz közép felé. Hirtelen megborzadva hátrál, visszahanyatlik a karosszékekbe.) Nem, még nem. Háború, mozgósítás. Ugy félek most egyedül... Kérem, csak pár percig még itt... Szépen kérem... Szabad?

Ügyész: Ahogyan gondold, kedves. (Ezredesre néz.) Bár azt hiszem, sürgős dolgunk lesz az ezredes úrral. Fontos ügy... a... (Ezredesre néz.) Megmondhatom már, úgy-e?

Ezredes (szigorúan): De kérem, mit gondolsz! Lehetetlen, teljességgel lehetetlen! Önagysága még úgyis idejekorán fogja megtudni... Sajnos...

Ügyész: Sajnos.

Victorine: Kérem, én, ha az uraknak úgy tetszik... (Ugy tesz, mintha menni akarna, de azért ülve marad.)

Ezredes: De szó sincs róla, asszonyom. Elvégre ön a saját házában van. Bár... e pillanatban már minden ház Franciaországé. A háborúé. Minden egyes ház, csakúgy, mint kaszárnya és csapatkórház. (Kívül erős dobpergés, a színpadon egy pillanatnyi szünet. Senki sem beszél. Majd az ezredes.) Hallja ezt, asszonyom!

Victorine (keményebb hangon): Halom. Indulnak.

Ezredes: És a szíve mit mond?

Victorine: A szívem?... (Hirtelen feláll. Középpajtóra néz. Nagyon keményen.) Örülök, hogy indulnak. Jól teszik! Menjenek! Előre! A halálba! A zivatarba!

Ügyész: Brávó, Victorine!

Ezredes: Asszonyom! Kimondhatatlanul boldog vagyok, hogy így beszél. Úgy-e, megmondtam, bele fog tanulni! Kell! Nagyon derék! (Kezet csókol neki. A dobpergés megszűnt.)

Victorine (mind keményebben): Száraz szemmel nézem őket, induljanak! Fegyvertől esni el férfisors!

Ezredes: Brávó!

Ügyész: Helyes, Victorine! Háborúban a férfi sorsa a fegyvertől halni meg.

Victorine (folyton keményebben beszél, igen gyakran néz a középpajtóra): Nemcsak háborúban!

Ügyész: Tessék? Ezt nem értem, Victorine.

Victorine: Mindegyik férfi egyformán korai jegyese a halálnak. Mindegyiknek van egy nagy tartozása. Az egyik meghal a háborúért, a másik egy nőért, a szerelemért!

Ezredes: Paperlapap! Gyerekség, asszonyom! Fantázia! Egy férfi se hal meg nőért...

Victorine: De engedjen meg! Hogy mondhat ilyet! Minden nap ezer példa bizonyítja, hogy igenis meghal! (Vakmerően.) Ezer példa és a legközvetlenebb közelben is. Ha úgy tetszik, minden házában...

Ügyész: De Victorine!

Ezredes: Mese, asszonyom. Ön nyilván fiatal öngyilkosokra gondol!

Victorine: Azokra. Őrájuk. F fiatal férfiakra, akik maguk mentek a halálba. Indultak önként és parancs nélkül.

Ezredes (közbeváág): De nem egy nőért!

Victorine: Elmentek. Senki sem küldte őket!

Ezredes: Vagy ki tudja! A látszat talán az, hogy egy nőért volt. Nem mondom: így kényelmesebb, szebb, de (nagyon szigorúan) minden egyes esetben hazugság volt.

Victorine: Hogyan mondhat ilyet!

Ügyész: De Victorine...

Ezredes: Ezek a fiatal uracskák — jól ismerjük őket egytől-egyig...

Victorine: Valamennyit?!

Ezredes: Valamennyit. Ezek előbb mind rossz fát tettek a tűzre. Loptak, csaltak, sikkasztottak, azután valami szegény kis elbolondított asszonykával vagy leánnyal elhitették, hogy miatta volt...

Victorine: Ön ezt nem tudhatja, ezredes úr.

Ezredes: De igenis, hogy tudhatom és tudom is.

Victorine (hetykén): Ugyan miből? Talán olyan sok nővel volt dolga már ezredes úrnak?

Ügyész: Kérlek, Victorine. Ez a hang. Igazán nem értlek!

Ezredes: Hogy én magam mi mindenben estem már át — nem ide tartozik. De az ember, a teremtmény, nem mai gyerek és látott már egyet-mást a világban. Emlékezzék csak, tavaly ilyenkor a kis közjegyzősegéd...

Victorine : Öngyilkos lett a patikus felesége miatt.

Ezredes : Gratulálok, asszonyom, a naivitásához. *(Nagy gesztussal.)* Öngyilkos lett azért a harmincezer frankért, amit volt kegyes elszakasztani a főnökétől. A patikusné, szegény — kisírta érte a szemét — csak regényes cégére volt egy közönséges gyáva gaztettnek.

Victorine : Az egy eset volt! De hogyan mer ön általánosítani!

Ügyész : De Victorine, kérlek szépen...

Ezredes : Ugy merek általánosítani, asszonyom, hogy... *(keresi a szót)* ...nos, nem vállalok kezességet senkiért, egy emberért sem a világon. Tapasztalt fiú vagyok ám én és ugyancsak a bőre alá nézek előbb annak, akiért tűzbe merném tenni a kezemet. És végül is senkiért sem teszem a kezem a tűzbe.

Victorine : Senkiért! Nagy szó, ezredes uram!

Ezredes : Senkiért! Vagy mit tudhatjuk mi azt, hogy mi van egy ember belsejében...

Victorine : A szíve! Már kinek van!

Ezredes : A szíve! Ugyan kérem. Szavak! Soha senki sem tudhatja, kivel fog kezét, ki az, akit a házába bocsát, asztalához ültet, megosztja vele kenyerét és borát. Itt van például az ön ura.

Victorine : Az uram! Nem értem!

Ügyész : De kérem, ezredes úr!

Ezredes : Eh, most már mindegy! Estére úgyis meg fogja tudni. Még ma este, amikor már agyonlőtték. Mert agyon fogják löni.

Victorine : Kicsodát?

Ezredes : Egy nyomorult gazfickót, aki, sajnos, még ebben a pillanatban is III. Napoleon császár kabátját hordja. A nyomorult arra használta fel azt a dicsőséget, hogy francia tiszt... *(elborítja a düh)* arra használta fel, hogy alávaló módon kémkedjek a porosz zsványoknak. Titokban Berlinnel levelezett. Jelt adott. Táviratokat váltott. És milyen szemtelen nyíltsággal mindezt! Elég vakmerő volt, hogy az idén télen oda is utazzék a zsványok fővárosába, Berlinbe.

Victorine *(alig hallható sikollyal megfogózik az asztalban).*

Ügyész : Kétszer is odautazott.

Ezredes : A gézengúzt gyanútlanul fogadta be házába az ön ura is, mint annyi más tisztességes ember...

Ügyész : Ugy van, mások is!

Ezredes : És lássa, kérem, a gazfickó eh, kimondom a nevét — Paul de la Ville hadnagy — ha valahogyan megtudná, hogy mi vár rá és hogy megelőzzön minket, saját maga golyót röpítene a szívébe, akkor...

Victorine *(aki mindezt egy hihetetlenül lefojtott izgalommal hallgatja, két kezével hátulról az asztalra kapaszkodva és némán mozgó, reszkető ajakkal, alig hallhatóan):* Akkor...

Ezredes : Akkor is akad városunkban egy asszony, egy szegény elbolondított teremtés, aki majd azt hiszi, hogy őmiatta volt. *(Nagy szünet.)* Eh, kimondom — az alpréfet felesége, akinek Paul de la Ville hadnagy a kedvese volt. A tegnapi éjszakát is ott töltötte, míg a férj, szegény, a prefekturán dolgozott a mozgósítási parancs ügyében. Még tegnap éjszaka is. *(Nagy szünet.)* No lám. A kedves kis hadnagyocska. Hát róla ki tudta, hogy porosz kém volt. Ki merete hinni, ki merete róla feltételezni. Ki tudta!

Victorine *(kiegyenesedve, nagyon bátran):* Valaki tudta! *(Mozgás.)*

Én! *(Általános csodálkozás.)* Na, mit bámulnak! Én tudtam! Ha mondom — az utolsó betűig mindent! Tudtam és *(iszonyú kiáltással)* megbüntettem őt. Kivégeztem a gyalázatost! Á, megbüntettem! *(Dermedt csend.)* Nem hiszik! Ime, uraim — az asszony mire képes, mit tud! Én voltam! *(Az utolsó szavaknál két kézzel megragadta a két férfit, közép felé vonszolja, szinte belöki őket a másik szobába. Szünet. Victorine egyedül van a színpadon. Kinn erős dobpergés, katonaindulót is játszanak.)*

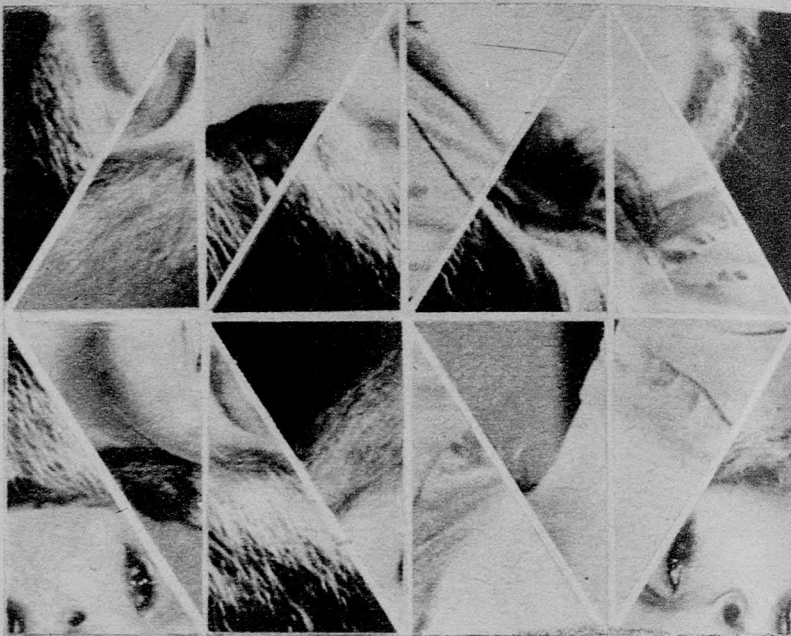
Ezredes, Ügyész *(kitámolyognak közepéről. Dermedten és szinte egyszerre):* Igaz... Igaz... Ön volt?... Te voltál?...

Victorine : Én voltam! Én, én! A tulajdon kezemmel tettem. Kötelességem volt! Megbüntettem az... az árulót! Milyen boldog vagyok. *(Mindkét férfit kézen ragadja.)* Hallják odakinn... Dobpergés... Muzsika szól... Indulnak a halálba... A halálba!... Milyen boldog vagyok! Boldog! *(A dobpergés, a muzsika mind erősebb lesz.)*

(Föggöny.)

A szétvágott arckép

A „Déliab“ szerkesztősége darabokra vágta szét egy ismert filmszínész arcképét. Állítsa össze a kép egyes részeit és egy vékony papírra ragasztva, küldje be kiadónkunknak (VII. Dohány uccsa 12). Minden megfejtő, aki a 125. oldalon közölt feltételeket betartja, egy jutalmat kap. A díjak jegyzékét ugyancsak a 125. oldalon közöljük. Minden megfejtéshez a szelvény is mellékelendő.

Megfejtések

Megfejtők névsora:

A Délibáb 11. számában közölt két elrejtett szó: **akar**, 20. oldal, 1. hasáb, fölülről a 21. sorban; **igaz**, 52. oldal, 3. hasáb, alulról a 11. sorban. A kitűzött díjakat a hattagú bírálóbizottság döntése alapján a következőképpen osztottuk ki: (Helyszűke miatt a megfejtők neveit csak kezdőbetűvel jelezzük!)

Egy-egy modern ébresztőóra:

1. B. Gy. nyug. főjegyző, Bp. Szigetvári u. 15. 2. K. J. rendőrségi díjn. Tóváros, 3. B. Gy. műszaki tanácsos. Mezőhegyes, 4. Gróf T. M.-né, Bp. Baross u. 36. 5. L. I. színész, Nagykanizsa, 6. R. T.-né min. titkár neje, Bp. Batthyány u. 54. 7. S. E.-né, rendőr főfelügyelő neje, Újpest, 8. T. E.-né, bir. végrehajtó neje, Kőszeg, 9. Sz. K. háztartásbeli, Makó, 10. T. P. L. tüzérszázados, Bp. 2. sz. helyőrségi kórház, 11. dr. W. D. anyakönyvvezető, Kecskemét.

Egy-egy nikkel zsebóra:

1. T. S. dr. városi tiszt, Rákospalota, 2. B. I. bankfőpénztáros, Bp. Podmaniczky u. 1, 3. K. L. pincér, Békéscsaba, 4. Sz. B. drogista, Bp. Székely B.-u. 2b. 5. L. J. mozigépész gyak., Békéscsaba, 6. P. I. fodrász, Újpest, 7. R. T. L. gyorsírástanító, Dunapataj, 8. M. P. gyógyszerész, Bp. Rádai u. 59. 9. T. G. honvéd, Buda-keszi, 10. Sz. F. ny. főszolgabíró, Bares.

Egy-egy ezüstbe foglalt férfigyűrű, ékkövel, ötvösművészeti munka:

1. K. F. kádármester, Eger, 2. S. A. színész, Székesfehérvár.

Egy-egy ezüstbe foglalt és ékkövekkel kirakott karkötő, ötvösművészeti munka:

1. K. I.-né, vendéglős neje, Diósgyőr, 2. B. P.-né, százados neje, Bp. Alkotás u. 25.

Egy-egy ezüstbe foglalt női gyűrű, ékkövel, ötvösművészeti munka:

1. Dr. N. J.-né orvos, Bp. Múzeum krt 23, 2. dr. U. Z.-né, székesfőv. árv. ülnök neje, Bp. Mészáros u. 44.

Egy-egy gyermekjáték:

1. B. I. tanuló, Gyoma, 2. F. M. elemista, Bp. Mária Terézia tér 2, 3. K. M. elemista, Bp. Váci út 159-161.

Ezek a megfejtőkön kívül minden pályázó, aki a közölt feltételeket betartotta, kivétel nélkül jutalomban részesült — szintén a hattagú bírálóbizottság döntése alapján.

Norma Shearer, a Délibáb 11. számában közölt képrejtvény megfejtése

Az ördög szókinces kamrája

Kincset ér annak, aki rátalál

Hatezer pengő értékű díjat osztunk ki azok között, akik résztvesznek a Délibáb rejtvenypályázatán

A Délibáb jelen számában két egyszótagú szót rejtettünk el,

Keressük meg ezeket a szavakat! Az első elrejtett szó lapunk egyik párosszámú oldalán, a huszadik oldal közelében, a második szó szintén párosszámú oldalon, a száztizedik oldal közelében található meg.

Az első szó első betűjét **b, h, r, T,** z betűkkel felelőlegesen különböző értelmű szavakat kapunk.

A második szó első betűje helyett pedig **n, g, k, l, p, t** és **V** betűket tehetjük, hogy mindig más-más értelmű szót kapjunk.

Mindenki kap egy díjat!

Mindenki, aki résztvesz ezen a rejtvenypályázaton, egy díjat kap, még akkor is, ha csak egy rejtett szót talál meg. Töltse ki az itt közölt szelvényt és küldje be a Délibáb kiadóhivatalának (VII. Dohány ucca 12) csatoljon leveléhez a bérmentes postaszállítás, hirdetés, nyomtatvány és csomagolás költségeire 50 fillért levélbélyegben. Hogy a felsorolt díjak közül melyiket kapja, azt a hattagú bírálóbizottság dönti el. Mivel a zsűri pártatlan, senki sem kérhet más díjat, mint amivel a bizottság megjutalmazta. A kiadóhivatal nagy túlterhelése miatt a megfélések postán küldendők be és mi ugyancsak postán küld-

jük el a díjakat. Beküldési határidő: 1928. április 14. Minden borítékra ez a jelige írandó: „Déliab rejtveny.”

A pályázat keretében az alábbi díjak kerülnek kiosztásra:

1. Modern ébresztőórák, elsőrendű csengőszerkezettel.
2. Nikkel zsebórák.
3. Ezüstbe foglalt női gyűrűk, ékkövel, ötvösművészeti munkák.
4. Ezüstbe foglalt férfigyűrűk, ékkövel, ötvösművészeti munkák.
5. Ékkövel kirakott, ezüstbe foglalt karkötők, ötvösművészeti munkák.
6. Tolnai Világtörténelme, I. kötet, díszkötésben.
7. Henry S. Landor világhírű könyve: Utazás a rejtelmes Tibetben, díszes kötésben.
8. Tolnai Regénytára, kötve (négy kis kötet egy díj).
9. Gyémánt-regény kötve (öt kis kötet egy díj).
10. „Klimpino” német gyártmányú gyermekcimbalom, több kottával.
11. Ruggyanta futballjáték, új találmány, gyermekeknek.
12. Gyermekek kalauzfelszerelés.
13. Díszes kötésű regények: Fenséges úr szerelme.
14. Díszes kötésű regények: Paula.
15. Díszes kötésű regények: Három fekete félhold.
16. Díszes kötésű regények: Fekete matróz.

Itt levágandó, olvasható írással kitöltendő

A ..... számú jutalom már megvan nekem.

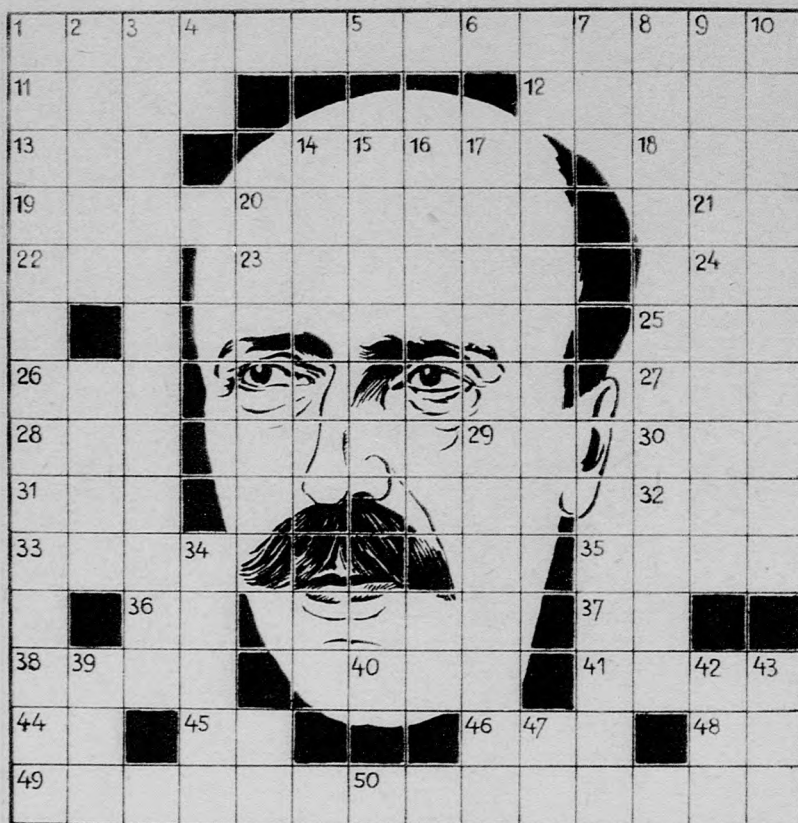
A Délibáb ..... számában közölt rejtveny megfejtése:

Név ..... Foglalkozás .....

Lakás ..... helység ..... ker., ... ucca ..... sz. .... em. .... ajtó

13. sz. keresztrejtvény

Készítette: Payper Lajos

Függőleges sorok:

1. Rajzunk mutatja őt
2. Másképp valódi
3. Az országgyűlés előde
4. Testünket behálózza
5. Az idő latin nyelvnek jelzése
6. A körsugar jele
7. Régi pénz
8. Női név
9. Ennek parlament tárgyalása nagy vitákat idéz elő
10. Itt nem tanítanak latint és görögöt
14. Haszonnal jár
15. Női név becézve
16. Belső szerv
17. Régi mérték
20. Igekötő
25. Néha kellemese elbeszélgetünk vele
29. Két szék között ide juthat az ember
34. Eszem-... áldomás
35. Ennek sokféleképpen alkotja a hegyeket
39. „Igen” tőltől
42. Fának, folyónak van
43. Szín
47. Betű fonetikusán
50. A nemes „j”

Vízszintes sorok:

1. Erre irunk folyamodványt
11. Válasz
12. Latin prepozíció
13. Fordítva: német határozatlan névmás
14. Német tengerparti város
18. A keresztrejtvényekben előforduló leggyakoribb ige elbeszélő multidőben
19. Elektromos áram ég benne
21. Igekötő
22. Német megszólítás
23. Az amerikai öt tő egyike
24. Névmás
25. Német többesszámú névmás
26. Sok embernek ilyen a fogalma egyes dolgokról
27. Tyúk tájszólással
28. Számnév
29. Nagy magyar államférfi monogramja
30. 1909-ben meggyilkolt japán miniszterelnök
31. T-vel a végén: ráver szinonimája
32. Edény
33. Becézett női név
35. Falusi étel
36. Kötőszó
37. Vigyáz!
38. Nagy ünnepély a családban
40. Hegy Kisázsiaiban és női név
41. Sokszorosan változtatott futballkapus neve
44. Megszólítás
45. Zenemű rövidítése
46. ... Frigyes Richárd, angol festő (1799–1879)
48. Hegedűhúr
49. A parlament többségének tagjai

A 12. sz. keresztrejtvény megfejtése: Vízszintes sorok: 1. Rio de Janeiro 9. Id 10. Amo 11. Gómba 13. Janina 17. Sk 19. Gyakori 24. Iza 25. A 26. Lel 27. Katona József 28. Ir 29. s(aj)tá 30. Abbázia 33. Ino 35. Apa 37. El 38. Kol 40. Alkony 44. Ád 45. Dea 47. Romulus Remus Függőleges sorok: 1. Rigó 2. Idő 3. Düb 4. Jár 5. Ama 6. Non 7. Inn 8. Ob 12. May 14. Is 15. Asz 16. Ék 18. Karfiol 19. Gyarapodó 20. domb 21. Olasz 22. Rejti 23. Hona 24. Is 25. Aki 31. Bak 32. Ál 34. Ney 35. Akár 36. Po 39. Odu 40. Adu 41. Les 42. Kar 43. Ne 46. Ás.

Előfizetési ár:

¼ évre 2 pengő 40 fillér, ½ évre 4 pengő 80 fillér
Ausztriában példányonként 50 Groschen

Felelős szerkesztő és kiadó: TOLNAI SIMON
Kiadótulajdonos: TOLNAI NYOMDAI MŰVEK
INTÉZET ÉS KIADÓVÁLLALAT RT.

Nyomatott Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadóvállalat Rt. mélynyomó-körforgógépein.
Budapest, VII, Dohány uca 12 szám